

1932 - 1933

30/33

52684

377-K

A BUDAPESTI
GYAR KIR. ÁLLAMI ELEMISKOLAI
ANÍTKÉPZŐ-INTÉZET

1932—33. ÉVI

ÉRTESÍTŐJE

A TANÁRTESTÜLET KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL
SZERKESZTETTE:

FRANK ANTAL DR.

IGAZGATÓ

CÍM: I., FERY OSZKÁR-U. 40. — TELEFON: A. 534—85.

56684

A) A tanítónövendék örömei.

1. Öröm, hogy lehet tanulni.

Az ifjúságnak tetsző gondolattal szeretném az iskolai évet megnyitni. Amikor azon gondolkodtam, hogy mi lehetne ez a gondolat, akkor eszembe jutott, hogy az öröm, a jókedv, a derűtség ugyan mindenkinek tetszik, de elsősorban az ifjúság jellemvonása. Nem kell hosszasan bizonyítani, hogy az ifjúság vágyódik öröme, jókedvre, derűségre. Miután az ifjúság nemes örömeiben, jókedvében, derűségében nagy értéket, értékek felé törekvő erőt látunk, természetszerű, hogy a magunk részéről is törekszünk arra, hogy az ifjúság örvendhessen, jókedvű, derült lehessen.

Analizáljuk most ezt az értéket a forrása szempontjából! Azaz vizsgáljuk, mi kelt örömet, jókedvet, derűséget az ifjúság életében. Ha sikerült a nemes öröm forrását kikutatnunk, akkor már közelebb jutottunk oda, hogy örömet fakasszunk. Nézzük meg, hogy az átlag-diáknak mi okoz örömet? Most, az év elején az, hogy ismét együtt lehetünk jó pajtásainkkal. Derűséget kelt egy-egy érdekes nyári élmény elmondása. Örömet kelt egy-egy sikerült tréfa, vagy jó hír. Feltételezem, hogy örömet kelt az intézetnek és egyes termeinek újból való látása. Örömet kelt az udvaron való sportolás, játék. Öröm a sportújság olvasása. Öröm egyes nóták eldalolása, elkesergése. Öröm lesz a zenélés, és bizonyára öröm lesz a gyakorlóiskolás gyermekekkel való találkozás. Öröm lesz egyesek részére bizalmi állások elfoglalása, stb.

A jelzett örömek értékük szempontjából 3 kategóriába tartoznak. Vannak nemes örömek, amelyek a testet és a lelket felüdítik. Vannak közömbös és vannak romboló örömek. Ez utóbbiak csak álörömek. Az a derűség, amelyet egy rossz tréfa fakaszt, romboló természetű. Az a nevetés, amelyet csunya vicc kelt, romboló jellegű. Egy-egy költött nyári élmény elmondása, vagy való eseménynek kérkedve való elmondása, sebeket ejthet. Aki például azzal hűsködik, hogy egész nyáron át milyen nagyszerűen fürdött, csónakázott, napfürdőzött és hódított, sokszor keserűséget kelt an-

nak a lelkében, akinek a megélhetésért otthon vagy másutt dolgoznia kellett.

Azt hiszem, az eddigiekből látható, hogy a felsorolt örömforrások helyenként keserűséget kelthetnek. Azután azt is láthatjuk, hogy egyes örömek nagyon alkalomszerűek, nekünk pedig — az érintett nemes örömek mellett — rendszeres örömekre, rendszeres derűtségre van szükségünk. Nekünk olyan örömforrásra van szükségünk, amely nem okoz másnak keserűséget, olyan örömforrásra van szükségünk, amely nemcsak alkalomszerűen, hanem rendszeresen jelentkezik. Vajjon mi lehet az az örömforrás, amely mindig rendelkezésünkre áll? Aki kitalálja, gondolatát hangosan elmondhatja. (Tanulás, dolgozás.)

Ha most egyesek hangulatának akarnék hangot adni, akkor azt kellene mondanom: „Ez az év megint rosszul kezdődik“. A megnyitóbeszéd kezdete örömmel kecsegtet bennünket, s végül kiderül, hogy még sem derül ki ez az év sem. Mert a bevezetés derűtsége, világossága — a munka szürkeségébe, sőt a keserves dolgozás sötétjébe vezet.

Akik nagyon sötéten látnak, akik hadat üzentek a munkának, akik örök ellenségüket, végveszedelmüket látják a dolgozásban, azok esetleg a pécézéshez hasonlítják a beszédemet. Tudjuk, hogy ebben a műveletben a halat azzal kecsegtetik, hogy kedves pecsenyét kap, s végül kiderül, hogy horogra akad. Lehet, hogy a hasonlat nem is rossz. Csak azt kell tudnunk, hogy ne rugaszkodjunk a munka horga ellen, különben vétünk saját érdekünk ellen. Ugyanis a halász horga és a munka horga közt lényeges különbség van, amennyiben a halász horga kioltja a hal életét, a munka horga pedig új életre kelti az ifjút.

Arról szeretnék néhány szót mondani, hogy ez a munka, a tanulás, a dolgozás nem is olyan szürke, nem is olyan sötét, nem is olyan keserves, mint ahogyan azt egyesek látják, sőt ellenkezőleg, a legtisztább és a legkiadósabb örömek forrása.

Az öröm és a tanulás gondolatát ebben a tételben kötöm össze: „Öröm, hogy lehet tanulni, öröm, hogy lehet dolgozni“. Amennyire az ifjúságot ismerem, tudom, hogy ezt többen kételkedve fogadják. De azt is tudom, hogy az ifjúságot igaz érvekkel meg lehet győzni. Ez az állításom pedig az igaz érvek egész sorozatával igazolható.

1. Ilyen érv meríthető abból, ha összehasonlítjuk a tanítónövendéket azokkal az ifjakkal, akik nem tanulhatnak. Ilyen pl. az iparostanonc, a kereskedőtanonc, a kifutó fiú, a kisbéres, a napszámos ifjú, stb. Ezek az ifjak legalább is annyit dolgoznak, mint egy diák. Többen közülük még többet dolgoznak. Legtöbb-

jének kevesebb a szünetje, mint a diáknak. Az ezekkel való bánásmód legtöbbször durvább, mint a tanítónövendékekkel való bánásmód. Ellátásuk, lakásuk átlagban silányabb, mint a tanítónövendéké. Azt hiszem, elég szempontot soroltam fel annak az igazolására, hogy a tanítónövendék élete kívánatosabb, mint a nem-tanuló ifjak élete. Ennek az érvelésnek nyilvánvaló következménye: „Öröm, hogy lehet tanulni“. Aki úgy látja, hogy ez az érvelésem nem meggyőző természetű, annak azt mondom, vonja le álláspontjának következményét. Ez a következmény pedig nem más, mint az, hogy tanítónövendék helyett legyen iparostanonc, kereskedőtanonc, kifutó fiú, gazdasági alkalmazott, stb.

2. Úgy érzem, hogy első érvem áttörte a tételemmel szemben támasztható kételkedés frontját, amelyet a következőkben egészen fel akarok göngyöltetni. A tanítónövendék és a nem-tanuló ifjú között nemcsak az a különbség, hogy élete átlagban kedvesebb, kívánatosabb, hanem lényeges különbség állapítható meg munkájuk célzata szempontjából is. A nem-tanuló ifjú anyagiakért dolgozik. A tanítónövendék pedig szellemiekért: önmaga lelki emelkedéseért dolgozik. A nem-tanuló ifjú szellemileg az év végén majdnem ugyanazon a színvonalon áll, mint az év elején; ezzel szemben a tanítónövendék maga is érzi, hogy minden évben emelkedik. Ez a lelki emelkedés érték, amelyért érdemes fáradni. Ez is lényeges érv a tétel szolgáltatásában. Tehát öröm, hogy lehet tanulni.

3. A nemzet életében minden munkának elvben egyenlő az értéke. Értékes az iparos munkája, értékes a kereskedő munkája, értékes a gazdasági alkalmazott munkája, stb. Azonban ennek az állításnak az igaz volta mellett meg kell mondanom azt is, hogy az általános tétel alól van egy kivétel. (Azt szokták mondani, hogy a kivétel megerősíti a szabályt.) Ez a kivétel azt jelenti, hogy a tanítás munkája fölérendelt természetű az állam életében folyó más munkákkal szemben. Amennyiben minden foglalkozási ág területén olyan kötelességtudással, lelkiismeretességgel folyik a munka, mint amilyen kötelességtudást, lelkiismeretességet a nevelés, az iskola átplántált az egyesekbe. Így méltán örülhet az az ifjú, aki erre a fölérendelt munkakörre előkészülhet.

4. Azonban a tanító munkája nemcsak a közösség, a nemzet szempontjából értékesebb minden más munkánál, hanem az egyes szempontjából is kívánatosabb, kellemesebb minden más munkánál. Hasonlítsuk össze például a favágó munkáját a tanító munkájával. A favágó általában nem lelki szükségletből, hanem kötelességből vág fát. Igaz, hogy a volt német császár is vág fát, de csak addig, ameddig ezt a test gyakorlása, a test edzése kívánja. A favágó akkor is vágja még a fát, amikor a teste már pihenni

szeretne, de a kenyérkereset szorítja munkára. Ilyen kötelességgel szemben a tanító munkája lehet olyan, hogy nem érezzük benne a szigorú kötelesség terhét, hanem lelki szükségletből fakadó, kíváncsi tevékenységnek tartjuk. A fáradó munkája sohasem lehet a maga egészében testi, vagy lelki szükségletből fakadó. A tanító munkája lehet olyan. A tanító munkája ebből a szempontból kevésbé fárasztó, kevésbé gyötrelmes, sőt ellenkezőleg minél több lélek van benne, annál inkább élteti a testet és a lelket. S hogy ez nemcsak beszéd, hanem valóság is, kiderül abból, hogy a statisztika szerint a tanítók általában magas kort érnek el. Aki nagyon nehéznek, terhesnek találja a tanítói munkát, az nem igazi tanító. Ugyhogy nemcsak az igaz, hogy a tanítónövendék élete jobb, mint a nem-tanuló ifjúé, hanem az is igaz, hogy a tanítónövendék jövő élete, azaz a tanító élete is kedvesebb, kíváncsiabb, mint az előbb említett foglalkozási ágak bármelyik képviselőjének élete. Ezzel ismét olyan érvet vonultattam fel, amely azt mondja, igaz a tétel: „Öröm, hogy lehet tanulni. Öröm, hogy itt lehet tanulni“.

5. Ezt a gondolatmenetet még tovább kell fűzni. Csak annak a részére éltető a tanítói munka, aki azt lelki szükségletből végzi. Aki hivatást lát munkájában, nem pedig hivatalt. Annak a részére lesz a tanítói munka majdan csak hivatal, aki itt például számít, aki csak akkor tanul, amikor gondolja, hogy felelni fog. Aki itt nem önmagának tanul, hanem a tanár uraknak. Akárhány diák azt hiszi, hogy ő a tanár úrnak tanul. Micsoda lelki szegénység! Mindenki önmagát gyarapítja, amikor tanul. A tanár urak segíteni akarják a növendéket ebben az emelkedésben. Aki most csak számíttatva tanul, aki csak annyira dolgozik, hogy éppen átmenjen, az a növendék az ifjúságát arra használja fel, hogy ellopja férfikorának és öregkorának derűtségét, nyugalma, lelki harmóniáját. Vajjon nem a legnagyobb véték-e önmagunkkal szemben, hogy napról-napra ellopkodjunk valamit későbbi korunk boldogságából? Az ilyen növendék olyan módon lopja meg önmagát, lopja meg későbbi korát, hogy az eltulajdonított kincssel most sem rendelkezik. Ugyanis, a csak immel-ámmal dolgozó növendék, a csak rossz elégségekkel csúszó-mászó diák nem lehet valóban boldog. Mert részben a tanári testület, részben a szülők, részben pedig saját lelkiismerete akárhányszor zavarják boldogságát. Az ilyen növendék nem boldog sem most, sem később. Ellenben a keményen dolgozó növendék — a kezdet nehézségeinek legyűrése után — már most is boldog, de egészen kétségtelen az, hogy későbbi boldogságának szilárd alapot vet. Mind a mostani, mind a későbbi boldogságát csak az szolgálja, aki a tétel értelmében él, aki örömet talál abban, hogy tanulhat.

6. Amennyiben néha nagyon vastagon jön a tanulnivaló, amennyiben úgy találja valaki, hogy örül ugyan a tanulási lehetőségnek, azonban most kicsit több a dolog, mint amennyinek örülni tud, akkor az a tudat adjon maguknak erőt a többletmunka elvégzésére, hogy minden értékért meg kell fizetni. Maguk pedig növendék korukban olyan értéket szereznek, amelyért érdemes a legmagasabb árral fizetni. S ha ilyenkor, amikor nagyon sok a dolog s keményen nekimegyünk a munkának, akkor a következőkben a nehézségek mind kisebbek lesznek. Sőt azt is lehet mondani, a nehézségek sokszor csak a képzeletünkben vannak meg, mihelyt nekimegyünk a munkának, általában arra az eredményre jutunk, nehéz volt ugyan a dolog, de el tudtuk végezni. Ez a siker, ez a munkakedv, mindennél többet érő jó érzés. Azt a jó érzést, hogy jó munkát végeztünk, hogy munkakedvünk legyen, mindenki megszerezheti magának. Ha valaki olyankor, amikor sok a dolog, panaszkodik ezen, (sajnos, vannak, akiknek még a kevesebb dolog sem tetszik), s azzal kesereg önmagában, hogy dolgozni *kell*, annak azt mondom, ne így fogalmazza a helyzetet, hogy dolgozni *kell*, hanem úgy, hogy dolgozni *lehet*. Ez mindjárt másként hangzik. Ebben mindjárt olyan erő foglaltatik, amely képessé teszi arra, hogy a munka könnyebben megy. Tehát nem az a lényeges, hogy tanulni kell, hanem abban van az öröm, hogy tanulni lehet.

7. Sok tanítónövendék boldogtalan abban, hogy nehezen tanul. Azt szeretné, ha egyszeri elolvasás után tudná a leckéjét. Erre az a feleletem: az olyan növendék, aki nehezen tanul, a boldogság nagyobb lehetőségét hordja magában, mint az a növendék, aki könnyebben tanul. Aki nagyon könnyen tanul, nagyobb mértékben van kitéve annak, hogy könnyelmű legyen, hogy szabad idejét rosszra használja fel, mint az a növendék, aki nehezen tanul. Így a nehezebb tanulás a jellemfejlesztés biztosabb eszköze, mint a könnyű tanulás. Sőt a későbbi élet szempontjából is kívánatosabb lelki jellemvonás a nehezebb tanulás. Ha ugyanis valaki itt az intézetben megszokja, hogy keményen kell dolgozni, annak az életben öröme lesz a munkában. Aki itt az intézetben azt szokja meg, hogy egyszeri elolvasás után elvégezte a tanulást, annak az élete sokszor nagyon keserves lesz. Mert az életben ennek is annyi órában kell tanítania, mint annak, aki itt megszokta azt, hogy több órában dolgozzék. Így a nehezebb fej sokszor nem teherterhel, hanem a mélyebb lelki alakulásnak egészséges feltétele.

8. Általános igazság, hogy az ember csak akkor becsül valamit, amikor azt már elvesztette. Így például az egészséget akkor becsüljük a legtöbbször, amikor betegek vagyunk. Akárhány fiatal ember akkor becsüli igazán a diákéletet, amikor már megszűnt diák

lenni. Nem egy olyan diákunk volt már, aki nem becsülván meg eléggé a tanítónövendék sorát, kikerült az intézetből. Most olyan kálváriajárás lett az élete, hogy könyörgött a visszavételért. Amit valamikor, mint elhasznált ruhadarabot eldobott magától, abban látta most életének egyedüli mentsvárát. Fiúk! Becsüljük meg azt a nagy kincset, amely abban a helyzetben rejlik, hogy *lehet* tanulni. Próbáljuk úgy megbecsülni azt a kincset, hogy itt tanulhatunk, mint az, aki kívülről sóvárog azért, hogy bár lehetne ismét tanítónövendék.

9. Szent István napján találkoztam az aszódi fiúnevelőintézet (ezelőtt javítóintézet) egyik tanítójával. Miután nagyon érdekelnek a népiskola legrosszabb tanulói, érdeklődtem az aszódi intézetben való nevelői eljárás iránt és megkérdeztem, hogy mi a legáltalánosabb hiba, amelyért a fiúkat abba az intézetbe utalják. Mit gondolnak, mi a leggyakoribb hiba? A munkakerülés, a csavargás. Fiúk! A munkakerülés vezet a kiskorúaknál a javítóintézetbe, a felnőtteknél pedig a nemzet romlására. A maguk nevelői és tanítói feladata lesz a lehetőség szerint megakadályozni, hogy kiskorú a javítóintézetbe kerüljön, felnőtt pedig a nemzet romlására törjön. De hogy maguk ezt lélek szerint megakadályozhassák, előbb maguknak kell a munkát megszeretni. Csak az tudja másokkal a munkát megszerettetni, aki maga szereti a munkát.

10. Hogy a munka milyen nagy áldás, mennyire életszükséglete az embernek, mutatja az a tény, hogy a börtönökben büntetnek azzal, hogy nem szabad dolgozni. Széchenyi szerint: „A munka mind az embereknek, mind a népeknek legfőbb, talán egyedüli kincse“. Fiúk! Élvezzük ezt a kincset! Növeljük magunkban azt az érzéket, hogy ebben a kincsben örömet találjunk. Formáljuk magunkat úgy, hogy a munkában rejlő kincs ránk is árássa áldását.

11. A Budapesti Hirlapnak van egy kicsiny rovata, amelynek a célja derűtséggeltetés. Címe: Mosolygó sarok. E rovatban egyszer egy apróságot találtam ezzel a címmel: „A munka nemesít“. Nagyszerű! Itt az én témám. Úgy gondoltam, hogy ez az apróság ebben a rovatban is azt akarja igazolni, hogy a munka nemesítő hatása örömet, derűtséget kelt. De úgy látszik, a derűtség forrása itt nem ebben a vélt gondolatban keresendő, hanem abban az ellentétben, amely az apró közlemény címe és a tartalma között észlelhető. A nagyszerű cím alatt ugyanis a következőket olvassuk: „Az utóbbi időben egy kicsit rossz színben vagy. — Igen, igen, nagyon sokat dolgozunk mostanában az irodában. — Hogyan? — Képzeld, nők újabban gumisarkos cipőt visel“. — Hát fiúk! Ne a hanem a lelkiismeret hangja irányítson bennünket. Ne a

urak kényszerítő fellépése legyen dolgozásuk oka, hanem a lelki szükséglet. Az életben ne a tanfelügyelőnek dolgozzanak, hanem a saját lelkiismeretüknek.

12. A lelki gyarlóság egyik kifejezője az, ha valaki nem tud magában lenni, ha terhére van önmagának. Az unalom kellemetlen érzése uralkodik rajta, ha egyedül van. Ez a kellemetlen érzés elhajtja otthonról, kergeti másokhoz, de nem azért, hogy ott valami épületes ügyet szolgáljon, hanem csak azért, hogy valami harmadik embertársát megszólja. A munkakedv megszabadít az unalom kellemetlen érzésétől, megszabadít attól a kegyetlen tudattól, hogy terhére vagyunk önmagunknak, megszabadít attól, hogy a megszólás legyen a foglalkozásunk, megszeretteti velünk a magányt. Amilyen szüksége van az embernek arra, hogy emberek társaságában is legyen, hogy emberekkel együtt dolgozzék, éppen annyira szüksége van arra is, hogy néha egyedül legyen. Aki nem törekszik arra, hogy legyen a napnak olyan ideje is, amikor egyedül lehet, az az önművelés, az önnevelés, a továbbképzés, a mélyebb lelkiség szempontjából veszedelmes úton van. A munkakedv, az igazi lelki épülés vágya, keresteti velünk a magányt. Ezt a keresett magányt az unalom helyett a lelki gyönyörűség jellemzi.

13. Akárhányszor látjuk, hogy a fiatalság vak saját örömeivel, boldogságával szemben. Akárhányszor olyan a saját szellemi érdekeivel szemben, mint a színvak a színekkel szemben. Aki a vörös színnel szemben vak, annak hiába magyarázzuk a vörös színt, annak arról sohasem lesz tiszta fogalma. Így vannak egyes növényedékek, akiknek hiába magyarázzák, hogy dolgozzék, hogy szeresse a munkát, iparkodjék a tanulásban örömet találni, nem látják be saját szellemi érdekeiket. Azonban ez a hasonlat is, mint minden hasonlat, kicsit sántikál; azaz a két összehasonlított dolog valóban csak hasonló, de nem azonos. T. i. a színvakot sohasem lehet a betegségéből kigyógyítani, ellenben annak megvan a lehetősége, hogy a szellemi színvakokat kigyógyítsuk. Ezt a hasonlatot éppen azért mondtam el, hogy kigyógyítsam azokat, akik eddig saját szellemi érdekeikkel szemben színvakok voltak. Ennek a kigyógyításnak a lehetőségét igazolja Széchenyi következő mondanása: „Ha korábbi életemre visszatekintek, magam is elborzadok, mire rá nem vitt könnyelműségem és vakságom“. Vannak növényedékek, akik most abban a szellemi korszakban élnek, amelyre később — Széchenyihez hasonlóan — pirulva gondolnak vissza. Fiúk! Vegyük elejét annak, hogy később szégyelnünk kelljen magunkat könnyelmű, vak diákéletünk miatt.

14. Ha az ember valami szükségleti cikket meg akar szerezni, ezért fizetni kell. Hasonlóképpen fizetni kell akkor is, ha szellemi

magunk is bízunk az ifjúságban. A nevelésnek egyik legfőbb feltétele a kölcsönös bizalom. Ahol igazgató és ifjúság, tanári testület és ifjúság bizalommal viseltetik egymás iránt, ott — egészen bizonyos, hogy — eredményes munkáról számolhatunk be. Ahol bizalmatlanság uralkodik tanártestület és ifjúság között, ott kétségtelenül csökken az eredmény. A magam bizalmával szeretném növelni az ifjúság önbizalmát, szeretném növelni az ifjúság bizalmát a tanártestület iránt, szeretném elérni azt, hogy esetleges sikertelenségek esetén ne inogjon meg a bizalom e tanártestület iránt, hanem ki-ki önmagában keresse a baj forrását. Örömet akarok szerezni az ifjúságnak azzal, ha azt mondom, hogy a tanártestület bizalommal viseltetik az ifjúság iránt. Örömet akarok szerezni az ifjúságnak azzal, ha arra törekszem, hogy az ifjúság is legyen bizalommal a tanártestület iránt. Aki bízik a tanártestületben, annak a lelki világa vidámabb, nyugodtabb, elégedettebb, mint azé, aki bizalmatlan.

C) Fiúk! Ha szemlét tartok ama kedvezőtlen észrevételek felett, amelyek pedagógiai eljárásomra vonatkozólag itt-ott elhangzottak, akkor ezeket két csoportba kell osztanom. Egyik szerint túlságosan szigorú, a másik szerint túlságosan enyhe vagyok. (Legalább is olyan értelemben, hogy többet bízom az ifjúságban, mint amennyit kellene.) Nyilvánvaló, hogy ez a két megállapítás ellentmondó. Vagy csak az egyik, vagy csak a másik igaz. Az én nézetem szerint egyik sem igaz. Úgy nézem az embert, amint van: tehát jó és rossz tulajdonságok összességében. Szigorúságom csak azt jelenti, hogy a rossz tulajdonságokkal szemben keményen, határozottan lépek fel. Féken akarom őket tartani. Féken akarom őket tartani az intézet és az ifjúság érdekében. Ez tehát nem lehet hiba. Az enyhességem pedig csak azt jelenti, hogy bizalommal viseltetem mindenkinek a jó tulajdonságai iránt. Tehát ez a jellemvonásom nem is enyhesség, hanem megértés. Most az a kérdés, vajon nem bízom-e többet az ifjúságban, mint amennyit az ügy érdeke megkíván?! Erre nézve azt mondom, hogy az ifjúság érdekében törekszem megfelelő ellenőrzésre; adott esetekben megvizsgálom a tényeket, azután mondok ítéletet; bizonyos helyzetekben óvatossággal fogadom a megnyilatkozásokat, stb. De arra sohasem voltam kapható, hogy az ifjúsággal szemben való kételkedés legyen az uralkodó jellemvonásom. Ha kételkedünk az ifjúságban, akkor kételkedünk a jövőben is. Ha valahol bajok voltak is, akkor sem az a feladatunk, hogy örökké kételkedjünk, hanem az, hogy operáljunk, gyógyítsunk és újból bizzunk. Jól mondja La Rochefoucauld: „Szégyenletesebb nem bízni barátainkban, mint csalódni bennük . . . Bizalmatlanságunk igazolja a mások csalását“.

D) Akik ismernek, jól tudják azt, hogy póruljárnak azok az ifjak, akikben megvan az a hajlandóság, hogy az ifjúság iránt való bizalmammal esetleg visszaéljenek. Tudják, hogy nem egy esetben leleplezem a hazugságot, leleplezem a képmutatót, stb. Neveket most nem akarok mondani, mert ez fájdalmat szerezne, pedig a mai napon nem akarok kellemetlenséget okozni, hanem csakis örömet szerezni. Amikor az ilyeneknek szigorú leckét adok, védem az egész ifjúságot. T. i. védem őket az ellen, hogy ilyenek lerombolják azt a bizalmat, amelyre az egész ifjúságnak olyan nagy szüksége van. Akiket már tanítottam, tudják, hogy aránylag kevés támpont alapján megszerkesztem magamnak az ifjúról való képet, és ez segít engem abban, hogy mindenkinek a megnyilatkozásait kellően értékelhessem. Nagy mértékben segít abban, hogy bízzam az ifjúságban, az a tény, hogy őszinte megnyilatkozásért nem jár büntetés. Ha bárki elmondja olyan hibáját, bűnét, vétkét, amelyről más úton nem szerezhettem tudomást, ezért sohasem járhat semmiféle büntetés. S ha most a diák szemüvegén át nézem a helyzetet, akkor azt látom, hogy annak így kell gondolkoznia: Nincsen értelme annak, hogy az igazság mellé fogjak.

E) Ha mindezek ellenére akadna olyan növendék, aki — akár most, akár később — kérkedve elmondaná, hogy neki valamit elhittek, ami hazugság volt, ez a korcs ifjú megvetést érdemelne. Megvetést érdemel annak az ifjúságnak a részéről, amely a megértést, a bizalmat szomjúhozza. S hogy nem végez építő munkát az, aki az ilyen kérkedést — visszautasítás nélkül — meghallgatja, az bizonyos. Vajjon mit lehet mondani olyan emberről, aki azzal akar kritikát mondani, hogy benne többet bíztak, mint amennyire méltó volt?! Ez bizonyára a leghitelesebb bizonyítvány arra, hogy az illető korcsfajzat. Node az ilyen kivételes elkorcsosodásról nem is érdemes beszélni.

F) Fiúk! Engem is, mint mindenkit, aki neveléssel foglalkozik, értek már csalódások. Ezek azonban csak azt eredményezhetik, hogy még jobban kinyissam a szememet. De nem járhat a nyomukban általános bizalmatlanság. Jól tudom Széchenyi következő mondását: „Minden, ami a jókat sujtja, a rosszaknak kedvez“. A jókat sujtanám az általános bizalmatlansággal. Bizalmatlanság csak azok részére van, kik arra rászolgáltak. Az ifjúságnak oly nagy szüksége van a bizalomra, mint a mindennapi kenyérre. Tudjuk, hogy sokszor olyanok is koldulnak, akik nem szorulnak segítségre, vagy nem érdemesek arra, hogy segítsünk rajtuk; azonban ennek ellenére mégis adunk a koldusnak. Sőt azt mondom: adnunk is kell. Mert aki arra való hivatkozással nem adna, hogy

esetleg érdemtelennek juttatna valamit, ezt csak ürügynek tekinténem, amellyel szívtelenségéről akarja elterelni a figyelmet. A koldusnak azért kell adni, hogy az is megkaphassa a segítséget, aki arra valóban rászorul. Így vagyunk a bizalom kérdésével is.

G) Joggal beszélünk sokat arról, hogy az iskola készítsen elő az életre. Amikor bizalommal viseltetem az ifjúság iránt, nemcsak arra törekszem, hogy minél jobb lehetőséget biztosítsak a fejlődés számára, hanem azt is szorgalmazom ezzel, hogy maguk is bizalommal legyenek a tanítványaik iránt. És általában a társadalmi életben is a kölcsönös bizalomnak legyenek a szóvivői. Ne legyenek gyanakodó tanítók és ne neveljenek arra, hogy az emberek örökösen gyanakodjanak. Hogy az ilyen gyanakodó ember a legártatlanabb dologban, sőt a kedvességben is, esetleg sérelmet lát, azt igazolhatja a következő eset: Egy kislány az utcán egy alkalommal azt kérdezte egy arrajáró asszonytól: „Hol lak?“ Erre az asszony elment a kislány szüleihez és bepanaszolta a kislányt azzal, hogy őt csúfolta, azt mondta, hogy hólyag. Erre a szülők elővették a kislányt és megkérdezték, hogy mit mondott a néninek. A kislány védkezett a csúfolás vádja ellen és azt mondta: „Azt kérdeztem, hogy hol lak a néni?“ Erre a szülők megmagyarázták az asszonynak, hogy a kislány a lakása iránt érdeklődött. Azaz azt akarta kérdezni, hogy hol lakik a néni. Az asszony azt, hogy hol lak így értette, hogy hólyag. Hányszor vagyunk úgy, hogy nem értjük meg embertársainkat, mint ahogyan ez az asszony nem értette meg ennek a kislánynak a kedves érdeklődését?!

Fiúk! Ügyeljünk arra, hogy ne legyünk gyanakvó emberek. Az ilyen ember ok nélkül keseredik el az életben. Úgy gondolom, örömforrást nyitok meg a maguk számára, ha azt mondom, hogy a bizalmat és ne a gyanakvást erősítsék magukban.

H. Fiúk! Mást jelent a bizalom tanár és tanítvány, tanító és tanítvány viszonyában, mást jelent társadalmi vonatkozásban és mást jelent az élet anyagi kérdéseiben. Tanár és tanítvány, tanító és tanítvány viszonya akkor valóban egészséges, ha teljes a bizalom. Ha a tanítványnak nincs titka, ha teljesen kitárja a lelkét. Ha maguk majd mint tanítók elhelyezkednek, lelkük kitárása szempontjából eleinte tartózkodóak legyenek. S csak a megbízhatóságnak és szükségletnek megfelelően gombolkozzanak ki. Tapintat kell hozzá, hogy az ember megérezze, mit, mikor mondhat el. Itt az intézetben baj, ha a tanári testülettel szemben nagyon begombolkoznak. Anyagi szempontból, a pénzkezelés terén nem jelent bizalmatlanságot, ha minden egyes dolgot írásban intézünk el.

3. Az öröm újabb forrását akarom a maguk részére megnyitni azzal, ha arra kérem magukat, rendezkedjenek be lelkileg úgy, hogy

ne kívánjanak kivételes bánásmódot önmagukkal szemben. Ne akarjon mindenki kivétel lenni a közös szabály alól. Ez úgy sem lehetséges. És aki mégis így rendezkednék be, csak keserűséget szerez önmagának. Szabályok szerint lehet dolgozni, de csupa kivétellel nem lehet sem iskolát, sem társadalmat, sem államot vezetni. A közös életünkhöz, a szabályainkhoz ragaszkodással tegyék lehetővé azt, hogy mindenkit egyformán szerethessenek. A különbség csak abban legyen, hogy aki magától követi azt az utat, amelyet a tanártestület megjelölt, azt simogató kézzel vezetem, aki pedig magától nem hajlandó bennünket követni, azt erélyes kézzel irányítom. Egyébként mindenki egyforma. Van, aki akkor ragaszkodik hozzám, ha azt érzi, hogy kivételesen bánok vele. Ez nem az a ragaszkodás, amelyre a nevelőnek szüksége van. Akkor egészséges a helyzet, ha a diák azért ragaszkodik, mert úgy érzi, hogy lelki táplálékot kapott. Az előbbi álláspont mellett csakis egyesek ragaszkodása lehetséges. Az utóbbi álláspont mellett elvileg az egész ifjúság ragaszkodásáról lehet beszélni. Nekünk az a kötelességünk, hogy mindenkit egyformán szeressünk. Így az a diák, aki arra számít, hogy vele kivételezzünk, a baj, a bánat, a sikertelenség, a keserűség forrását táplálja önmagában. — Ha néha mégis kell valakit különösen támogatnom, akkor ezt ezek az ifjak néha helytelenül értelmezik; t. i. mindig számítanak ilyen kivételes segélyezésre. Volt egy növendékünk, aki IV. éves korában szeptember havában a Quint-féle alapítvány kamatából segélyt kapott. V. éves korában már mások kapták ezt az ösztöndíjat. Később nem azt emlegette hálával, hogy IV.-éves korában segélyt kapott, hanem igen nagy sérelmet látott abban, hogy V. éves korában csak akkor írták be, amikor a szükséges pénzösszeget lefizette. Pedig ez mindenkire érvényes szabály.

4. Fiúk! Az örömi további forrását akarom a maguk részére megnyitni azzal, hogy arra kérem magukat, ne folytassanak örökös sérelempolitikát. Az életet küzdelemnek kell venni. A nehézségeket természetesnek kell tartani. Amit szeretetben, kedvességben, segítségben kapunk, azt tekintsük ajándéknak. Volt növendék (igaz, hogy csak kivételesen; lényegileg csak 1 fiú áll most előttem), aki visszanevezett az intézetben eltöltött időre és elsősorban csak azt tudta benne meglátni, hogy egyik tanár úr nem adott neki elég jó jegyet, a másik tanár úr nem adott neki mindig akkor könyvet, amikor azt ő akarta; egyik diáktársa így bántotta, a másik amugy sértette meg. Fiúk! Ne ezeket a látszólagos vagy igazi sérelmeket, ne ezeket a negatívumokat jegyezzük meg magunknak, hanem azt, hogyan nyitották ki a tanár urak a szemcinket, hogyan segítettek bennünket határozott világnézethez, hogyan lettünk lassanként érett tanítók, milyen kedvesek voltak egyes társaink hozzánk stb. Ne

legyen a lelkünk a keserűség kancsója, amelyben minden ürmöt gondosan elraktározunk. Ültessük el önmagunkba az öröm csemetéjét és neveljük abból önmagunkban a derűtséget, a vígság hatalmas fáját.

5. Lisieuxi Szent Teréz azt mondja egyik levelében: „...nem a félelem útját járom; mindig találok elég okot az örvendezésre és még hibáimból is hasznót tudok meríteni.“ (Önéletrajz. 126. l.) Ezzel kapcsolatban egyrészt a félelem útjának kerülésére, másrészt az örvendezés okos útjának keresésére akarom a figyelmüket felhívni. Annak igazolására, hogy a félelem legyőzése milyen jó eredményre vezethet, elmondom a következő esetet: Egyik növendékünk, kiről úgy tudtam, hogy fél hozzám jönni, végül mégis legyőzte félelmét és eljött. Arra kért, felejtsem el egy kicsiny botlását. Emberismertem és növendékünk jövője iránt való aggodalmam azonban azt súgta, hogy ez a növendék mást is akar tőlem. Azért biztattam, hogy mondja el jövetelének igazi okát. Ekkor előkerült egy sorsdöntő kérdés. Kért, mondjak valahol egy jó szót érdekében, mert azon fordul meg az, vajjon tanító lehet-e vagy sem. Nevelői céllal azzal bocsátottam el, hogy gondolkodom a dolog felett. Gondolkodásom természetesen arra az eredményre vezetett, hogy beszélni fogok az érdekében. Úgy gondolom, jó eredménye lesz annak, hogy bizalommal jött hozzám és talán nem lesz méltatlan arra a bizalomra, amellyel én viseltetem iránta. Úgy látom, közbelépéssel tudtam tanulásának anyagi feltételeit biztosítani. Így kell a félelem útjából az öröm útját varázsolnunk.

Fiúk! Lisieuxi Szent Terézhez hasonlóan törekedjünk arra, hogy mindig találjunk elég okot az örvendezésre. Keressenek örömet. Bizonyos vagyok benne, hogy találnak is. Ha most valaki azt mondaná, Igazgató úr kérem, én nagyon keresem az örömet és mégsem találok. Ennek ezt mondanám: Bizonyára nem ismeri az igazi örömet. Valószínűleg álörömek után futkos. — Fiam! Először tüzd ki magadnak a célt! Tüzd ki életed célját! Ha ez a célkitűzés nehezen megy, fordulj a Szentíráshoz! Azután tégy mindennap egy lépést célod felé! Lásd, ez a lépés az öröm. Az igazi cserkész naponta valami jót tesz. Ez a jótett nem annyira kötelessége, mint inkább öröme. Fiúk! Nemcsak a cserkész, mindenki tehet naponta valami jót, ez a jótett legyen az öröme. Fiatalemberek általában örömet találnak a sportolásban. Hát tessék sportolni! Jobb, ha a Svábhegy irányában kirándulnak, mintha a Krisztina-térre mennek sétálni. Vegyük ki részünket a tél örömeiből is. Itt a jégpálya. Korcsolyázunk! Farsang is van. A kedélyesség, a vígság különösen kedves időszak. Mi ebből úgy vesszük ki a részünket, hogy február 1-én táncsal kapcsolatos műsoros cserkészestét rendezünk. Assisi Szent

Ferenc váltig biztatta társait a dalolásra. Azt hiszem, ez az örömnél olyan területe, amely az ifjúságtól nem esik távol. Szeretném, ha az ifjúság többet dalolna. Örömforrást nyitunk életünkben, ha az élet szépségeit közelebből tanulmányozzuk. Érdekes kérdés volna mindenki részéről, ha erről saját használatára leírná gondolatait. Ha valaki nem talál szépségeket ebben az életben, annak azt mondom, nem jó a szemüvege. Vegyen új szemüveget. Formáljon ki önmagában jobb belső szemet, akkor szebbnek fogja látni a világot.

6. Beszédem végére hagytam a legnagyobb örömet. Öröm az, hogy magyarok vagyunk, hogy magyarok gondolkozunk, érzünk és akarunk. Ezt, amennyire lehetséges, még külsőleg is akarjuk demonstrálni. Így magyarságunk egyik megnyilatkozása az, hogy ifjúságunk a Horthy-sapka mellett döntött. Szónokuk köszönte, hogy bevezettük a sapkát. Én meg kifejezem az elismerésem, hogy ifjúságunk a magyar jelleg mellett döntött. S ha valaki most azt mondaná, hogy vannak, akik nem szeretik ezt a sapkát, annak azt felelem: parlamentáris elv szerint mindig a többség dönt. Itt a többség döntött, a kisebbség pedig tartozik alkalmazkodni. De úgy gondolom, a kisebbség is hovatovább be fogja látni azt, hogy magyarságunk ezt a döntést kívánta. És aki ezt nem tudja itt belátni, annak a szemét majd az élet fogja kinyitni. Hogy az ifjúságnak örömet szereznek, felolvasom Raffay Sándor püspök következő nyilatkozatát: „Tányérsapkás ifjúságtól nagyon nehéz magyar jövőt remélni.“ (Új Magyar Vetés. II. évf. 1. sz., 1933. I. 9.) S ha valaki azt mondaná, hogy az igazgató előzetes felvilágosítása nélkül ifjúságunk a tányérsapkára szavazott volna, annak azt mondom: Az ifjúság becsületére válik az, hogy az irányítást úgy fogadja magába, hogy titkosan megszavazza azt (1932. X.), amit vezetői helyesnek tartanak. Ez mutatja ifjúságunk egészséges közszellemét. Ifjúságunk többségében nem a főiskolás látszat az uralkodó szempont, hanem az, hogy mindenütt és mindenkor a magyarosság jellemezzen bennünket. Ez az egészséges közszellem is válthat ki bizalmat a tanári testületben az ifjúság iránt.

Fiúk! A magyar embert a nyíltság, az egyenesség jellemzi. Így a bizalom — nyíltsága és egyenessége révén — a magyar ember jellemző vonásai közé tartozik. Minden növendék örüljön, ha ezzel a magyaros bizalommal találkozik. Minden növendék ápolja önmagában ezt a magyaros bizalmat.

Úgy érzem, mintha ez a magyaros érzésünk kapcsolt volna bele bennünket a Mécs László irodalmi estjébe (1932. I. 14.), amely lényegében hatalmas magyar demonstráció volt. Mécs L. magyarsága élesen lüktető erőt ad minden költeményének, amely megragadja a

hallgatót s így szól hozzá: Én (Mécs László) ezt mondom: „Valaki felelős ezekért!” És Ti (hallgatók), mit mondtok? Magukra gondolva magam részéről feleletül ezt mondom magamban: „Ezért az ifjúságért én vagyok felelős”. (Úgy gondolom, magukban örömet kelthet annak a tudata, hogy a tanári testületben fokozatosan él a felelősségérzés ezért az ifjúságért. Felelősek vagyunk ezért az ifjúságért a magyarok Istenének.)

Ifjúságunknak ezen az irodalmi estén való szerepéről az Új Magyar Vetés c. ifjúsági hírlap következőként emlékezett meg: „Feltűnt még az estén az I. ker. áll. tanítóképző-intézet intelligens, fegyelmezett szavalókórusa, mely Dénes Tibor dr. vezetésével elragadó lendülettel adta elő Mécs „Rohanás a tavaszba” c. versét”. A magam részéről olyan lelki szépségek kivirágzását láttam a szavalókórusral kapcsolatban, hogy a kórus minden tagját megölelni szerettem volna. Fiúk! Ha ilyen odaadással csinálják majdan az életben tanítói munkájukat, akkor nem kell féltetni a magyar jövőt. Ezen az estén is erősödött az ifjúság iránt való bizalmam, erősödött a magyar jövő iránt való bizalmam. A bizalom és a magyar jövő kérdése annyira összetartozik gondolatmenetemben, hogy beszédemet a következő mondattal zárom: Az ifjúságban való hitemen keresztül „Hiszek Magyarország feltámadásában”.

Frank Antal dr.

B) Néhány lélektani irány érintésével kapcsolatban olyan lélektanért való küzdelem, amelyben „lélek” is van.

A legnehezebb kérdések egyike, hogyan kell lélektant tanítani. A természetrajz tartalma rajtunk kívül álló tények, a történelem anyaga rajtunk kívül álló események. Volt idő, amikor a lélektant is úgy tanították, mint az említett tantárgyakat, azaz úgy tárgyalták a lelki jelenségeket, mint rajtunk kívül álló tényeket és eseményeket. Hogy mennyire van ma így a helyzet, ezt nem tudom megállapítani; azonban akárhogyan állunk is ebben a kérdésben, szükség van annak megállapítására, hogy az említett tanításra csak azt lehet mondani, hogy „lélek” nélkül való lélektan-tanítás. Ha a lélektan tanítása bizonyos lélektani fogalmak általános ismeretén felül nem készíti elő az önismeret útját és nem alapozza meg a gyermek- és az emberismeretet, akkor nem végezte el a feladatát. Így a helyes lélektan-tanításnak első és általános követelménye annak az érzékeltetése, hogy a lelki jelenségek bennünk történnek. Hogy ez az általános elv milyen problémák szerves egysége, azt legjobban — a teljességre való törekvés gondolata nélkül — néhány lélektani irány érintésével mutathatom be.

A lélektan irányait Messer két csoportra osztja a szerint, amint a lélektan tárgyát látják különböző módon, vagy pedig a szerint, amint módszerük különbözik.

I. A szerint, amint a lélektan tárgyát látják különböző módon, a következő irányokat érintem.

1. *Általános és differenciális lélektan.* Az általános lélektan a felnőttek lelki világának közös jellemvonásait, törvényszerűségeit tárgyalja; a differenciális lélektan pedig a lelki különbségeket vizsgálja. E téren alapvető munka William Stern nagy munkája (*Differentielle Psychologie*), amelyben a differenciális lélektan két forrását a karakterológiában és a pszichognosztikában (a pszichognosztika összefüggést lát bizonyos külső jelek és lelki sajátosságok között) mutatja be. Az általános lélektan a lelki élet általános

törvényeivel foglalkozik, és ezekből kiindulva az egyéni sajátosságokat, a jellegzetes különbségeket megérti. Ezzel szemben — Müller-Freienfels szerint — a karakterológia az egyéniségekből indul ki, azokat törekszik mint egészeket megérteni. Az általános törvényekben csak elvonásokat, azaz másodlagos jellegeket lát. A karakterológia szavak, tettek, arckifejezések, mozdulatok és más kifejezési lehetőségek útján törekszik az emberi lélek egészére, a jellem teljességére világosságot vetni. A karakterológia részint tudományos, részint gyakorlati megismerés. (Ez utóbbit általában emberismeretnek nevezzük.) A gyakorlati karakterológia (emberismeret) útját követik a diplomaták, a kereskedők és mindazok, akiknek a munkája jelentékeny részben embertársaik álláspontjától függ. Ezek ösztönszerűen úgy dolgoznak, hogy embertársaikat megnyerjék. A tudományos karakterológia — e mellett — bizonyos típusokra támaszkodik, amelyek az egyéniség megértését elősegítik. A típusoknál is keresünk általános jellemvonásokat, t. i. azokat, amelyek e típus keretén belül érvényesek. Minél kisebb a típus terjedelme, annál inkább közeledünk az egyeshez. A típusok határa az egyes vizsgálata, amellyel a pszichografia foglalkozik. A karakterológia kiváló képviselője: Utitz, aki 1925 óta kiadja a „Jahrbuch für Charakterologie“ c. folyóiratot. A tanítónak mind arra van szüksége, hogy típusok útján megértse az egyéniséget, mind pedig arra, hogy emberismeret útján megnyerje embertársait.

2. *A társadalmi lélektan* azokkal a lelki jelenségekkel foglalkozik, amelyek abból származnak, hogy az ember a közösségnek tagja. Ennek szűkített formája a *néplélektan*, amely általánosságban a közösség életének kezdetlegesebb tárgyait tanulmányozza. Kiváló úttörője Wundt. A társadalmi lélektannal szembenáll az egyéni lélektan. A társadalmi lélektannak a nevelés szempontjából igen nagy jelentősége van, hiszen egyrészt a nevelés a közösség munkája, másrészt pedig az egyest úgy akarjuk nevelni, hogy a közösségben való megnyilatkozása helyes legyen.

Amíg a néplélektan elsősorban (de nem kizárólagosan) a kezdetleges művelődési fokokat kutatja, addig a *kultúrlélektan* a közösség magasabb művelődési fokait vizsgálja. Ez a társadalmi lélektantól annyiban különbözik, hogy amíg ez utóbbi elsősorban az egyesnek a társadalomban való megnyilatkozására gondol, addig a kultúrlélektan elsősorban a kultúrjavakat kutatja. Így a kultúrlélektan a különböző kultúrterületeknek megfelelően több részre oszlik. Így beszélhetünk nyelvlélektanról, joglélektanról, a művészet lélektanáról, a vallás lélektanáról stb. Miután a kultúrjavak értékek megvalósítását jelentik, a kultúrlélektan alapja az értéklélektan. Ezekkel részletesen természetszerűleg nem foglalkozhatunk,

azonban a kultúrlélektan kérdéseire fel kell hívnunk a figyelmet; ezek iránt érdeklődést kell keltenünk.

A társadalmi lélektannal érintkezük — de nem azonos vele — az a lélektan, amelyet Le Bon *tömeglélektannak* nevezett. Egy előadás hallgató közönsége — közösség, ha az előadás után kitódul az utcára, akkor tömeg. A tömegnek egyik jellegzetes jellemvonását mutatja a latin mondás: „Senatores viri boni, senatus autem bestia”. Bár az értelmi és erkölcsi színvonal leszállása nemcsak tömegeknél, hanem közösségeknél is előfordulhat. A tömegnek nem nélkülözhetetlen feltétele a térbeli együtteség. A tömeglélektan különösen arra a nevelési feladatra hívja fel a figyelmet, hogy a tömegben is kell a felelősséget éreznünk. Hányszor vannak tanítványaink úgy, hogy tömegben nem úgy cselekszenek, mint akkor, amikor egyedül vannak. Eerre a gyengeségre rá kell mutatnunk és buzdítanunk őket arra, hogy önuralommal küzdjék le azt a gyengeséget, amely a tömeg fedezete alatt jellemünkkel összeférhetetlen cselekedetre készítet.

3. *Tiszta és alkalmazott lélektan.* A tiszta lélektan (elméleti lélektan) a lelki jelenségeket önmagáért vizsgálja, világosabban akarja látni a lelki jelenségek természetét. Az alkalmazott lélektan (gyakorlati lélektan) más cél (általában gyakorlati cél) érdekében akarja a lelki jelenségeket megismerni. Így pl. ha a gyermek és az ifjúság lelki világát a nevelés érdekében akarjuk megismerni, akkor az alkalmazott lélektan területén dolgozunk. Ezt pedagógiai pszichológiának is mondják. Ha most ezt a kérdést a tanítóképzés szempontjából nézzük, akkor meg kell állapítanunk, hogy mi nem állhatunk meg az elméleti lélektan határánál, hanem rögtön arra kell gondolnunk, hogy az így megismert lelki életet hogyan tehetjük tökéletesebbé. Tehát nálunk mindig a nevelési szempont van a középpontban. Sőt úgy látom, hogy a nevelési gondolatot nemcsak az alkalmazásban kell látnunk, hanem még a megismerésben is. Ugyanis nem az látja világosan a lelki életet, aki mindentől függetlenül akarja a lelki világot vizsgálni, hanem az a kutató, aki azt vizsgálja, hogy milyen hatások, milyen nevelői eljárások eredményeként milyen lelki világ jelentkezett. Így ebben a vizsgálatban 3 stádiumot látok: a) a nevelői hatások vizsgálata; b) annak a vizsgálat, hogy ezek a hatások milyen lelki világot eredményeztek; c) ennek az eredménynek újabb nevelési esetekben való alkalmazása.

4. Ez a gondolat átvézet a *fejlődéslélektanba*, amely a lelki alakulás törvényszerűségével, az egymásból való kibontakozás szabályaival, az egyes lelki állapotok feltételeivel foglalkozik. A fejlődéstanba természetesen beletartozik a gyermektanulmány és az

ifjúságtanulmány. Idetartozik a primitív népek lélektana és a kultúrlélektan is. Sőt továbbmenőleg az állatlélektan és a növénylélektan is. Csak itt rögtön meg kell mondanunk azt, hogy az ember és az állat lelki megnyilatkozásai között nemcsak fokozati, hanem lényegbevágó különbség is van. (Ezt az álláspontomat a természetrajzi szakértekezleten kifejtettem.) Úgyhogy e szó lélektan mást jelent, ha azt mondom emberlélektan, és mást, ha azt mondom állatlélektan. Ezt a különbséget meg kell tennünk, hogy tanítványaink ne bizonytalankodjanak, ha azt hallják, hogy állatlélektan. Ennek az álláspontnak a hirdetése hozzátartozik a világnézet határozottságához. A fejlődéslélektanhoz kapcsolódik a geopszichológia, amely a külső természetnek, az éghajlatnak, az időjárásnak, az évszakoknak stb.-nek a lelki életre való hatását kutatja.

A gyermek lelki életében van fejlődés. A fejlődéslélektannak — nézetem szerint — akkor felelünk meg legjobban, ha a lelki jelenségeket úgy tanulmányozzuk, amint azok a fejlődés során felépnek. E szerint természetesebben járunk el, ha az ösztönéletből lassanként kibontakozó lelki világra irányítjuk elsősorban tekintetünket. Természetesebb, ha előbb az irracionális életet tárgyaljuk, és csak azután a racionális lelki életet. Ennek értelmében a lelki élet tanítását az akarattal és az akarattal kapcsolatos lelki jelenségekkel kellene kezdenünk.

5. *Tiszta és élettani lélektan. Metafizikai és tapasztalati lélektan.* A tiszta lélektan csak a lelki élményt nézi, tehát mentes mindentől, ami nem lelki természetű. Itt a „lelki“ és a „tudat“ fogalmak tartalma fedi egymást. Azért tudatlélektannak is mondható. Ha azonban a lelki élményeket nemcsak a maguk elszigetelt-ségében akarjuk magyarázni, hanem előzményeiket és következményeiket is vizsgáljuk, akkor testi, élettani körülményekre is kell tekintettel lennünk. Az előzmények és következmények között lehetnek testi, élettani körülmények is. Az a lélektan, amely ezeket is figyelembe veszi, élettani lélektannak mondjuk.* Nyilvánvaló, hogy a lelki jelenségek boncolásakor meg kell néznünk az előzményeket és a következményeket is. Meg kell ezeket néznünk akár testi, akár lelki természetűek. Így van a lélektanunkban élettani elem is, azonban ezért lélektanunkra nem mondhatjuk, hogy rideg élettani lélektan, különösebben annyiban nem, amennyiben ebből valaki materialisztikus következtetéseket vonna. A mai tudomány

* Az ezzel szembenálló tiszta lélektannak lényegében kétféle értelmezése van. Egyrészt jelenti a lelki élménynek minden nem lelki vonatkozástól mentes megismerését; másrészt jelenti a lelki életnek — minden alkalmazástól mentes — megismerését.

elveti a materialisztikus felfogást, amely a lelki jelenségeket az agyvelő produktumának tekinti. Az embert úgy kell vennünk, amint teremtett. Isten az embert testből és lélekből alkotta meg. Ez a két világ kölcsönhatásban van. E szerint a test hat a lélekre, és viszont a lélek hat a testre. Ez a kölcsönhatás is segít bennünket a lelki világ megértésében és az emberek irányításában. Így ennek a kölcsönhatásnak közelebbi tanulmányozása rendkívül lényeges lélektani és pedagógiai feladat.

Ebből a felfogásból nyilvánvaló, hogy a mi lélektanunkban van metafizikai gondolat is, amely azonban nem veszíti el az érintkezést a valósággal. Hiszen a lélek megnyilatkozásait a tapasztalatból akarjuk megismerni. Az eddigiek szellemében éles elentétben állunk Fridrich Albert Lange-val, aki azt hirdette, hogy meg kellene alkotni a léleknélküli lélektant. (Es müsse eine „Psychologie ohne Seele“ geschaffen werden.) De van a lélek nélküli való lélektan-tanításnak egy másik értelmezése is. Ez a másik olyan lélektan-tanítást jelent, amely a lélektan kérdéseit tőlünk, a lelki életünktől függetlenül úgy tárgyalja, mintha növényekről, ásványokról, külvilági eseményekről és ezekhez hasonló dolgokról volna szó. Úgy tanítja a lélektant, mintha ehhez a magunk lelki világának semmi köze sem volna. A lélektan tanításának egyik legégetőbb kérdését abban látom, hogy növendék ne csak új fogalmakkal ismerkedjék meg, hanem e fogalmak igazi tartalommal telítessenek meg, amelyek révén közelebb jusson mind a saját, mind a gyermekek, mind embertársai lelkéhez.

6. A Freud-féle pszichoanalízis (lélekelemzés) lényege az, hogy a lelki betegségek, lelki zavarok, a lelki konfliktusok eredetét valami elnyomott, de a tudattalanból felfelé törekvő szexuális képzetekben keresi. Ha ez az elrejtett képzet a tudat felszínére kerülhet, a beteg önmagától meggyógyul. Miután álomban kisebb a tudat küszöbén az ellenőrzés, ez az elnyomott képzet álomban könnyebben juthat a felszínre, mint ébrenlétekor. Ezért Freud szerint az álomból sokszor lehet a lelki baj okára következtetni. Ennek a lélektani iránynak pedagógiai szempontból nem tulajdonítok jelentőséget, sőt a vele való foglalkozás káros is lehet. Egyrészt elentétben állunk Freud mechanisztikus magyarázatával és anyagi életszemléletével, másrészt pedig annak a hangoztatása, hogy a lelki élet végső rúgója a nemi ösztön, amellet, hogy nem felel meg a valóságnak, — azzal a rossz következménnyel is jár, hogy nem kíváncsi területre irányítja a figyelmet. Hans Henning (Psychologie der Gegenwart. Berlin, 1925. 184 l. 86. lap) szerint: „Freud neve megmarad, de iskolája elsüllyed“. Ha a növendékek ilyen irányban kérdést intéznek hozzánk, akkor természetesen erre is, mint általában minden más kérdésre, feleletet kell adnunk.

7. Az *individuálpszichológia* elnevezésnek több értelmezése van. Így jelenti a pszichológiának azt az ágát, amely az egyes ember lélektani vizsgálatával foglalkozik és szemben áll a társadalmi lélektan kérdéseivel. Sokan a differenciális pszichológia tartalmával azonos értelemben használják az *individuálpszichológia* elnevezést. Legújabban Alfred Adler (bécsi orvos) foglalta le a maga irányának jelzésére. Adler a pszichoanalízisből indul ki és Freudhoz hasonlóan a lelkiélet végső rúgóját egy forrásban találta meg.

Csakhogy amíg Freud-nél ez a közös forrás a nemi ösztön, addig Adler — Nitzschéhez csatlakozva — mindent a „Willen zur Macht“ alapján, azaz abból a törekvésből magyaráz, amely a megbecsülésre, az érvényesülésre, a befolyás-szerzésre és hasonlókra irányul. Mindketten nagy jelentőséget tulajdonítanak a tudattalan-nak és — Schopenhauer szellemében — az ösztönéletnek és akaratéletnek. Mindketten az emberi lélek megértésére töreksenek. Adler szerint az emberi lelket a célok, a célkitűzések (ennek lényege az átlagember boldogsága) jellemzi. Ebből a célkitűzésből törekszik a lelket egyénileg — azaz egyéni hajlamai és egyéni körülményei alapján — megismerni és célja felé segíteni. Lélektanában lényeges szerepet játszik a kisebbségtértség érzése. Szerinte a gyermek öntudatlanul törekszik egyrészt kisebbségtértség-érzését (*Minderwertigkeitsgefühl*) leküzdeni, másrészt értékben mások fölé kerekedni.* Ebben az érvényesülési törekvésben elhatározó jelentőségűek a gyermek egyéni körülményei. Csak a gyermek egyéni körülményei és szervezete által meghatározott életstílusba való bekapcsolással ragadhatjuk meg a gyermek öntudatlan értékelkedési törekvését. Bízunk abban, hogy ez a nevelési törekvésünk sikeres lesz. Adler — mint orvos — előszeretettel foglalkozott olyan esetekkel, amelyekben a rendes fejlődést ideges bántalmak zavarták. Az esetek nagy részében azt törekszik kimutatni, hogy a becsvágy túlságos kifejlődése akadályozza az egyes rendes fejlődését. Adler nem törekedett rendszeres lélektanra, őt nem annyira az elmélet, mint inkább a gyakorlat érdekelte. Ismereteit gyógyítás céljára iparkodott felhasználni.

II. A lélektan irányai a különböző módszerek alapján. 1. *Befelé tekintő (introspektív) és kísérleti lélektan.* Miután a lelki jelenségek kizárólag csak az azokat átélő egyes számára adottak, a befelé tekintés, az önfigyelés a lélektani ismeretek leglényegesebb forrása. Önfigyeléssel azokról a lelki jelenségekről szerzünk tudomást, amelyek véletlenül végbemennek bennünk. Ezzel

* Mi lehet a kisebbségtértség-érzésének oka? Fogyatékos szervek, elkényeztetésből származó önbecslés hiánya, szívtelen nevelés stb.

szemben a kísérleti módszer lényege az, hogy bizonyos lelki jelenségeket szándékosan előidézzünk. Ennek két főcsoportját különböztetjük meg: van belső és külső kísérlet. A belső kísérlet lényege az, hogy a kísérletező önmagában hívja elő azt a lelki jelenséget, amelyet kutatni akar. A külső kísérletnél a kísérletvezető törekszik a kísérleti személyben a kérdéses lelki jelenséget előidézni. Ha ez utóbbi kísérletnél a vezető nemcsak arra szorítkozik, amit a kísérleti személyen észrevett, hanem annak élményeiről felvilágosítást kér, akkor ebben a pontban érintkezik az önmegfigyelési és a kísérletező módszer. A kísérletnek van jelentősége a lélektanban. Azonban a bonyolult eszközökkel való kísérletek lényegesen el-lanyhultak, értékük szürkébb lett. Kiderült, hogy ezekkel a lelki-élet mélyebben fekvő elemeit általában nem ragadhatjuk meg. Megszűnt az az élénkség, amely egy időben a Fechner-féle pszichofizika körül észlelhető volt.* A természettudományi láz után kellett egy időnek következnie, amelyben megállapították, hogy a lélektan kérdéseinek túlnyomó többsége nem oldható meg a természettudományok módszerével. A kísérletezésnek nemcsak az a nehézsége, hogy bizonyos lelki jelenségeket nem tudunk előidézni, hanem az is, hogy a szervezetre káros lelki jelenségeket (nagy harag, halálfélelem stb.) nem is szabad előidézni. Bár ezek a nehézségek megvannak, a fentebbiek értelmében a kísérletezés gondolatát mégsem szabad teljesen elejtenünk. Ha a munkaiskola szellemében akarunk dolgozni, akkor bizonyos területen lehet is, meg kell is kísérleteznünk. Természetesen, most ebben a gondolatmenetben többé-kevésbé eszközöktől független kísérleti eljárásokra, inkább pedagógia-pszichológiai kísérletekre gondolok. Így tehát eszközökkel is lehet kísérleteznünk; sőt bizonyos eszközökkel kívánatos is kísérleteznünk. Eszközöktől függetlenül pedig sokat kell kísérleteznünk.

2. *Az atomisztikus lélektan* szerint a lelkiélet egymástól különálló elemekből (atomokból) áll, amelyekből — konglomerátumként — alakul az egész lelkivilág. Ilyen lelki atomok az érzetek, amelyek kapcsolatából alakul a magasabbrendű lelkivilág. Ennek szenzualisztikus szelleme és mechanisztikus jellege (asszociációs lélektan) ellen jelentős áramlatok léptek fel. A mai lélektan-tanításnak is egyik legnagyobb baja az, hogy a lelkiéletet mintegy atomokra osztjuk és ezeket az atomokat ismertetjük. Lényegében a lelkivilág szerves egység, amely így atomokra nem bontható. S ha a tárgyalás mégis kíván valamelyes felosztást, részekre osztást, 1—1 sajátos jelenségnek külön való vizsgálatát, akkor ezt a saját-

* A lélektannak pszichofizikai irányát — számadataik folytán — mennyiség-tani lélektannak is mondják.

tos részt a megismerés után rögtön vissza kell helyeznünk a szerves egységbe. Ezek az atomok a mai lélektan tanításában sokszor mint élettelen részek szerepelnek, amivel szemben a lelkiélet eleven, élő lényegét kellene jobban és állandóan hangoztatnunk. Ez a lélektan, amellyel kapcsolatban sokszor azt érezzük, hogy lélektan lélek nélkül.

3. Az atomisztikus lélektannal éles ellentétben állnak az *alak-lélektan* (Gestaltpsychologie) hívei, akik a részekre (atomokra) osztással szemben az „egész” gondolatát hirdetik. Szerintük nem a részeket, hanem az egészet, — az egész lelkivilágot, egy határozott egységet tükröztető jelleget, törvényszerűséget kell néznünk. *a)* Ilyen egység pl. egy dallam. A dallamra nem jellegzetesek azok az egyes hangok, amelyek benne megkülönböztethetők, hanem leglényegesebb vonása az egyes hangoknak egymáshoz való viszonya. Ha ugvanis ezt a dallamot más hangnembe transzponáljuk, akkor az egyes hangok ugyan mások lesznek, a dallam azonban ugyanaz marad. Ehrenfels azt a tulajdonságot (a hangoknak egymáshoz való viszonya), amely ebben a dallamban a legjellegzetesebb, amely az egész lelki egység leglényegesebb vonását jelzi, alak-minőségnek (Gestaltqualitätnek) nevezte. Tehát e szerint nem a lelki elemeken, az atomokon, hanem a lelki jelenség, a lelki egység (dallam) jellegzetes tulajdonságán: az egymáshoz való viszonyon van a hangsúly. *b)* Az egymáshoz való viszony jelzi az alak-tényezők egyik csoportját, a másik fajtát azok a tulajdonságok képezik, melyeket komplex-minőségnek (komplexqualitätnek) neveztek. Ezek nem vezethetők le az elemek hatásaiból, hanem csakis az egész lelki egység átéléséből. Szerintük a lelki elemek nem mechanikusan kapcsolódnak össze, hanem szervesen olvadnak össze. Így nem konglomeratum keletkezik, hanem új lelki jelenség alakul. Tudjuk, hogy a szírványszínű korong forgatva fehérnek látszik. Így az egyes benyomások egészen új lelki jelenséggé olvadtak. Az atomisztikus lélektan és alak-lélektan között lévő különbség vegytani hasonlattal is világítható meg. Az atomisztikus lélektan szerint a lelki elemek kapcsolata keverék, azaz kapcsolatban is megtartják eredeti sajátságaikat. Az alak-lélektan szerint az elemek kapcsolata vegyület, azaz kapcsolatban nem tartják meg eredeti jellemvonásaikat. Az alak-lélektan művelői aránylag fiatal pszichológusok, bár vannak ennek az iránynak mélyebb történeti gyökerei is. Ilyen alakpszichológusok: Max Wertheimer, Wolfgang Köhler, Kurt Koffka stb. Az alak-lélektanban sok igazság van. Most az a kérdés, hogyan gyümölcsöztessük ezeket az igazságokat a lélektan tanításában. Úgy, hogy necsak egyszerű lelki jelenségeket, elemeket vizsgáljunk, írjunk le és magyarázzunk, hanem ugyanígy kutassuk az elemek összeolvadásából alkotott új lelki jelenségeket is. Necsak elemeket, hanem egészeket is vizsgáljunk.

4. Dilthey és Spranger a szellemi tudományok igazi művelése szempontjából szükségét érezték annak, hogy e tudományoknak megfelelő, tehát a természettudományi módszertől független lélektan alkossanak. Ezt Spranger *szellemtudományi lélektan*nak nevezi, amely sajátos szempontokból több részre tagolódik. Ilyen sajátos szempont a lelki megértésre való törekvés (*Megértés-lélektan*), a struktúr gondolat kiemelése (*Struktúr-lélektan*), az egymásból való alakulás nagy jelentőségére való rámutatás (*Fejlődéslélektan*), a struktúráknak típusokban való bemutatása (*Típuslélektan*). Spranger megértése nemcsak a szubjektív lelki jelenségekbe való beleilleszkedést, azoknak mintegy utánélését érti, hanem azt is, hogy a lelki jelenségnek az objektív értékek szempontjából értelme (Sinn) legyen. Dilthey a fejlődéslélektan jelentőségét azzal okolja meg, hogy ezzel lehetővé tesszük a megértést. Ugyanis szerinte az embert csak úgy érthetjük meg, ha tudjuk, hogyan fejlődött a lelki élete. Spranger a megértés fogalma alapján határozta meg a struktúrát. Struktúrán a lelki jelenségeknek olyan összefüggését érti, amely objektív értéket valósít meg. Ezek a struktúrák (összefüggések) a terjedelem szempontjából egyrészt a lelkivilág egészének (totalstruktúra), másrészt a lelkiélet egyes szerves tagjai (részstruktúra) képét mutatják. A struktúrák az irány szempontjából egyrészt a jelen lelki jelenségeinek összefüggését, egységét mutatják (keresztmetszet), másrészt pedig a jelen lelkivilágunknak a multtal (eddiggi élményeinkkel) való kapcsolatát tárják fel (hosszmetszet). Ez utóbbi a genetikus struktúra. Spranger a struktúrában szubjektív és objektív mozzanatot különböztet meg. Az objektív mozzanat normatív szellemet jelent. A lélektan ugyan nem foglalkozik normákkal (ez az etika dolga), azonban azt vizsgálja, hogy a tudatjelenségek mennyiben térnek el a normáktól. Spranger a lelki fejlődést úgy fogja fel, mint az egyes lélek belenövését a normatív szellembe.* Ez érthetővé teszi azt, hogy a fejlődéslélektan nagy jelentőséget tulajdonít. Ez ifjúság-lélektanának legfőbb problémája. Ha a struktúra általános tartalmát konkretizáljuk, akkor a típushoz jutunk, amelyekkel a típuslélektan (tipológia) foglalkozik. Spranger „Életformák“ c. munkájában 6 típust különböztet meg: 1. az elméleti ember; 2. az ökonomikus ember; 3. az esztétikus ember; 4. a társadalmi ember; 5. a hatalmi ember; 6. a vallásos ember. Ennek a szellemtudományi lélektannak igen nagy hasznát vehetjük a megértés gondolatának követésében, a struktúrák keresésében, a típusok tanulmányozásában és a

* Itt is kifejezésre jut a teleológikus és a mechanikus lélektan különbsége. Az előbbi a megértés lélektanában célok alapján látja a lelki összefüggések értelmét, a másik szerint (magyarázó-lélektan) a lelki jelenségek okokból szükségképen következnek.

fejlődés elősegítésében. Nem elemeket, hanem egységeket, struktúrákat kell kutatnunk.

5. E. R. Jaensch a genetikus struktúrák vizsgálata közben az emberi léleknek alapvető megváltozására bukkant. E változás előtt a gyermekeknél sajátos belső látás észlelhető. E látás képeit Jaensch iskolája *eidetikus* képeknek nevezi. (Eidos = kép, eszme.) Ezek lényegében középhelyet foglalnak el a szemlélet és a képzet között. Az eidetikus képek felfedezése a kísérleti lélektannak egyik feltűnő eredménye. Ez a jelenség az utóképek köréhez csatlakozik. Ha aránylag erős látási ingert exponálunk, akkor sok embernél az exponálás után pillanatnyi pozitív, majd azután negatív utókép jelentkezik. Gyermekeknél ez a pozitív utókép hosszasan tart, s ez az eidetikus kép. Amíg tehát a felnőtteknél egyrészt a pozitív utókép után negatív utókép jelentkezik, majd azután emlékképekről beszélünk, addig gyermekeknél — a hallucinációtól stb.-től függetlenül — sokszor eidetikus képeket észlelünk. Azonban nem minden észrevételhez kapcsolódik eidetikus kép, amint a felnőtténél sem mindig jelentkezik negatív utókép. Ezek a képek előzetes inger nélkül is léphetnek fel. Képzeleti tartalommal is jelentkezhetnek. A természeti népeknél ez általában az egész életen át megmarad. A kultúrnépeknél csak egyesek őrzik meg ezt a sajátos belső látást. Ezek nem mentek át teljesen a lelki átváltozáson. Így vannak arcképfestők, akik csak egy alkalommal szemlélhették modelljüket, később csak néznek a szék felé, ott látják a modellt ülni és erről az eidetikus képről lefestik a vonásokat. Jaensch szerint a gyermek eidetikus korszaka a 10—12 éves korban fejeződik be. Messer talált olyan eseteket, amelyekben ez a korszak az 5—6 éves korban befejeződik. A teljes eidetikus képek idején nincsenek elvont képzetek. Ilyen eidetikus képek vannak a hallás és más érzékszervek területén is. Az alsóbbrendű érzékek területén (szaglás, ízlés, fájdalomérzet) a felnőttek is olyan eidetikusak, mint a gyermekek az összes érzékek területén. Ugyanis igazi szaglás, ízlés és fájdalomképzetek nincsenek, hanem csak pótképzetek vannak. Ha visszaemlékezünk arra, hogy a betegségünk milyen fájdalmas volt, az lényegében általában nem fájdalom. Az eidetikus képek előfeltételei egyeseknél a világosság, másoknál a sötétség. Ez teszi érthetővé a gyermek félelmét sötét szobában, vagy sötét pincében; ugyanis a valóság jellegével megpillantja eidetikus képeit. Ezek álomban is jelentkezhetnek. Így az eidetika megtanít arra, hogy több megértéssel legyünk a gyermek ilyen és hasonló félelme iránt. Az eidetika fejlődésben lévő lélektani irány, amely a lelkiélet több területét óhatja még jobban megvilágítani.

6. Az *életpszichológia* (Lebenspsychologie) szóösszetétel Müller-Freienfelstől származik, aki az életpszichológia elnevezéssel

egyrészt arra akart rámutatni, hogy a lélektan keresse a kapcsolatot a biológia és a szociológia felé, másrészt annak a meggyőződésének akart kifejezést adni, hogy a lélektan nemcsak tudatelemzés legyen, hanem kutassa azt is, hogyan nyilatkozik meg a tudat-történés az életben, az élet különböző cselekvéseiben. Tehát a lélektan anyagát nemcsak a kísérletből merítheti, hanem az életből is, úgy, amint az mindennap lejátszódik. Ennek igen nagy jelentősége van a lelki-élet igazi megismerése szempontjából. Ugyanis nem elegendő meghatározott körülmények között vizsgálni az embert, amennyiben lelkivilágát mindennapi élete mutathatja be legjobban. Müller—Freienfels azt akarja bemutatni, hogy a természettudományi alap megtartása mellett is lehet szellemtudományi problémákat megvilágítani. Az atomizmussal szemben azt hangsúlyozza, hogy az „én” minden lelki jelenségben mint egység vesz részt. A lelki jelenségek izolálása mesterkélt elvonás. A tudat minden jelensége csak változata az egységes ösztönös „én”-élményeknek. A szellemi életet is csak ebből az ösztönalapból érthetjük meg. A szemlélet, az emlékezet, a gondolkodás, a képzelet végső gyökerei ebbe az aktív ösztönéletbe nyulnak vissza. A szemlélet, a képzet, a fogalom stb. nem passzív képek, hanem az „én” aktív állásfoglalásai a világgal szemben. Ennek az iránynak az érintése is alátámasztja az aktivitás, a cselekvés iskoláját, a munkaiskolát. Ez az irány különösebben érezteti, hogy a lelkiélet megismerése érdekében a mindennapi élet megfigyelése, a gyermek mindennapi életének megfigyelése szükséges. Hogy a gyermek valóban milyen, azt sokszor csak akkor tudhatjuk meg, ha megfigyeljük, milyen a tanítási órákon kívül, milyen otthon és milyen a társai körében.

A *behaviorizmus** irányának Amerikában van sok követője. Legkiválóbb képviselője: Thorndike. Ez az irány a behavior (magatartás) szótól nyerte a nevét. Ellentéte a második értelemben vett tiszta lélektannak. Amíg az utóbbi csak azt nézi, ami belül történik, addig a behaviorizmus csak a külső magatartást vizsgálja. Nem bontja az embert részekre, hanem a maga egészében figyeli. Kutatja az egész embernek az élettel való kapcsolatait. Azt mondják a behaviorizmus hívei, hogy a külső magatartás vizsgálata sokkal objektívebb, mert az élményről mindig csak a lelki jelenségeket átélő alany adhat számot; ez pedig mindig szubjektív természetű. Watson szerint a lélektani ismeretek forrása nem az önfigyelés, hanem a mások megfigyelése. A behavioristák álláspontjukat azzal is erősítik, hogy felfogásuk a kisgyermek tanulmányázásában, to-

* Ezt az irányt azért hagytam utoljára, mert ehhez kapcsolhatom legjobban azt a végső következtetést, amely az eddig mondottak legjobb összefoglalója lehet.

vábbá az állatlélektanban is alkalmazható, ahol t. i. a megfigyelt nem adhat számot élményeiről.

Amint az élettani lélektannal kapcsolatban azt mondtuk, hogy a lelki jelenségeket kísérő élettani folyamatokat is meg kell figyelnünk, úgy e gondolat kiterjesztéseként azt kell most megállapítanunk, hogy a lelki élet helyes tanulmányozása szempontjából az ember egész külső magatartását is kell vizsgálnunk. Azonban nyilvánvalónak látom azt, hogy aki csak a külső magatartást vizsgálja, nem alkothat magának tiszta képet a lelkivilágról. Éppen azt hagyja ki kutatása sorából, ami e területen a legsajátlagosabb. Ez nemcsak lélektan lélek nélkül, hanem lélektan tudat nélkül is.

A mondottakból a magunk részére azt szűrhetjük le, hogy a lelkiélet vizsgálatában mind a belső, mind a külső magatartást kell figyelnünk. Ha a magatartás szó szokatlan ebben az értelemben, akkor így fejezem ki magamat: meg kell figyelnünk mind a külső, mind a belső cselekvéseket. Ebben az értelemben az értelmi élet megnyilatkozása az én cselekvésem, az érzelmi élet megmozdulása az én cselekvésem, az akarati élet megindulása az én cselekvésem. Ha most azt kérdezem, van-e valamelyes egységes támpontom akkor, amikor a lelkiéletet kutatni akarom, akkor azt mondom: van. Ez az egységes támpont: a cselekvés. A cselekvésnek a vizsgálat középpontjába való helyezése nemcsak a lélektan tárgya szempontjából figyelemreméltó, hanem a módszer szempontjából is. Azzal zárom előadásomat, hogy a cselekvéseket tegyük kutatás tárgyává. Így deríthetünk leginkább fényt a lelki jelenségekre. A cselekvésekben benne van az ember értelmi, érzelmi és akarati élete. Ha ezen az alapon vizsgáljuk az embert, a gyermeket, akkor együttal vezethetjük is a lelki jelenségeket, hiszen a cselekvés iskolája a cselekvéseket akarja igénybevenni és irányítani. És ezen az alapon közelíthetjük meg legjobban a nevelés közvetlen célját: a helyes cselekvést. Tehát cselekvéseket figyelünk, cselekvéseket irányítunk és helyes cselekvéseket célzunk. A cselekvés iskolája, a munkaiskola, az élet iskolája ilyen lélektant kíván.

Frank Antal dr.

II.

Az iskolai év története.

A kormányzó úr Öfőméltósága a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr előterjesztésére Frank Antal dr.-t, megbízott igazgatót, intézetünk igazgatójává a VI. fiz. oszt.-ba kinevezte.

Ennek az iskolai évnek lényeges eseménye, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 2.495/1932. eln. sz. rendeletével kiadta az 1925-ös Népiskolai Tantervhez az Utasításokat, amelyek lényegesen hozzájárultak gyakorlati kiképzésünk értékesebbé tételéhez. Az a tény, hogy ez az Utasítás 7 évvel a Tanterv után jelent meg, két nagy értéket szolgáltat. Egyrészt a tanítók 7 éven át kénytelenek voltak keresni, kutatni azokat az elveket, eljárásokat, amelyekkel az új tantervet végrehajthatják (szóval a tanítás maga is öntevékenységre kényszerült), másrészt a lefolyt 7 év alatt az Utasítás igazi remekművé csiszolódott ki. Ez az a munka, amelynek a megindítása körül oroszlánrésze volt megboldogult igazgatónk: Quint József főigazgatónak.

Az elmúlt évben a szép ősz különösen alkalmas volt arra, hogy mind az 5 évfolyamban, mind a gyakorlóiskolában eleget tethessünk az 59.890. sz. a. kelt rendeletnek, amelyet a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr az iskolai munkának a szabad levegőn való végzése tárgyában kiadott.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 39.726/1932. sz. a. kelt rendelete értelmében Balázs Béla kir. főigazgató elnöksége alatt intézetünkben szept. 20-tól szept. 30-ig gyakorlóiskolai tanítói vizsgálatok tartottak. A vizsgáló bizottság tagjai voltak: Molnár Oszkár főigazgatói teendőikkel megbízott igazgató, Frank Antal dr. mb. igazgató, Németh Sándor c. igazgató, Drozdy Gyula és Pócza József gyakorlóiskolai tanárok.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 36.466/1932. sz. a. a közgazdaságtannak 2 órában való tanítását rendelte el.

A nevelői gondolat erősítése szempontjából örömet keltett a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak 38.502—1932. sz. a. kiadott rendelete, amely szerint a jövőben az érettségi bizonyítvánnyal folyamodók csak a IV. évfolyamba nyerhetnek felvételt.

Az elmúlt évnek egyik jellemvonása, hogy cserkészeink előkészültek a világ cserkészeinek gödöllői összejövetelére. Örömmel vettük tudomásul a V. K. M. 37.516—1933. sz. rendeletét, amely megengedte, hogy a cserkésztanulókat a kirándulási alapból segíthessük. Intézetünk 750 P-t fordított erre a célra.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 40.540—1933. sz. a. kelt rendelete szerint ág. h. ev. okleveles tanítók csakis a soproni, miskolci és szarvasi tanító(nő)képző-intézetben tehetnek kántori vizsgálatot.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 40.997—1933. sz. a. kelt rendeletével a felvételi, fenntartási, ellátási díjak és járulékok kezelésében és elszámolásában új rendet vezet be.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 39.750—1933. sz. a. kelt rendeletével július hó 3-tól július hó 8-áig az összes tanító- és tanítónőképző-intézetek neveléstudományi tárgyakat tanító, gyakorlati kiképzést vezető tanárai számára intézetünkben szakértekezletet rendezett. A szakértekezlet megnyitásával Balázs Béla kir. főigazgató urat, az értekezlet szellemi és anyagi ügyeinek vitelével intézetünk igazgatóját bízta meg. Ez az első alkalom, hogy az ország összes pedagógiai tanárai többnapos szakértekezleten legserényebb problémáikat egymás között megbeszélhetik.

Ennek az évnek egyik gyümölcse, hogy intézeti zászlót tudtunk szerezni. Meg vagyunk róla győződve, hogy zászlónk nemzeti színe a magyar érzést erősíti, zászlónk fehérsége pedig a lelkek tisztaságát elősegíti.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 40.625—1932. sz. a. kelt rendeletével megengedte, hogy intézetünk igazgatója ideiglenesen az 1932/33. iskolai év tartamára Kántor Antal okl. tanítóképző-intézeti tanár részére a nevelői teendők végzése fejében az intézet internátusában lakást és ellátást adhasson. Kántor Antal rövidesen a ráckevei polgári iskolához kapott megbízatást, helyébe a V. K. M. 43.755. sz. rendeletével Móricz István okl. tanítóképző-intézeti tanár került. Móricz István a kispesti népiskolához kapott megbízatást, majd mint kir. s. tanfelügyelő a V. K. M.-be kapott beosztást, utóda — a V. K. M. 36.922. sz. rendelet alapján — Vincze Sándor okl. tanítóképző-intézeti tanár lett.

A V. K. M. 41.303—1933. sz. r. Szabó Béla óradíjas helyettes tanárt helyettes tanári minőségben alkalmazta.

Intézetünket ebben az évben is meglátogatta Krywald Ottó érseki biztos, aki most is azt tapasztalta, hogy növendégeink nemcsak tudják a hit- és erkölctant, hanem törekszenek a hit elvei szerint való életre is.

Intézetünket s annak gyakorlóiskoláját meglátogatták: Szél Júlia ref. tanítónőképző-intézeti tanár (Nyíregyháza); a dombóvári r. k. tanítónőképző-intézet 3 tanára és 40 növendéke; a budapesti Salvátor-apácák tanítónőképző-intézetének IV. éves növendékei és tanárai; a kiskunfélegyházi tanítónőképző-intézet két tanára; a pécsi tanítónőképző-intézet két tanára; a budapesti Ranolder-intézet két tanára; a spanyol tanárok és tanítók tanulmányúton levő csoportja; több fővárosi és vidéki tanító és tanár.

Szívesen látjuk intézetünkben a volt tanítványokat. Ezek részben egyenként jönnek, részben az Iskolatársak Egyesületének közgyűlésére jönnek, harmadsorban pedig találkozókra gyülekeznek. Az elmúlt évben kétéves, 2 tízéves (1922-ben és 1923-ban végzetek) és 2 harmincéves találkozót rendeztek. Ez utóbbi találkozók ünnepélyes keretek között folytak le. Az 1902. évben okle-

velet nyert, volt intézeti növendékek közül a következők jelentek meg: Augusztiny Oszkár, Benkő Miklós, Gyurkicza Miklós, Ihász Károly, Jakapovits Lajos, Kresler Sándor, Láncz József, Mihalik József, Mindszenti Boldizsár, Palotás Miklós, Szvoboda Ödön és Takács Bogdán. Megjelentek ezeken kívül a jubilánsok nejei, gyermekei, továbbá Snasel Ferenc, Frank Antal dr., Németh Sándor, Jaloveczky Péter, Knebel Miklós dr., Emhő Gyula és Ekamp Sándor. Hasonlóan ünnepélyes volt az 1903-ban végzett volt növendékek találkozója. A meleg ünnepségek egyrészt intézetünk becsületes munkásságát igazolják, másrészt a jubilánsok szép lelkületét mutatta be.

Végül csak említeni akarom azokat az eseményeket, amelyek tanítványaink lelkében zajlottak le, s amelyekről azt hisszük, hogy az építés munkáját szolgálják.

III.

Tanári testület — alkalmazottak.

1. *Frank Antal dr.*, igazgató. Az intézet anyagi és szellemi ügyeinek vezetője. Képesítve van elemi népiskolákra, a mennyiség- természettudományi szakcsoport tárgyaiból polgári iskolákra, a filozófiából és a pedagógiából tanítóképző-intézetekre. Működik 1910 óta, ennél az intézetnél — kétévi megszakítással (főiskolai beosztás) — 1919 óta. Tanította a nevelés- és tanítástant a IV. osztályban és vezette a nevelési és tanítási gyakorlatot a IV. osztály egyik csoportjában. Heti óráinak száma 6. A cserkészcsapat parancsnoka. Az internátus vezetője. Az Apponyi Kollégium budapesti tagozatának igazgatója.

A Szent István Akadémia, a Magyar Paedagogiai Társaság és az Aquinói Szent Tamás Társaság rendes tagja. A Magyar Paedagogiai Társaság pénztárosa. A Tanítóképző-intézeti Tanárok Országos Egyesületének elnöke. A Magyar Filozófiai Társaságnak, a Magyar Gyermektanulmányi és Gyakorlati Lélektani Társaságnak, a Magyar Társadalomtudományi Társulatnak tagja. A Mária Dorothea Egyesület Tanítónői Szakosztályának választmányi tagja. A Magyar Eszperantó Pedagógiai Társaság tiszteletbeli elnöke. Az Országos Köznevelési Tanács előadó tanácsosa. A IV. világjamboree társadalmi csoportjában a nagybácsi tagozat vezetője.

Előadást tartott: 1. *A Tanítóképző-intézeti Tanárok Országos Egyesületének taggyűlésén:* Bevezetés a gyakorlati ifjúságtanulmányba. 2. *A T. I. T. O. E.-nek XXIII. közgyűlésén:* A tanítóképzés a nemzetnevelés szolgálatában. (Megjelent a Magyar Tanítóképzőben.) 3. *A Szülők Iskolájában:* Az ideál nevelő hatása. (Megjelent a Néptanítók Lapjában.) 4. *A Magyar Gyermektanulmányi Társaságban:* Az erkölcsi fejlődés és nevelés a 10—14 éves korban. (Megjelent a Gyermek-ben.) 5. *A Katolikus Tanítónők és*

Tanárnők Országos Egyesületében: A munka gyakorlati értéke. (Megjelent az egyesület lapjában és közlönyében.)

A következő cikkeket írta: 1. Akit Isten kiválaszt, — Abból tanítót formálgat. (N. L.) 2. A testnevelés hatása a lélekre. (Testnevelés, V. évf. 12. és Népiskolai Testnevelési Rádióelőadások és Tanítások. 1932.) 3. Bene Lajos: Számolástanítás az elemi iskola I. osztályában. (M. P.) 4. A mi házunk a mi várunk. (M. T.) 5. Miért szándékozunk most a tanítóképzés reformjával foglalkozni? (M. T.) 6. A természetrajz tanításának jelentősége. (N. L.) 7. A származástan pedagógiai szempontból. (N. L.) 8. Cserkészlet a hivatásban. III. A tanító életében. (Fiatal Magyarország.)

2. *Drozdy Gyula*, gyakorlóiskolai tanító. Képesítve van elemi népiskolákra és kézimunkából középfokú iskolákra. Működik 1903 óta, ennél az intézetnél 1918 óta. Tanította a gyakorlóiskola I—IV. osztályát; résztvett a IV—V. évfolyam gyakorlati kiképzésében és az Apponyi Kollégium tanárjelöltjeinek gyakorlati kiképzésében. Heti óráinak száma: 30.

A Néptanítók Lapja szerkesztője. Az Országos Köznevelési Tanács tagja. A Magyar Paedagogiai Társaság rendes tagja. A Tanügyi Filmbizottság tagja. A Gyermektanulmányi és Gyakorlati Lélektani Társaság tagja. A Magyar Népművelési Könyvei szerkesztő-bizottságának tagja. A Tanítóképző-intézeti Tanárok Országos Egyesületének választmányi tagja. A Társadalomtudományi Társaságnak és a Magyar Földrajzi Társaságnak tagja.

Ebben a tanévben is több pedagógiai szemináriumban s tanítóegyesületi ülésen tartott pedagógiai előadást és bemutató tanítást a Gyermektanulmányi és Gyakorlati Lélektani Társaságban. A rádióban testnevelési előadást.

A Néptanítók Lapjában és több tanügyi lapban neveléstani és módszertani cikkeket írt. Ebben az évben megjelent újabb munkája: *Helyesírás és nyelvi magyarázatok a II. osztályban*, melyet a vallás- és köznevelési miniszter megbízásából írt s amely a Népiskolai Egységes vezérkönyvek sorozatában jelent meg. Hivatalos megbízásból több taneszközt és tankönyvet bírált, illetve a beérkezett tankönyvbírálatok alapján, mint előadó, azok engedélyezésére javaslatokat készített.

3. *Éber Rezső*, rendes tanár. Képesítve van elemi népiskolákra, a mennyiség-természettudományi szakcsoport tárgyaiból, tornából polgári iskolákra, természettanból, kémiából, mennyiségtanból tanítóképző-intézetekre. Működik 1903 óta, ennél az intézetnél 1925 óta.

A fizikai szertár őre. A fiatalok felügyelőbizottságának a tagja. TTOE ellenőre. TTT tagja. FHE tagja. Cikket írt a Néptanítók Lapjába, Magyar Tanítóképzőbe. Előadást tartott a tanítói szemináriumban, TTOE-ben, a Magyar Lélektani Társulatban és több népművelési összejövetelen.

4. *Frigyes Béla*, rendes tanár. Képesítve van elemi népiskolákra, a mennyiség-természettudományi szakcsoport tárgyaiból polgári iskolákra, természetrajz-, kémia- és természettanból tanítóképző-intézetekre. Működik 1913 óta, ennél az intézetnél 1929 óta Tanította a mennyiségtant az I. és IV., a testtant a II., a gazdaságtant az I.—IV. osztályban. Heti óráinak száma 15. A cserkész-capat tiszte és parancsnokhelyettese. Az intézet köztartásvezető tanára.

A Természettudományi Társulatnak és a Tanítóképző-intézeti Tanárok Országos Egyesületének tagja. Lakása: X., Juranics-u. 13.

5. *Jaloveczky Péter*, c. igazgató, rendes tanár. Képesítve van elemi népiskolákra, a mennyiség-természettudományi szakcsoport tárgyaiból polgári iskolákra és a természettudományokból tanítóképző-intézetekre. Működik 1905 óta, ennél az intézetnél 1919 óta. Tanította a természetrajzot és vegytant az I., II., III. és IV. osztályban, az egészségtant az V. osztályban. Heti óráinak száma 18.

A Természettudományi Társulat tagja. A Magyar Paedagogiai Társaság kültagja. A Tanítóképző-intézeti Tanárok Országos Egyesületének tagja. Természetrajzi, ásvány-vegytani szertárak őre. Lakása: I., Schweidel-utca 24.

6. *Dr. Keleti Gyuláné*, Zsoldos Hermin, rendes tanár. Képesítve van elemi népiskolákra, a mennyiség-természettudományi szakcsoport tárgyaiból polgári iskolákra, a természetrajz-vegytan szakcsoport tárgyaiból tanítóképző-intézetekre. Működik 1911 óta, ennél az intézetnél 1930 óta irodai szolgálatot teljesít. Betegszabadságon van.

A Természettudományi Társulat tagja. Lakása: I., Karátsonyi-utca 8.

7. *Kishonti Barna*, rendes tanár. Képesítve van a mennyiség-természettudományi szakcsoport tárgyaiból és énekből polgári iskolákra, énekből és zenéből tanítóképző-intézetekre. Működik 1915 óta, ennél az intézetnél 1919 óta. Tanította az éneket az összes osztályokban és a zenét az összes osztályokban egy-egy csoportban, a róm. kat. egyházi éneket és zenét a III., IV. és V. osztályban, a karéneket az I—V. osztályban; résztvett a gyakorlati kiképzésben az V. osztályban. A zenei szertár és könyvtár őre. Heti óráinak száma 18.

A Tanítóképző-intézeti Tanárok Országos Egyesületének tagja. Lakása: I., Böszörményi-út 46.

8. *Lux Gyula dr.*, rendes tanár, tartalékos hadnagy, a Signum laudis, a bronz vitézségi érem és a Károly-csapatkereszt tulajdonosa. Képesítve van elemi népiskolákra, a nyelv- és történettudományi szakcsoport tárgyaiból és németből polgári iskolákra, a magyar nyelv- és irodalomból és németből tanítóképző-intézetekre. Működik 1909 óta, ennél az intézetnél 1928 óta. A háborúban katonai szolgálatot teljesített 1914 aug. 1-től 1918 nov. 12-ig,

ebből 28 hónapot a tűzvonalban. Tanította a német nyelvet mind az öt osztályban, valamint a fakultatív német nyelvet a II., III., IV. és az V. osztályban. Heti óráinak száma 18. A IV. osztály főnöke.

Az Országos Köznevelési Tanács tagja. Az Országos Tankönyvtudományi Bizottság előadója. Vezetője a német kisebbségi iskolák tanítói részére rendezett nyári tanfolyamoknak. A Magyar Pédagógiai Társaság rendes tagja. Lakása: I., Orbánhegyi-út 9/a.

9. *Mesterházy Jenő* rendes tanár, tartalékos hadnagy gt., a bronz vitézségi érem, az arany érdemkereszt és a Károly-csapatkereszt tulajdonosa. Képesítve van elemi népiskolákra, a nyelv- és történettudományi szakcsoport tárgyaiból és a tornából polgári iskolákra, történelemből, magyar nyelv- és irodalomból, földrajzból és tornából tanítóképző-intézetekre. Működik 1912 óta, ennél az intézetnél 1919 jan. óta. A háborúban katonai szolgálatot teljesített 1914 aug. 2-től 1918 nov. 9-ig, ebből az időből 39 hónapot a harcúterén. Tanította a történelmet az I., II., III. és IV. osztályban, az alkotmánytant az V. osztályban, a földrajzt az I. és II. osztályban, vezette a játékdélutánt az I. osztályban. Résztvett a gyakorlati kiképzésben az V. osztályban. A történelmi szertár őre. Heti óráinak száma 18.

1926 óta megbízva az áll. tanító- és tanítónőképző-intézetek testnevelési oktatásának szakfelügyeleti teendőivel. A Tanítóképző-intézeti Tanács Országos Egyesületének választmányi tagja.

Előadásokat tartott a Székesfőváros Iskolánkívüli Népművelési Bizottsága, az Országos Cserkész Szövetség budapesti csoportja és szabad-liceumok felszólítására társadalmi egyesületekben, levante-tanfolyamokon és a cserkészek idegenvezető csoportjában a művészettörténet, földrajz és történelem köréből. Tanulmányi kirándulásokat vezetett fenti bizottság és a szabad liceumok programja alapján a parlamenti épület, a királyi várpalota, belvárosi plébánia-templom, Margitsziget történelmi emlékeinek, Aquincum, gödöllői királyi palota, Buda és Pest régi épületeinek, múzeumainak, Bécs nevezetességeinek a megtekintésére. A Magyar Rádió Társaság megbízásából előadást tartott *A budavári királyi palota belső szépségeiről, Gusztáv Adolfról és a magyar Szt. Györgyszoborról*. A vallás- és köznevelési minisztérium Iskolánkívüli Népművelési Osztályának vetíthető képsorozatot készített a m. kir. Mezőgazdasági Múzeum mezőgazdasági osztályairól.

Befejezte a tanító- és tanítónőképző-intézetek számára írt történelmi tankönyveit a magyar nemzet történelmével. Tanulmányokat írt népművelési folyóiratokba (Ifjúsági Vezető, Pestvármegyei Népművelés) és a Magyar Tanítóképző-be. Közreműködött a vall. és köznevelési minisztérium megbízásából a külföldi tankönyvek magyar vonatkozású hibás részeinek helyébe iktatandó új szövegek kidolgozásában. Lakása: I., Királyhágó-u. 22.

10. *Nagy Ferenc*, rendes tanár. Képesítve van elemi népiskolákra, a nyelv- és történettudományi szakcsoport tárgyaiból polgári iskolákra, magyar nyelv- és irodalomból, történelemből, földrajzból tanítóképző-intézetekre. Működik 1908 óta, ennél az intézetnél 1911 óta. Tanította a magyart az I. és IV., a német nyelvet az I. és a tornát mind az öt osztályban. Az intézeti Wesseléni-Sportkör vezetője. Heti óráinak száma 19.

Az Erzsébet Népakadémia igazgatósági- és a Tanítóképző-intézeti Tanárok Országos Egyesületének tagja. Az elemi iskolák IV., V. és VI. osztályai számára áll. engedélyezett és közhasználatban lévő Földrajz-könyveket írt. Lakása: I., Karátsonyi-utca 9.

11. *Németh Sándor*, c. igazgató, rendes tanár. Képesítve van elemi népiskolákra, nyelv- és történettudományi szakcsoport tárgyaiból, énekből, zenéből polgári iskolákra, magyar nyelv- és irodalomból, történelemből és földrajzból tanítóképző-intézetekre. Működik 1901 óta, ennél az intézetnél 1919 óta. Tanította a magyart a II., III. és V., a zenét mind az öt osztályban egy-egy csoportban. Vezette a zenekart. Heti óráinak száma 18. Az önképző-kör tanárelnöke. Az V. osztály főnöke. A magyar nyelvi és irodalmi könyvtár őre.

A Paedagogiai Társaság kültagja. A Tanítóképző-intézeti Tanárok Országos Egyesületének választmányi tagja. A Budapesti Népfőiskolai Széchenyi Szövetség társelnöke. A Magyar Népművelés Könyvei szerkesztő-bizottságának tagja.

Összesen mintegy félszáz előadást tartott részint a fővárosban, részint a vidéken a magyar irodalom és a nemzeti műveltség tárgyai köréből. Cikkeket írt a Néptanítók Lapjába, a Pestvármegyei Népművelés, Ifjúsági Vezető c. folyóiratokba. Előadásokat tartott Pest-, Somogy- és Vas vármegye népművelési előadókat képző tanfolyamain. Novy Ferenc dr. tanítóképző-intézeti tanárral együtt tanítóképzők számára Magyar nyelvtant, Stiliztikát írt, a középiskolák számára írt Prónay-féle irodalomtörténet c. tankönyvet tanítóképzők részére átdolgozta. Lakása: I., Ugocsa-utca 3.

12. *Prochaska Ferenc dr.*, rendes tanár. Képesítése van elemi népiskolákra, a nyelv- és történettudományi szakcsoport tárgyaiból, beleértve a német nyelvet is és tornából polgári iskolákra, földrajzból, magyar nyelv- és irodalomtörténelemből, történelemből tanítóképző-intézetekre; bölcsészettudor, okl. közgazda. Működik 1919 óta, ennél az intézetnél 1929 óta.

1916 jan. 16-tól 1919 jan. 11-ig katonai szolgálatot teljesített, 24 hónapot töltött arcvonalban, leszerelt mint népfelkelő hadnagy, a Károly-csapatkereszt tulajdonosa.

Tanította a német nyelvet a II., III. és V., a földrajzot a III. és IV., a közgazdaságtant és szociológiát az V. osztályban. Vezette az V.-évesek gyakorlati kiképzését és a fakultatív német nyelvi gyakorlatokat az I. osztályban. Heti óráinak száma 21.

10 előadást tartott a főváros különböző népművelési csoportjainál. Lakása: I., Zámori-út 16.

13. *Szabó Béla*, helyettes tanár. A nevelői teendők ellátásával megbízva. Képesítve van elemi népiskolákra, földrajz-, természetrajz-, vegytan-szakcsoport tárgyaiból, énekből, zenéből polgári iskolákra, földrajz-, természetrajz-, vegytan-szakcsoport tárgyaiból tanítóképző-intézetekre. Működik 1931 óta.

Tanította a hegedűt mind az öt osztályban és a protestáns egyházi éneket és zenét a III., IV. és V. osztályban. Heti óráinak száma: 6.

A Természettudományi Társulat tagja. Lakása: I., Fery Oszkár-utca. 40.

14. *Szalatsy Richárd*, gyakorlóiskolai tanító. Képesítve van elemi népiskolákra, a nyelv- és történettudományi szakcsoport tárgyaiból polgári iskolákra, filozófiából és pedagógiából tanítóképző-intézetekre. Működik 1901 óta, ennél az intézetnél 1927 óta. Tanította a gyakorlóiskola III—VI. osztályát. Résztvett a tanítójelöltek és az Apponyi Kollégium tanárjelöltjeinek gyakorlati kiképzésében. Vezette az analfabéta tanfolyamot 1932 szeptember 26—jan. 11-ig. Heti óráinak száma 30.

A Tanítóképző-intézeti Tanárok Országos Egyesületének és a Gyermektanulmányi Társaságnak tagja. Lakása: I., Tétényi-út 19.

15. *Szelényi Dezső*, rendes tanár. Képesítve van elemi népiskolákra, a nyelv- és történettudományi szakcsoport tárgyaiból polgári iskolákra, magyar nyelv- és irodalomból, németből tanítóképző-intézetekre. Működik 1912 óta, ennél az intézetnél 1928 óta. Irodai szolgálatot teljesít.

A szegedi Népfőiskolai Országos Széchenyi Szövetség tiszteletbeli tagja. A Tanítóképző-intézeti Tanárok Országos Egyesületének tagja. Lakása: I., Szent János-tér 2.

16. *Szémán István dr.*, tanítóképző-intézeti igazgató. Szabadságon van. Lakása: Miskolc, Hunyadi-utca 3.

17. *Tscheik Ernő*, rendes tanár. Középiskolai tanári oklevele van a rajzból. Kézimunkatanfolyamok önálló vezetésére képesített. Működik 1905 óta, ennél az intézetnél 1919 óta. Tanította a rajzot mind az öt osztályban, a kézimunkát az I., II. és III., a szépírást az I. osztályban. Heti óráinak száma a gyakorlati kiképzéssel 18. Az intézet Segélyző Egyesületének tanárelnöke.

A Tanítóképző-intézeti Tanárok Országos Egyesületének tagja. A Rajztanárok Egyesületének választmányi tagja. A Zichy Mihály Művészegyesület választmányi tagja és pénztárosa. Kiállító festőművész. Lakása: I., Böszörményi-út 8.

18. *Váradi József*, rendes tanár, a pedagógiai szertár őre, tartalékos hadnagy, a vitézségi éremszalagos vas- és aranyéremkereszt tulajdonosa. Képesítve van elemi népiskolákra, a nyelv- és történettudományi szakcsoport tárgyaiból, németből és tornából polgári

iskolákra, filozófiából és pedagógiából, valamint tornából tanítóképző-intézetekre. Működik 1914 óta, ennél az intézetnél 1921 óta. Tanította a lélektan és logikát a III. osztályban, a neveléstörténelmet és az iskolaszervezetet a V. osztályban, vezette a tanítási gyakorlatot a IV. és V., a játékot az V. osztályban. Heti óráinak száma 18.

Az Angolkisasszonyok polg. isk. tanárnőképző főiskoláján a módszertan előadója és a tanítási gyakorlatok vezetője. A Magyar Paedagogiai Társaság, az Országos Széchenyi Kúria, a Magyar Társadalomtudományi Társaság, az Országos Gárdonyi Géza Irodalmi Társaság és az Országos Ifjúsági Irodalmi Társaság rendes tagja, a Magyar Filozófiai Társaság tagja, az Országos Széchenyi Szövetség törzstagja. A népfőiskolai Széchenyi szövetségek kezdeményezője s a budapesti szövetség társelnöke. A Magyar Népművelés Könyvei szerkesztő-bizottságának tagja, a T. T. O. E.-nek és a T. E. Sz.-nek választmányi tagja. Több szaklapba dolgozott. A kisebbségi tannyelvű elemi népiskolák tanítóinak bajai tanfolyamán ismertette: 1. A nemzeti kisebbségekre vonatkozó törvényes intézkedéseket. 2. Az 1925. évi népiskolai és kisebbségi tantervet. 3. Az olvasmánytárgyalás módszerét, vonatkozással az A, B és C típusú népiskolákra.

A fővárosban és vidéken népművelési előadásokat tartott. Somogy vármegye jegyzőinek Hévízen tartott népművelési szakértekezletén előadója volt a népművelés alapvető kérdéseinek. Lakása: VII., Damjanich-utca 52.

19. *Vincze Sándor*, okl. tanítóképző-intézeti tanár, a nevelői teendők ellátásával id. megbízva. Képesítve van magyar nyelv- és irodalom, történettudományi szakcsoport tárgyaiból és kézimunkából a polgári iskolákra, történelem, magyar nyelv- és irodalom szakcsoport tárgyaiból a tanítóképző-intézetekre. Működik 1933 február 1. óta. Lakása: I., Fery Oszkár-utca 49.

20. *Holler Aranka*, okl. elemi népiskolai tanítónő, óraadó. Tanította a gyakorlóiskola III—VI. osztályában a női kézimunkát heti 1 órában. Lakása: I., Alkotás-utca 39/a.

21. *Pázmán József*, áll. főgimnáziumi rendes tanár, óraadó. Tanította a tót nyelvet heti 2 órában. Lakása: VIII., József-körút 28.

22. *Glatz József*, ág. h. ev. vallástanár. Tanította a hittant a gyakorlóiskolában heti 1 órában. Lakása: Rákosszentmihály, Rákóczi-út 39.

23. *Hüttl Ármin*, ág. h. ev. vallástanár. Tanította a hittant a tanítóképző-intézetben heti 4 órában. Lakása: I., Verbőczy-utca 28. szám.

24. *Széles Sándor*, ref. vallástanár. Tanította a hittant a tanítóképző-intézetben és a gyakorlóiskolában heti 8 órában. Lakása: I., Győri-út 12.

25. *Vajda János*, r. kat. önálló hittanár. Tanította a hittant a tanítóképző-intézetben és a gyakorlóiskolában heti 16 órában. Lakása: I., Márvány-utca 48.

Leventeoktatók: *vitész Vargha Ferenc*, *Zacharia Sándor* és *Bánbidy István* főoktató. Oktatták a leventéket heti 2 órában.

Az intézeti orvos: *Vladár Márton* dr., m. kir. egészségügyi főtanácsos, az Erzsébet-kórház főorvosa. 1911 óta működik az intézetnél. Lakása: I., Pauler-utca 8.

Gazdasszony: Özv. Pessina Vilmosné. 1924 óta működik az intézetnél. Az intézetben lakik.

Kertész: Szláby József. 1911 óta teljesít szolgálatot. Az intézetben lakik.

I. oszt. altiszt: Horváth István. 1912 óta van az intézetnél. Az intézetben lakik.

Kisegítő szolgálta: Kanizsai József. 1929 óta van az intézetnél. Az intézetben lakik.

IV.
A) NÖVENDEKEK.
I. OSZTÁLY.

Osztályfő: NAGY FERENC.

Sor- szám	A növendék neve	Születésének ideje	Születésének helye	Vallása
1.	Albert Antal	1916. nov. 27.	Kispest	r. k.
2.	Albucz Gábor	1917. márc. 16.	Budapest	r. k.
3.	Balog Béla	1918. febr. 2.	Tiszasüly	r. k.
4.	Baumann Árpád	1916. febr. 2.	Budapest	r. k.
5.	Braun Sándor	1915. okt. 11.	Nágocs	r. k.
6.	Bán Miklós	1916. dec. 5.	Csomád	r. k.
7.	Czemmel János	1917. aug. 2.	Nagykovácsi	r. k.
8.	Gaál László	1915. jan. 15.	Szenyér	r. k.
9.	Hanisch Béla	1917. dec. 21.	Ajkacsingervölgy	r. k.
10.	Heronai József	1918. febr. 14.	Budapest	r. k.
11.	Hotorán Viktor	1915. ápr. 30.	Gyula	g. kel.
12.	Jakab Imre	1914. nov. 27.	Tüskevár	r. k.
13.	Jencski Károly	1919. jan. 7.	Budapest	r. k.
14.	Katona Ferenc	1917. okt. 26.	Budapest	r. k.
15.	Kokas Pál	1918. okt. 12.	Kispest	r. k.
16.	László József	1917. jún. 17.	Csákberény	ref.
17.	Luka Lajos	1918. szept. 1.	Budapest	r. k.
18.	Marosi Sándor	1918. máj. 14.	Budapest	ref.
19.	Molnár István	1916. okt. 19.	Budapest	r. k.
20.	Nagy József	1918. jún. 11.	Budapest	ref.
21.	Nagy László	1918. máj. 5.	Gyömrő	ref.
22.	Pompor Ferenc	1917. jún. 5.	Budapest	r. k.
23.	Potsubai Béla	1917. ápr. 22.	Budapest	ág. b. ev.
24.	Prindli Gábor	1916. jún. 15.	Budapest	r. k.
25.	Schebor Antal	1918. jún. 11.	Budapest	r. k.
26.	Sebestyén Endre	1917. máj. 29.	Alsóegregy	izr.
27.	Simon Sándor	1918. febr. 2.	Cibakháza	r. k.
28.	Siroki Béla	1917. aug. 30.	Pesterzsébet	r. k.
29.	Soós Győző	1917. júl. 23.	Budapest	r. k.
30.	Szabó Gyula	1917. szept. 11.	Borossebes	ref.
31.	Szilágyi Béla	1916. szept. 14.	Budapest	r. k.
32.	Takács Jenő	1916. ápr. 14.	Csömödér	r. k.
33.	Tulok János	1917. okt. 9.	Kispest	r. k.
34.	Unk Zakariás	1917. nov. 16.	Magyarcsanak	g. kel.
35.	Urbán Gyula	1917. jan. 26.	Budapest	r. k.
36.	Végh Lajos	1917. szept. 7.	Budapest	r. k.
37.	Woldrann Jenő	1917. febr. 3.	Tokaj	r. k.

II. OSZTÁLY.
Osztályfő: ÉBER REZSŐ.

Sor- szám	A növendék neve	Születésének ideje	Születésének helye	Vallása
1.	Benyó József	1914. okt. 12.	Nagyszalánc	r. k.
2.	Brezovits Ferenc	1915. aug. 9.	Sárvár	r. k.
3.	Budai Endre	1917. júl. 5.	Budapest	ref.
4.	Burghárd Ferenc	1917. ápr. 5.	Budapest	r. k.
5.	Cseh Ferenc	1914. márc. 27.	Selmecbánya	r. k.
6.	Csizmadia Mihály	1915. jún. 27.	Budapest	ág.h.ev.
7.	Fodor Béla	1917. júl. 2.	Kaba	ref.
8.	Hermel Ödön	1917. ápr. 16.	Kassa	ág.h.ev.
9.	Hoffmann Sándor	1915. nov. 11.	Budapest	r. k.
10.	Huszár József	1917. ápr. 15.	Budapest	r. k.
11.	Kálmán Mihály	1915. dec. 19.	Budapest	ref.
12.	Kovács István	1914. okt. 12.	Budapest	r. k.
13.	Kovács Pál	1915. aug. 9.	Budapest	ág.h.ev.
14.	Kutsera Ferenc	1917. szept. 5.	Budapest	r. k.
15.	Malek Tibor	1917. ápr. 12.	Budapest	r. k.
16.	Maraffkó László	1917. jan. 1.	Budapest	r. k.
17.	Matusek Géza	1913. szept. 17.	Tótszentpál	r. k.
18.	Marton Ferenc	1916. ápr. 6.	Nógrádszakál	r. k.
19.	Mihályffy László	1914. okt. 29.	Felsővámos	r. k.
20.	Nagy Lajos	1917. ápr. 2.	Nagykörű	r. k.
21.	Rauschenberger A.	1917. máj. 14.	Budapest	r. k.
22.	Sárpataky Jenő	1917. szept. 13.	Budapest	g. k.
23.	Stein János	1917. márc. 20.	Budapest	r. k.
24.	Szabó Ferenc	1916. aug. 16.	Iszkaszentgyörgy	ref.
25.	Szalontai Sándor	1916. júl. 3.	Rákospalota	r. k.
26.	Szilágyi Demeter	1915. márc. 31.	Arad	r. k.
27.	Szőllősi András	1915. szept. 14.	Budapest	ág.h.ev.
28.	Szupp Lambert	1917. febr. 11.	Budapest	r. k.
29.	Tornyos Miklós	1914. dec. 1.	Botfa	r. k.
30.	Tóth Sándor	1917. okt. 21.	Tápiógyörgye	r. k.
31.	Vagner Oszkár	1916. okt. 30.	Budapest	r. k.
32.	Varga Géza	1914. febr. 3.	Mogyoród	ág.h.ev.
33.	Viasz Károly	1917. febr. 10.	Budapest	ref.
34.	Virág János	1914. febr. 25.	Hort	r. k.
35.	Weitz Győző	1916. júl. 20.	Kovácspalota	r. k.
36.	Wrabel Imre	1916. nov. 13.	Mór	r. k.

III. OSZTÁLY.

Osztályfő: JALOVECZKY PÉTER.

Sor- szám	Növendék neve	Születésének ideje	Születésének helye	Vallása
1.	Adamecz István	1914. júl. 25.	Tápiógyörgye	r. k.
2.	Asbóth Ferenc	1916. okt. 6.	Budapest	ref.
3.	Babinszki László	1913. okt. 19.	Aszód	r. k.
4.	Bellay László	1915. jún. 24.	Málé	r. k.
5.	Boer György	1913. febr. 6.	Budapest	g. k.
6.	Borbás János	1913. okt. 16.	Budapest	r. k.
7.	Bőze Tibor	1916. aug. 30.	Sirok	r. k.
8.	Burucs Sándor	1915. dec. 10.	Devecser	r. k.
9.	Cseke Ferenc	1914. jan. 31.	Kispest	r. k.
10.	Csiszár Ferenc	1915. dec. 31.	Rákosszentmihály	ref.
11.	Fehér András	1914. jan. 6.	Tápiógyörgye	r. k.
12.	Fekete Ernő	1914. dec. 27.	Cinkota	r. k.
13.	Görögh János	1915. febr. 10.	Balassagyarmat	r. k.
14.	*Hajdu Mihály	1916. febr. 22.	Rákoscsaba	r. k.
15.	Hofferik Ferenc	1916. márc. 29.	Budapest	r. k.
16.	Horváth György	1912. febr. 16.	Kispest	r. k.
17.	id. Horváth Lajos	1915. febr. 22.	Budapest	r. k.
18.	ifj. Horváth Lajos	1915. aug. 29.	Budapest	r. k.
19.	Ingyin Emil	1913. nov. 27.	Battonya	g. kel.
20.	Juhász Lajos	1914. febr. 18.	Jobbágyi	r. k.
21.	Képesi József	1916. szept. 27.	Budapest	r. k.
22.	Marx Ferenc	1915. jan. 5.	Tolna	r. k.
23.	Mesztegnyei Mihály	1913. szept. 20.	Pécs	r. k.
24.	Nagy Károly	1916. febr. 24.	Budapest	ref.
25.	id. Nagy Lajos	1910. ápr. 17.	Pécel	ref.
26.	ifj. Nagy Lajos	1916. ápr. 16.	Budapest	ref.
27.	Pataki Gyula	1914. aug. 12.	Budapest	ref.
28.	Petki István	1914. júl. 1.	Pesthidegkút	r. k.
29.	Remete Imre	1914. ápr. 14.	Zombor	r. k.
30.	Révay Márton	1913. máj. 5.	Kispest	r. k.
31.	Schmidt István	1914. ápr. 2.	Budapest	r. k.
32.	Schvarczkopf Antal	1915. jan. 2.	Zajta	r. k.
33.	Spák József	1914. máj. 17.	Bikás	g. k.
34.	Sümegi Rudolf	1914. aug. 18.	Budapest	r. k.
35.	Sziebert László	1913. júl. 18.	Budapest	r. k.
36.	Tausz György	1915. jún. 9.	Budapest	g. kel.
37.	Tóth Antal	1916. ápr. 1.	Budapest	r. k.
38.	Vella Nándor	1913. jún. 1.	Budapest	r. k.
39.	Zoltán Gyula	1913. márc. 10.	Magyargéc	r. k.
	*Kimaradt.			

IV. OSZTÁLY.
Osztályfő: LUX GYULA.

Sor- szám	A növendék neve	Születésének ideje	Születésének helye	Vallása
1.	*Ambrus Zoltán	1913. júl. 1.	Máramarossziget	r. k.
2.	Balogh Béla	1914. dec. 13.	Szécsény	r. k.
3.	Benes Ödön	1914. okt. 3.	Kispest	ref.
4.	Cserny Vilmos	1915. jún. 29.	Érd	r. k.
5.	Duffek Károly	1914. júl. 21.	Rákospalota	r. k.
6.	Eiberger Nándor	1913. ápr. 23.	Budapest	r. k.
7.	Erdélyi György	1911. ápr. 21.	Öttevény	ág.h.ev.
8.	Fischi László	1914. okt. 28.	Budapest	r. k.
9.	Harach Endre	1915. máj. 14.	Deménd	r. k.
10.	Hobola Lajos	1915. aug. 23.	Budapest	r. k.
11.	Horváth István	1911. ápr. 7.	Mór-Sövénykútp.	r. k.
12.	Juhász Mihály	1915. aug. 11.	Rákospalota	r. k.
13.	Kárpáti Rudolf	1915. jan. 13.	Budapest	r. k.
14.	Kéri József	1914. okt. 26.	Tamási	ág.h.ev.
15.	Kitzinger József	1912. máj. 24.	Komárom	r. k.
16.	Lakner István	1913. febr. 2.	Kőszeg	r. k.
17.	Lója György	1914. máj. 21.	Kaszakisváralja	r. k.
18.	Majercsik Jenő	1915. ápr. 22.	Kecskemét	r. k.
19.	Matuz István	1915. júl. 7.	Rákospalota	ág.h.ev.
20.	Márk Bertalan	1915. márc. 16.	Budapest	ág.h.ev.
21.	Molnár Sándor	1915. dec. 1.	Várpalota	ref.
22.	Nagy József	1915. máj. 14.	Cece	ref.
23.	Neducza István	1905. márc. 28.	Magyarcsanak	g.kel.
24.	Németh János	1915. jún. 7.	Vaszar	r. k.
25.	Németh József	1914. márc. 20.	Rákospalota	r. k.
26.	Pap Erazmus	1915. aug. 22.	Valkó	r. k.
27.	Pál Antal	1915. júl. 12.	Budapest	r. k.
28.	Pál Emil	1913. dec. 9.	Budapest	ref.
29.	Pintér György	1914. ápr. 4.	Siófok	r. k.
30.	Rüble Béla	1914. szept. 18.	Elek	r. k.
31.	Suba Vilmos	1911. okt. 17.	Zólyom	ref.
32.	Svetits Jenő	1915. máj. 18.	Budapest	r. k.
33.	Szabó Jenő	1913. júl. 3.	Székesfehérvár	r. k.
34.	Szabó Lajos	1914. febr. 6.	Kéthely	r. k.
35.	Szilasi László	1915. nov. 23.	Budapest	ref.
36.	Szrapkó Imre	1915. júl. 18.	Cegléd	r. k.
37.	Török István	1915. aug. 2.	Pésterzsébet	r. k.
38.	Trubicza Ferenc	1913. szept. 7.	Felsőgalla	r. k.
39.	Varga Béla	1912. nov. 14.	Deveser	r. k.
40.	id. Varga Jenő	1914. okt. 29.	Budapest	r. k.
41.	ifj. Varga Jenő	1915. jan. 28.	Devecser	r. k.
42.	Zsohár Zoltán	1913. szept. 26.	Kisrákos	ref.

* Kimaradt.

V. OSZTÁLY.

Osztályfő: NÉMETH SÁNDOR.

Sor-szám	A növendék neve	Születésének ideje	Születésének helye	Vallása
1.	Adámi Rezső	1910. jún. 26.	Ada	r. k.
2.	Barotányi Jenő	1913. aug. 6.	Nagymagyar	r. k.
3.	Bálint János	1914. jún. 10.	Jászkarajenő	r. k.
4.	Biró Zsolt	1914. jan. 13.	Rákospalota	ref.
5.	Borbás Ferene	1913. szept. 20.	Budapest	r. k.
6.	Borsos Gábor	1913. febr. 26.	Nyitraabánya	r. k.
7.	Csáki Imre	1914. szept. 27.	Szolnok	ref.
8.	Dobos József	1913. nov. 1.	Endrőd	ref.
9.	Falvai Sándor	1913. szept. 25.	Ózd	ág.h.ev.
10.	Farkas Sándor	1912. jan. 21.	Kemenesapálfá	ág.h.ev.
11.	Galántai Imre	1912. máj. 10.	Ócsa	r. k.
12.	Gilányi László	1914. jan. 5.	Budapest	r. k.
13.	Gyenes József	1911. okt. 5.	Maglód	ág.h.ev.
14.	Halmái Tivadar	1909. ápr. 15.	Hőgyész	ref.
15.	Hansági István	1913. márc. 24.	Mosonszentpéter	r. k.
16.	Hámori Lajos	1912. jún. 8.	Budafok	r. k.
17.	Holéczy Géza	1914. ápr. 24.	Budapest	ág.h.ev.
18.	*Kerekes András	1907. máj. 20.	Budapest	r. k.
19.	Korponai András	1913. jún. 18.	Rábadidvég	r. k.
20.	Ködmenci Pál	1913. jún. 24.	Budapest	ref.
21.	Kutasi György	1913. júl. 13.	Budapest	r. k.
22.	Látrányi Gyula	1907. márc. 7.	Látrány	r. k.
23.	Mátai János	1913. márc. 2.	Esztergom	r. k.
24.	Meštanek Sándor	1914. jún. 2.	Budapest	r. k.
25.	Németh Ferenc	1911. jún. 8.	Somogysámson	r. k.
26.	Németh Gyula	1913. dec. 28.	Budapest	ág.h.ev.
27.	Ötvös Lajos	1912. febr. 25.	Mátyásföld	r. k.
28.	Palotás Béla	1912. júl. 5.	Budapest	r. k.
29.	Pap Béla	1912. szept. 19.	Pestszentlőrinc	r. k.
30.	Pálfalvi Béla	1914. febr. 23.	Budapest	r. k.
31.	Rajkai György	1914. ápr. 22.	Budapest	r. k.
32.	Sallai Tibor	1914. ápr. 26.	Budapest	r. k.
33.	Schönviszky Pál	1912. szept. 14.	Budapest	r. k.
34.	Solti László	1914. ápr. 2.	Újpest	r. k.
35.	Tálos Géza	1913. szept. 21.	Balatonfüred	ref.
36.	Varga József	1913. jan. 13.	Dunavecse	ref.
37.	Ványi Gábor	1914. márc. 21.	Dunaföldvár	r. k.
38.	Virág István	1914. ápr. 22.	Marcali	r. k.
39.	Zaláni Béla	1898. júl. 22.	Budapest	r. k.
*Kimaradt.				

B) MAGAVISELET, SZORGALOM ÉS ELŐMENETEL.

I. OSZTÁLY.

Sorszám	A tanuló neve	Magaviselet	Szorgalom	Hit- és erkölcs- tan	Magyar nyelv és irodalom	Német nyelv	Író nyelv	Történelem	Földrajz	Menyiség-tan	Természetrajz és kémia	Gazdasági ismeretek	Rajz	Széprás	Ének	Zene	Kézimunka	Testgyakorlás	Írásbeli dolg- külső alakja
1.	Albert Antal	1	2	2	3	2	—	3	2	3	3	3	3	2	2	2	3	1	3
2.	Albucz Gábor	2	2	2	3	1	1	2	2	3	2	3	3	3	2	2	1	1	3
3.	Balog Béla	1	3	3	3	2	—	3	3	3	3	3	3	2	1	2	2	2	2
4.	Baumann Árpád	1	2	2	2	1	—	3	3	3	2	3	2	2	1	2	1	2	2
5.	Braun Sándor	1	2	2	1	1	—	2	2	3	2	3	2	2	2	2	1	1	1
6.	Bán Miklós	2	2	2	3	3	2	3	2	3	2	3	2	3	2	2	2	2	2
7.	Czemmel János	1	1	1	1	1	—	1	1	2	1	2	2	2	1	1	1	1	1
8.	Gaál László	1	1	1	1	1	—	2	1	2	2	2	2	2	1	2	2	1	1
9.	Hanisch Béla	1	1	2	1	1	—	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	1
10.	Heronai József	2	3	1	3	3	2	3	3	3	4	3	3	2	3	2	2	2	3
11.	Hotorán Viktor	2	3	1	4	3	—	3	4	4	4	3	2	3	3	3	2	1	3
12.	Jakab Imre	2	3	3	3	3	2	3	3	3	3	2	2	3	1	2	2	2	2
13.	Jencski Károly	1	2	1	3	2	—	2	2	2	3	2	3	2	3	2	3	2	2
14.	Katona Ferenc	1	1	1	1	1	—	2	2	1	2	2	2	2	1	1	1	1	1
15.	Kokas Pál	2	3	2	3	3	—	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3	3	3
16.	László József	2	2	1	3	3	—	3	3	4	3	3	3	2	2	4	2	3	3
17.	Luka Lajos	1	1	1	1	1	—	1	2	1	1	1	1	1	2	2	1	1	1
18.	Marosi Sándor	1	2	1	3	3	—	3	3	3	3	3	2	2	2	2	1	2	2
19.	Molnár István	2	3	2	3	3	—	3	3	4	3	3	3	3	3	3	2	2	2
20.	Nagy József	2	2	1	2	2	—	2	2	3	2	2	2	2	2	3	2	2	2
21.	Nagy László	2	3	1	3	3	—	3	3	3	3	3	2	2	2	3	1	2	3
22.	Pompor Ferenc	2	3	3	4	3	—	3	2	3	3	3	3	3	2	2	2	2	3
23.	Potsubai Béla	1	2	1	3	2	—	3	2	3	2	3	2	2	1	2	2	2	3
24.	Prindli Gábor	2	2	2	3	2	—	3	3	2	3	2	1	1	2	3	1	1	2
25.	Schebor Antal	1	2	2	2	2	1	3	2	2	2	2	3	2	2	2	1	2	3
26.	Sebestyén Endre	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	3	2	3	2	2	2	3
27.	Simon Sándor	1	2	2	2	2	—	2	2	3	2	2	3	3	2	3	2	1	2
28.	Siroki Béla	2	2	1	2	2	—	3	3	2	2	3	2	1	2	3	1	2	1
29.	Soós Győző	1	2	1	2	2	—	2	2	3	2	3	3	2	1	1	2	1	2
30.	Szabó Gyula	2	3	1	3	3	—	4	3	4	3	3	3	3	2	3	2	2	3
31.	Szilágyi Béla	1	2	1	3	2	—	2	2	2	2	3	3	3	2	3	2	2	3
32.	Takács Jenő	1	2	2	1	1	—	2	1	3	1	2	3	2	1	3	1	1	1
33.	Tulok János	2	2	2	3	2	—	2	2	2	2	2	2	3	2	3	2	1	3
34.	Unk Zakariás	1	2	1	2	2	—	2	2	2	2	2	3	1	3	2	2	1	2
35.	Urbán Gyula	2	2	1	2	2	—	2	1	3	2	2	1	1	2	2	1	2	2
36.	Végh Lajos	1	2	1	2	2	—	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1	2
37.	Woldrann Jenő	1	2	1	2	1	—	2	2	1	2	1	2	2	1	1	1	1	2

II. OSZTÁLY.

A tanuló neve		Magyar nyelv és irodalom	Hit- és erkölcs-tan	Test- és élettan	Magyar nyelv és irodalom	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Mennyiségtan	Természettudomány és kémia	Gazdasági ismeretek	Rajz	Ének	Zene	Kézimunka	Testgyakorlás	Írásbeli dolgozatok	Külső alak
1. Benyó József	1	1	1	2	2	1	1	1	2	2	1	2	1	1	1	2	2	
2. Brezovits Ferenc	1	2	1	2	3	3	2	2	2	2	2	3	2	2	3	1	3	
3. Budai Endre	1	3	1	2	2	2	3	3	2	2	3	2	2	3	1	2	2	
4. Burghárd Ferenc	1	1	1	1	2	2	2	2	1	2	1	1	2	1	1	1	2	
5. Cseh Ferenc	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	2	1	1	1	1	1	
6. Csizmadia Mihály	2	2	1	2	2	2	2	2	3	2	2	2	1	2	1	1	3	
7. Fodor Béla	1	3	1	4	4	3	4	3	3	3	4	3	1	2	2	2	3	
8. Hermel Ödön	1	2	1	2	2	1	2	2	3	2	1	2	2	1	2	1	2	
9. Hoffmann Sándor	2	2	1	2	2	2	2	2	3	2	2	3	2	2	3	1	2	
10. Huszár József	1	1	1	1	2	2	2	1	2	2	1	2	1	1	2	1	2	
11. Kálmán Mihály	1	2	1	1	3	2	2	2	2	2	1	2	2	2	1	2	2	
12. Kovács István	1	2	1	2	1	2	3	2	2	2	2	2	2	2	1	2	1	
13. Kovács Pál	2	2	1	2	2	3	3	3	3	2	2	2	2	3	1	1	3	
14. Kutsera Ferenc	2	3	1	3	2	1	3	3	3	3	3	3	2	2	3	2	1	
15. Malek Tibor	2	2	1	2	3	2	3	3	3	2	3	2	1	1	1	2	3	
16. Maraffkó László	2	2	1	2	3	2	3	3	2	2	2	3	2	2	2	1	2	
17. Matusek Géza	1	2	1	2	1	2	1	2	2	2	2	3	1	1	1	1	2	
18. Márton Ferenc	1	2	1	2	2	2	3	3	2	2	2	2	2	2	1	1	1	
19. Mihályffy László	1	2	1	3	2	3	3	3	3	2	3	2	3	2	1	1	2	
20. Nagy Lajos	2	2	1	1	3	2	2	2	2	2	2	2	1	2	1	1	3	
21. Rauschenberger A.	1	2	1	2	1	1	2	1	2	2	3	3	1	2	2	2	2	
22. Sárpataky Jenő	2	3	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	3	2	3	
23. Stein János	1	2	1	3	3	2	3	3	2	2	3	3	2	2	2	2	2	
24. Szabó Ferenc	2	2	1	3	2	3	3	3	2	2	3	3	3	3	2	1	3	
25. Szalontai Sándor	1	3	2	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3	3	3	2	3	
26. Szilágyi Demeter	1	2	1	1	1	2	3	2	2	1	1	1	2	2	1	2	1	
27. Szöllősi András	2	2	1	3	2	2	2	2	3	2	3	3	2	2	2	2	3	
28. Szupp Lambert	1	2	1	2	2	1	2	2	2	2	1	2	1	2	2	1	2	
29. Tornyos Miklós	1	2	1	2	2	2	3	3	2	2	2	3	1	2	1	1	2	
30. Tóth Sándor	1	3	2	3	4	2	3	3	4	3	3	3	3	3	2	3	3	
31. Vagner Oszkár	1	2	1	1	3	2	2	2	2	2	1	2	1	1	1	1	2	
32. Varga Géza	2	3	2	3	3	2	3	3	2	3	3	3	2	3	3	3	2	
33. Viasz Károly	3	3	1	3	3	2	3	3	3	3	3	3	3	4	4	2	3	
34. Virág János	1	2	2	2	2	2	3	3	2	2	2	2	1	2	1	1	2	
35. Weitz Győző	1	2	2	2	2	2	2	3	2	3	2	2	2	2	1	1	2	
36. Wrabel Imre	1	2	1	1	1	1	3	2	2	2	1	2	2	1	1	2	3	

III. OSZTÁLY.

Sorszám	A tanuló neve	Magaviselet	Szorgalom	Hit- és erkölcs-tan	Élektan, logika	Magyar nyelv és irodalom	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Mennyiségtan	Természettud. és kémia	Fizika	Gazdasági ismeretek	Rajz	Ének	Zene	Egyházi ének és zene	Kézimunka	Tesztgyakorlás	Írásbeli dolgoz. külső alakja
1.	Adamecz István	1	1	1	1	2	1	1	1	2	2	2	2	3	1	1	1,1	1	2	2
2.	Asbóth Ferenc	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	3	2	1	1,1	3	2	1
3.	Babinszki László	1	2	2	2	2	2	2	3	2	2	2	2	2	2	2	2,2	1	2	2
4.	Bellay László	1	2	1	2	1	1	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2,2	1	1	1
5.	Boer György	2	3	2	3	3	2	3	2	2	2	2	3	2	1	1	—	2	1	2
6.	Borbás János	1	1	1	2	1	2	1	2	2	1	2	1	2	1	2	—	1	1	1
7.	Bőze Tibor	1	2	2	2	3	2	3	2	2	2	2	1	2	1	1	1,1	1	1	2
8.	Burucs Sándor	1	2	2	2	3	2	2	1	2	2	1	1	1	2	2	2,2	1	2	2
9.	Cseke Ferenc	1	2	2	3	3	2	3	2	3	1	2	3	2	2	2	2,2	1	1	2
10.	Csiszár Ferenc	1	3	1	4	3	3	3	3	4	2	3	3	2	3	2	—	1	2	3
11.	Fehér András	2	2	1	2	1	2	2	2	3	2	2	2	1	2	2	—	1	1	1
12.	Fekete Ernő	1	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	2	—	1	1	2
13.	Görögh János	1	2	1	3	2	3	4	2	3	2	2	3	3	2	2	—	1	1	3
14.	Hofferik Ferenc	1	2	2	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2,2	1	2	3
15.	Horváth György	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	3	—	1	2	3
16.	id. Horváth Lajos	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1,2	1	1	2
17.	ifj. Horváth Lajos	1	2	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1,1	1	1	1
18.	Ingyin Emil	1	2	1	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3	3	—	2	3	2
19.	Juhász Lajos	2	3	2	3	3	3	3	2	2	2	2	3	2	3	2	2,2	1	1	3
20.	Képesi József	1	3	3	2	2	2	2	4	2	2	2	2	2	2	2	—	1	1	1
21.	Marx Ferenc	1	2	1	1	1	1	2	2	2	1	2	1	2	1	1	2,1	2	1	3
22.	Mesztegnői Mihály	2	3	2	3	3	3	3	3	4	3	4	3	3	3	3	—	1	3	3
23.	Nagy Károly	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	3	1	2	1	2	1,1	1	1	1
24.	id. Nagy Lajos	2	3	1	3	2	3	3	3	3	2	2	3	3	2	2	—	1	1	3
25.	ifj. Nagy Lajos	1	1	1	1	2	2	1	2	2	2	2	1	2	2	1	1,1	2	2	2
26.	Pataki Gyula	1	2	1	3	2	2	2	2	3	2	3	2	2	2	2	1,2	1	2	2
27.	Petki István	1	2	1	2	2	2	2	2	3	2	3	3	3	2	3	—	2	2	2
28.	Remete Imre	1	1	1	1	1	2	2	2	2	1	2	1	1	1	1	—	1	1	1
29.	Révay Márton	1	2	1	2	1	1	1	1	2	1	2	1	2	2	2	—	1	1	1
30.	Schmidt István	1	2	1	3	3	2	3	3	3	2	3	2	3	2	3	—	1	2	3
31.	Schvarczkapf Antal	1	3	2	3	2	3	3	3	2	3	2	3	3	2	2	—	2	1	1
32.	Spák József	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1	2	1	1	—	1	1	1
33.	Sümei Rudolf	1	2	1	3	3	3	2	2	2	2	3	3	3	2	2	2,2	1	2	2
34.	Sziebert László	3	3	2	3	3	3	3	3	4	3	4	3	3	3	3	—	2	1	3
35.	Tausz György	1	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	2	2	—	2	1	1
36.	Tóth Antal	2	3	3	2	3	3	3	3	2	3	3	2	2	2	2	—	1	1	3
37.	Vella Nándor	1	2	2	2	2	3	2	2	2	3	2	2	3	2	2	—	2	1	1
38.	Zoltán Gyula	1	3	3	4	3	3	4	3	3	3	2	3	3	3	3	—	3	1	3

IV. OSZTÁLY.

A tanuló neve	Magaviselet	Szorgalom	Hitt- és erkölcs- tan	Nevelés- és tanítástan	Nevelési és taní- tási gyakorlat	Magyar nyelv és irodalom	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Mezőgazdaság	Kémia	Fizika	Gazdaságtan	Rejtély	Ének	Zene	Egyházi ének és zene	Tesztyakorlás	Írásbeli dolg. külső alakja
1. Balogh Béla	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	1	2	1	1,1	1	1
2. Benes Ödön	1	3	1	3	3	3	2	2	2	3	2	2	3	1	2	2	—	2	3
3. Cserny Vilmos	1	3	2	3	3	3	3	3	2	3	2	2	3	2	2	2	2,2	2	3
4. Duffek Károly	1	3	2	3	3	3	3	3	2	4	3	2	3	3	3	3	—	2	2
5. Eiberger Nándor	1	2	1	2	2	2	3	2	2	3	2	1	3	2	1	1	1,1	1	1
6. Erdélyi György	1	3	1	3	3	3	3	2	2	3	2	2	3	1	3	3	—	1	2
7. Fisch László	1	3	2	3	3	3	3	2	2	2	3	1	2	2	3	2	2,2	2	3
8. Harach Endre	2	2	1	1	1	1	1	3	1	2	2	1	2	1	1	2	—	1	1
9. Hobola Lajos	1	3	2	4	3	3	3	3	2	3	4	2	3	3	2	3	2,2	2	2
10. Horváth István	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2,2	2	1
11. Juhász Mihály	2	2	2	2	3	3	2	3	2	3	2	2	3	2	2	2	2,2	2	2
12. Kárpáti Rudolf	2	3	3	4	3	3	2	3	2	4	3	3	3	2	2	1	—	2	1
13. Kéri József	2	3	2	3	3	2	2	3	2	3	3	3	2	2	3	3	—	2	1
14. Kitzinger József	2	3	3	4	3	3	2	4	2	3	3	3	3	3	3	3	—	1	2
15. Lakner István	2	3	3	4	3	3	3	3	2	4	3	3	3	3	3	3	—	1	1
16. Lója György	2	2	2	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	—	1	1
17. Majercsik Jenő	1	3	2	3	3	3	2	3	2	3	3	3	3	2	2	2	2,1	1	2
18. Matuz István	1	3	2	3	2	3	3	3	2	3	3	2	3	3	2	2	2,2	2	3
19. Márk Bertalan	1	2	2	3	2	3	3	3	2	2	2	2	2	2	2	2	—	2	2
20. Molnár Sándor	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	2	1	2	3	1	1	2,2	2	2
21. Nagy József	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	2	2	2	2	1	1	1,1	1	1
22. Neducz István	1	2	1	2	2	2	2	3	2	3	3	2	3	3	3	3	—	1	1
23. Németh János	1	3	1	3	3	3	3	3	2	3	2	1	3	3	2	2	2,2	1	2
24. Németh József	1	3	1	3	2	3	3	3	2	3	2	2	3	2	2	3	2,2	1	3
25. Pap Erazmus	2	3	1	3	3	3	3	3	2	3	2	2	3	3	2	2	—	2	3
26. Pál Antal	1	3	1	3	3	3	3	3	2	3	2	2	3	2	2	2	2,2	2	2
27. Pál Emil	3	2	1	3	2	2	3	2	2	3	2	2	3	2	2	2	2,2	1	2
28. Pintér György	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	2	3	2	—	1	1
29. Rühle Béla	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	—	1	1
30. Suba Vilmos	1	2	1	2	2	2	3	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2,2	1	2
31. Svetits Jenő	2	3	1	3	3	3	3	3	2	4	2	3	3	3	1	2	—	2	2
32. Szabó Jenő	1	2	2	2	2	1	2	3	2	3	2	1	2	2	2	2	2,2	1	1
33. Szabó Lajos	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1,1	1	1
34. Szilasi László	1	3	1	3	3	3	2	3	2	3	3	2	3	2	3	3	—	2	2
35. Szrapkó Imre	1	1	1	2	1	1	2	1	2	1	2	1	1	1	1	1	1,1	1	1
36. Török István	1	2	1	1	2	2	2	2	3	2	1	3	3	2	2	2	2,2	2	3
37. Trubicza Ferenc	1	1	1	1	2	1	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	—	1	1
38. Varga Béla	2	3	1	3	2	2	2	3	2	3	2	2	3	2	2	2	2,2	1	3
39. id. Varga Jenő	1	3	2	3	3	3	3	3	2	3	2	2	3	3	3	3	—	2	3
40. ifj. Varga Jenő	2	3	2	3	3	2	2	2	2	3	3	2	2	3	2	2	2,2	1	3
41. Zsohár Zoltán	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1	1

V. OSZTÁLY.

Sorszám	A tanuló neve	Magaviselet	Szorgalom	Hit- és erkölcs- tan	Neveléstörté- nelem	Iskolaszerve- zet-tan	Nevelési és tani- tási gyakorlat	Magyar nyelv és Irodalom	Német nyelv	Alkotmánytan	Mennyiség-tan	Egészségtan	Közigazdaság- tan	Rajz	Ének	Zene	Egyházi ének és zene	Testgyakorlás	Írásheli dolg- külső alakja
1.	Adámi Rezső	1	2	1	2	1	2	2	2	2	3	2	2	3	2	2	2,2	1	2
2.	Barotányi Jenő	1	2	1	1	1	1	1	2	2	2	1	1	1	1	1	1,2	1	1
3.	Bálint János	1	2	1	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	—	1	1
4.	Biró Zsolt	1	2	1	1	1	2	2	2	2	2	2	1	3	3	3	—	1	1
5.	Borbás Ferenc	1	2	2	2	1	2	3	3	2	3	2	1	3	2	2	2,2	1	2
6.	Borsos Gábor	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1,1	1	1
7.	Csáki Imre	1	2	1	1	1	2	2	1	2	1	1	1	1	2	2	—	1	1
8.	Dobos József	1	2	1	2	2	2	3	3	3	2	2	2	3	3	3	—	1	2
9.	Falvai Sándor	1	2	1	1	1	2	2	1	2	2	1	1	1	1	1	—	1	2
10.	Farkas Sándor	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1	2	1	1	1,1	1	1
11.	Galántai Imre	1	3	2	3	2	2	3	3	3	3	2	3	3	2	2	—	2	2
12.	Gilányi László	1	2	1	1	1	2	2	1	2	2	2	1	1	2	2	2,2	1	2
13.	Gyenes József	1	3	2	3	3	2	3	2	3	3	3	2	2	3	2	—	2	2
14.	Halmi Tivadar	1	2	1	2	2	2	2	1	3	3	2	2	3	2	2	—	2	2
15.	Hansági István	1	2	1	1	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2,2	1	2
16.	Hámori Lajos	1	2	1	1	2	2	1	2	2	2	1	1	2	2	1	2,1	1	2
17.	Holéczy Géza	1	3	1	3	2	3	3	2	3	2	2	2	3	1	1	—	2	3
18.	Korponai András	1	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2,2	1	1
19.	Ködmencsi Pál	1	2	1	2	1	2	2	3	2	3	2	2	3	2	2	—	1	2
20.	Kutasi György	1	2	1	1	2	1	2	1	2	2	1	1	2	1	1	1,1	1	2
21.	Látrányi Gyula	1	2	1	2	2	2	3	3	3	3	2	2	3	3	3	—	1	2
22.	Mátai János	1	1	1	1	1	2	1	1	1	2	1	1	2	1	1	1,1	1	1
23.	Meštanek Sándor	1	2	2	2	2	2	2	2	3	3	2	2	3	3	3	—	2	2
24.	Németh Ferenc	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2,2	1	1
25.	Németh Gyula	1	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2,2	2	2
26.	Ötvös Lajos	1	2	1	2	2	2	2	2	3	3	2	1	2	2	1	—	2	2
27.	Palotás Béla	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1	—	1	1
28.	Pap Béla	1	2	2	2	1	2	2	2	2	3	1	2	2	2	2	—	1	2
29.	Pálfalvi Béla	1	2	2	1	1	2	2	1	2	2	1	2	2	2	2	—	1	2
30.	Rajkai György	1	2	2	1	2	2	2	1	2	3	2	2	1	2	1	2,1	2	2
31.	Sallai Tibor	1	2	1	2	2	2	2	2	2	3	2	2	1	2	2	2,2	2	1
32.	Schönviszky Pál	1	3	2	2	2	3	3	3	3	3	2	2	3	3	3	—	2	3
33.	Solti László	1	3	2	2	2	3	3	2	3	2	3	2	2	2	1	—	1	2
34.	Tálos Géza	2	2	1	2	2	2	1	3	3	3	2	2	3	2	2	—	2	1
35.	Varga József	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	1	2	2	1	1,1	1	2
36.	Ványi Gábor	1	2	1	1	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1,2	1	2
37.	Virág István	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	1	2	3	1	1	—	1	1
38.	Zaláni Béla	1	1	1	1	2	2	1	1	1	2	1	1	2	3	3	—	2	3

TANTÁRGY	I. o.				II. o.				III. o.				IV. o.				V. o.			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
Magaviselet	21	16	—	—	24	11	1	—	31	6	1	—	29	11	1	—	36	2	—	—
Szorgalom	5	23	9	—	4	24	8	—	6	21	11	—	9	11	21	—	5	28	5	—
Hit- és erkölcstan	20	14	3	—	31	5	—	—	23	11	4	—	25	13	3	—	28	10	—	—
Neveléstudomány	—	—	—	—	8	18	9	1	9	13	14	2	11	6	20	4	18	17	3	—
Nevelési és tanítási gyakorlat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	13	19	—	6	29	3	—
Magyar nyelv és irodalom	7	11	17	2	6	17	11	2	9	15	14	—	11	10	20	—	9	21	8	—
Német nyelv	10	16	11	—	7	22	7	—	6	19	13	—	7	17	17	—	12	19	7	—
Történelem, alkotmánytan	2	17	17	1	3	13	19	1	6	17	13	2	5	14	21	1	3	23	12	—
Földrajz	4	20	12	1	4	14	18	—	6	21	11	—	7	34	—	—	—	—	—	—
Mennyiségtan	3	12	18	4	1	22	12	1	1	21	12	4	5	10	22	4	3	20	15	—
Természettan, kémia	4	19	12	2	2	27	7	—	8	23	7	—	5	24	11	1	—	—	—	—
Fizika	—	—	—	—	—	—	—	—	2	25	9	2	14	22	5	—	—	—	—	—
Egészségtan	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	22	2	—
Gazdaságtan, közgazdaságtan	2	16	19	—	10	12	13	1	11	12	15	—	5	12	24	—	16	21	1	—
Rajz	3	18	16	—	2	18	16	—	5	18	15	—	6	21	14	—	9	16	13	—
Szépírási	5	21	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ének	10	20	7	—	13	18	5	—	10	22	6	—	9	23	9	—	10	21	7	—
Zene	5	19	12	1	9	20	6	1	9	22	7	—	8	22	14	—	15	17	6	—
Kézimunka	15	19	3	—	20	9	6	1	27	9	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Testgyakorlás	16	19	2	—	18	16	2	—	24	12	2	—	23	18	—	—	26	12	—	—
Írásbeli dolgozatok külső alakja	8	15	14	—	5	17	14	—	13	13	12	—	17	14	10	—	13	22	3	—
Tanítóképesítő vizsgálatra jelentkezhet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38	—	—	Összesen 38
Felsőbb osztályba léphet	31	—	—	—	33	—	—	—	32	—	—	—	35	—	—	—	—	—	—	134
Javítóvizsgálatot tehet	5	—	—	—	2	—	—	—	6	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	19
Az osztályt nem ismételheti	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Összesen	37	—	—	—	36	—	—	—	38	—	—	—	41	—	—	—	38	—	—	190

D) Általános előmenetel.*

Osztály	Az osztályvizsgálatot tett nyilvános tanulók közül						
	Összes száma	m i n d e n			egy	két	több
		r e n d e s t a n t á r g y b ó l					
		á l t a l á b a n			e l é g t e l e n		
		jeles	jó	elégséges			
I.	37	—	8	23	3	2	1
II.	36	—	10	23	—	2	1
III.	38	—	14	18	3	3	—
IV.	41	2	10	23	2	4	—
V.	38	1	20	17	—	—	—
Összesen	190	3	62	104	8	11	2
Középiskolai érettségi bizonyítvány alapján folytatja tanulmányait --- --- --- --- ---						az V. osztályban	
						2	

* Általában jeles az a növendék, akinek legfeljebb egy jó, általában jó, akinek legfeljebb egy elégséges és általában elégséges, akinek egynél több elégséges osztályzata van.

E) A tanulók statisztikája.

A nyilvános tanulók létszámi' változásai	I.	II.	III.	IV.	V.	Össze- sen
	o s z t á l y					
Elvételezett	49	41	39	44	45	218
Maradkozott	37	36	39	42	39	193
Amelyekből kimaradt	—	—	1	1	1	3
Amelyekből végén nem vizsgázott	—	—	—	—	—	—
Amelyekből meghalt	—	—	—	—	—	—
Amelyekből előző vizsgálatot tett május havában	—	—	—	1	—	1
Amelyekből végén osztályvizsgálatot tett	37	36	38	41	38	190
Előképzettség szerint :						
Reálgimnázium IV. osztályát végezte	2	—	—	—	—	2
Polgári iskolát végzett	34	—	—	—	—	34
Általános iskolai érettségi bizonyítvány alapján folytatja tanulmányait	—	—	—	—	2	2
Előző isk. évben ugyanezen intézet növendéke volt	—	36	33	38	35	142
Általános tanítóképző-intézetből jött	—	—	5	—	—	5
Általános tanítóképző-intézetből jött	4	—	—	3	1	5
Összesen	37	36	38	41	38	190
Vallás szerint :						
Róm. kat.	28	25	28	29	26	136
Ref.	5	5	6	7	7	30
Ev. h. ev.	1	5	—	4	5	15
Ev. kat.	—	1	2	—	—	3
Ev. kel.	2	—	2	1	—	5
Or.	1	—	—	—	—	1
Összesen	37	36	38	41	38	190
Anyanyelv szerint :						
Magyar	37	36	38	41	38	190
Nyelvismeret szerint :						
Csak magyarul beszél	36	32	37	38	35	178
Franciaul is beszél	—	1	—	—	—	1
Németül is beszél	—	2	—	1	4	7
Horvátul is beszél	—	—	—	—	—	—
Szerbül is beszél	—	—	1	1	—	2
Románul is beszél	1	1	—	1	—	3
A tanulók mulasztásai :						
Egy órát sem mulasztott	9	2	5	3	5	24
10 óránál kevesebbet mulasztott	18	19	14	18	19	88
10 óránál többet mulasztott	10	15	19	20	14	78
Összesen	37	36	38	41	38	190

F) A tanulók szüleinek foglalkozása.

Foglalkozás neve	I.	II.	III.	IV.	V.	Összesen
	o s z t á l y					
Pap	—	—	—	—	—	—
Tanár	—	—	—	1	1	2
Tanító	2	1	—	1	3	7
Orvos	—	1	1	—	—	2
Gyógyszerész	—	—	—	—	—	—
Ügyvéd	—	—	—	—	—	—
Mérnök	—	—	—	—	—	—
Író	—	—	—	—	—	—
Művész	—	1	—	—	—	1
Köztisztviselő	2	—	—	2	2	6
Magántisztviselő	1	1	2	2	1	7
Vasutas	4	1	—	3	2	10
Postás	2	2	1	1	1	7
Katona	—	1	—	1	—	2
Csendőr	—	—	—	—	—	—
Rendőr	1	1	1	4	—	7
Önálló gazda	3	—	3	4	4	14
Gazdasági alkalmazott	1	—	—	—	1	2
Önálló kereskedő	1	2	—	—	—	3
Kereskedelmi alkalmazott	1	—	—	—	1	2
Önálló iparos	2	7	4	4	3	20
Ipari alkalmazott	5	2	7	4	4	22
Tőkés	—	—	—	—	—	—
Járadékos	—	—	—	—	—	—
Magánzó	—	—	—	—	—	—
Nyugdíjas	4	3	5	4	3	19
Altiszt	3	2	5	4	4	18
Szolga	—	—	—	—	—	—
Házmester	—	—	—	—	—	—
Munkás	1	1	2	1	2	7
Napszámos	—	1	—	2	—	3
Egyéb	4	9	7	3	6	29
Összesen	37	36	38	41	38	190

G) A magántanulók (vizsgaengedélyesek) statisztikája.

Magánvizsga II. osztályból	1
Pótlóvizsga IV. osztályból	1
Különbözeti vizsga I—IV. osztályból	3
Különbözeti vizsga I—V. osztályból	4
Összesen:	9

Vallás:

Róm. kat.	7
Ág. h. ev.	1
Görök keleti	1
Összesen:	9

Szülők foglalkozása:

Tisztviselő	4
Önálló gazda	2
Önálló iparos	1
Egyéb	2
Összesen:	9

Nyelvtudás szerint:

Csak magyarul	5
Németül is	2
Franciaul is	1
Szerbül is	1
Összesen:	9

V.

Épület. Berendezés. Udvar. Kert.

Épületünkön a múlt nyár folyamán, jelentékeny tatarozást végeztettünk. Kifestettük az intézet és az internátus folyosóit, az ebédlőt, továbbá az internátus dolgozóasztalait és szekrényeit.

Udvarunk kizárólag a játék és a sport céljait szolgálja. A testnevelés szempontjából kívánatos volna, hogy a szomszédos telek (ezelőtt állami fatelep) az intézetünkhöz csatoltassék. Egyévi előkészítő munka után kifogástalan és jól felszerelt tenispálya készült az udvaron.

Az intézet kertje 700 négyzetöl. Beosztása és üzemeltetése a tanítás céljait szolgálja. Ezért a kertben a termelés csaknem minden ágának jut egy kis terület. Van a kertben: faiskola, konyhakert, termő szőlő, virágoskert, mezőgazdasági növények telepe, magtermőtelep és termő gyümölcsfák.

Felszerelése egy kisebb és nagyobb virágház, méhes és két melegágy. A talajművelési, szaporítási és növényápolási munkákat az iskolai év folyamán a növendékek végzik főleg a gyakorlati órákon, ha azonban a szükség kívánja, egyesek az órákon kívül is.

A méhészkedés csak erősen korlátozott mértékben folyhatik. A környéken ugyanis mindenütt rohamosan nagy bérházak épülnek és ennek folytán a méhlegelő évről-évre kisebbedik. Jelenleg 36 méhcsaládunk van, amelyek azonban alig tudják téli mézszükségletüket összegyűjteni, úgyhogy sokszor etetésre szorulnak.

VI.

Internátus.

Intézetünk a nevelés céljait és eljárásait fokozottabb mértékben érvényesítheti azoknak a növendékeknek a nevelésében, akiket szülők teljesen az internátusra bízhatnak. A közös életrend, a bőséges tanulási alkalom, a tanulmányi, erkölcsi és egészségügyi felügyelet a növendékek testi és lelki fejlődését biztosítja. Az internátusi ifjúság jó szellemére vall, hogy a nevelés munkájából maga is kiveszi részét: felügyelnek egymásra, támogatják egymást munkájukban. Egyaránt érdeke szülőnek, növendéknek, hogy az internátus szigorú fegyelmet követel. Ez azonban nem rideg, hanem melegséggel párosult szigorúság. Az igazság kedvéért meg kell állapítanunk, rendszerint akad 1—2 növendék, akik enyhébb Házi Szabályzatot szeretnének. Azonban nekünk jobban kell tudnunk, hogy mi válik az ifjúság javára.

Köztartás.

Az intézet köztartása az elmúlt esztendőben is zavartalanul működött. Az étkezés rendje az előző iskolaévben követett rendhez volt hasonlatos. Ez évben is a 8 órától délután 2 óráig folyó tanítások miatt az ebéd délután 2 órakor volt és ezzel kapcsolatosan a növendékek a délelőtti folyamán uzonnakenyeret kaptak.

A köztartás főzőkonyhájának zavartalan működését özv. Pessina Vilmosné intézeti gazdasszony szakavatott keze, odaadó és lelkiismeretes gondossága biztosította, kit ezért a kifogástalan, körültekintő és mintaszerűen végzett munkájáért a legteljesebb elismerés illet.

Segélyezés, ösztöndíjak, alapítványok.

Az elmúlt iskolai évben az évvégi állapot szerint intézetünk 190 tanulója közül 65 kapott az internátusban ellátást és lakást. A kintlakók mind szülőknél, közeli rokonoknál laktak. A bentlakók közül 10 növendék 15 P-t, 30 növendék 25 P-t és 25 növendék 50 P-t fizetett havonként. Ebédsegélyben, — havi 8.— P-ért — 1 növendék részesült.

A Székesfővárosi Gyermekfelruházási Akcióból az iskolanővérek útján több növendék részesült segélyben. Így 62 növendék cipőtalpat kapott.

Egy növendékünk kapott 100 P tanulmányi ösztöndíjat.

Alapítványaink kamatai részben anyagi segítségnek, részben erkölcsi jutalomnak tekinthetők. Alapítványaink kamatait a következő növendékek kapták:

1. A Keller-alapítvány 2.87 P kamatát a versenyben legjobbnak bizonyult gyakorlati tanító: Borsos Gábor kapta.

2. A Sztankó-alapítvány 3.22 P kamatát Pap Béla kapta, aki a testgyakorlásban tűnt ki.

3. A 40 éves találkozó-alapítvány 2.87 P kamatát a legharmokusabban képzett tanuló: Varga József kapta.

4. A Roxer-alapítvány kamatát, 1.33 P-t, Palotás Béla kapta, aki az önképzőkörben és ünnepélyeinkkel kapcsolatban sokat dolgozott.

5. A Horvay-alapítvány 8.05 P kamatát — szorgalma és előmenetele elismeréséül — Farkas Sándor kapta.

6. Az 1890-ben végzett tanítók (volt növendékeink: Szőcs József, Bárány Zsigmond, Kökény Péter, Simon Miklós és Pogány József) 100 P ajándékát 50—50 P-vel Adámi Rezső és Máta János kapták.

7. A Quint József-alapítvány 116.23 P kamatát arányosan elosztva, ősszel tankönyvsegély címén a következők kapják: Szabó Lajos és Zsuhár Zoltán IV., Adamecz István, id. Horváth Lajos és ifj. Horváth Lajos III., Weitz Győző II. és Czettel János I. éves növendékek.

8. A „Budapesti Állami tanítóképző-intézet Iskolatársak Egyesülete“ 30 P-s adományát Palotás Béla és Balogh Béla növendékek kapták.

9. A Székesfőváros Népművelési Bizottságának 50 P-s adományát Dobos József és Balogh Béla növendékek kapták.

Az intézet nevében köszönetet mondunk minden adományért.

10. A Müller Testvérek Vegyészeti gyár R. T. ifjúsági pályázatán Rajkai György és Fekete Ernő növendékek jutalomban, ifj. Horváth Lajos pedig dícséretben részesült. A jutalom 1—1 akvarell-készlet. A Müller Testvérek gyárnak ezért az áldozatkészségéért, mellyel a magyar rajztanítás ügyét ily hatásosan támogatják, e helyről is köszönetet mondunk.

11. 5—5 P-s jutalomban részesültek: Falvai Sándor és Csáki Imre V. éves növendékek. Falvai Sándor a zene terén tüntette ki magát, mindig hozzájárult ahhoz, hogy ünnepélyeink szépek és hangulatosak legyenek; Csáki Imre pedig a közös munkában való buzgó közreműködéséért részesült jutalomban.

12. Kertész Gyula zenetanár (intézetünk volt növendéke) 3 végzett növendéknek ingyen megküldi a Magyar Kórus című folyóiratot. Ezt Borsos Gábor, Kutasi György és Ványi Gábor V. éves növendékek kapták.

VII—VIII.

Nevelés. Fegyelem.

Minden tevékenységünk arra irányult, hogy tanítványainkból vallásos, erkölcsös, művelt, jómodorú úriembereket és lelkiismeretes tanítókat neveljünk. Reméljük, hogy majd az élet nehéz küzdelmeiben is keményen, becsületesen és lelkiismeretesen fogják betölteni azt a helyet, ahová őket a Gondviselés állítja. Ezt a célt szolgálta az a határozatunk is, amely szerint a helyettesítések alkalmával a társadalmi érintkezés formáiról beszélgetünk.

Arra törekedtünk, hogy növendékeink ne csak külső kényszer, hanem belső szükséglet alapján kövessék a jót. Arra törekedtünk, hogy a cél felé való törekvéseinkben növendékeink velünk együtt érezzenek. Természetesen mindig akad néhány, akinél ezt a célt nem érjük el.

Az erkölcsi tökéletesedést, a mélyebb lelkiiséget, az egységes világnézet ügyét szolgálta a tanártestület azzal, hogy egyes ifjakat segített abban, hogy sajátos problémáikat megoldhassák. Ennek igen nagy jelentőségét láttuk. Az osztályok jó közszelleme szempontjából nagy gondot fordítottunk arra, hogy ártalmatlanná tegyük azokat, akiknek élénk érzékük van a lázadozás, az ellenzékiesség, a gúnyolódás stb. iránt. Ezen az úton a rombolás vezéreiből általában az építés híveit formáltuk.

Nevelő törekvéseink egyes részleteiről az alábbiakban számolunk be:

1. Vallás-erkölcsös nevelés.

Intézetünk nagy gondot fordít arra, hogy növendékei valóban vallásosak legyenek. Életünkkel és az összes tantárgyak tanításával törekedtünk ezt a célt szolgálni.

A hittanárok a vallásos nevelésről a következőket jelentik:

a) *A róm. kat. hittanár:*

A vallásos nevelés célja egyrészt az öntudat erősítése, másrészt az erkölcsi tökéletességre való törekvés megszerettetése. A nevelés ideje alatt kell az ifjúnak magáévá tenni a majdnem 2000

éves nagy elveket, a római katolikus egyház szép életét, amit szentségi kegyelmével az élet Királya, az eucharisztikus Krisztus tesz lehetővé. Célunkat szolgálják minden évben a szent beszédek, magyarázatok, egyéni beszélgetések, szt. misék és szt. áldozások. Itt kell megemlítenem minden évnek legnagyobb lelki eseményét, a lelkigyakorlatot, amit az idén igen szép eredménnyel P. Zsiros Ferenc S. J. tartott. E helyen is köszönet érte.

b) *A ref. hittanár:*

Az iskolai esztendő istentisztelettel kezdődött és végződött. Évközben vasárnaponként tartottunk gyermekistentiszteletet és több ízben a nagyobb növendékek közreműködésével vasárnapi iskolát. Ez év folyamán megalakult a ref. tanítóképzős növendékek ifjúsági egyesülete, melynek célja az ifjúság valláserkölcsei életének az intenzív nevelése a gyülekezeti élettel kapcsolatban. Az ifjúsági egyesület két ízben szerepelt a budahegyvidéki gyülekezetben igen szép műsorral és dícséretes felkészültséggel. Az évenként szokásos csendes napokat ez évben is megtartottuk előadásokkal és úr-vacsoraosztással. A budahegyvidéki gyülekezet női köre ez alkalommal nagy szeretettel és gazdagon terített asztalokkal szeretetvendégséget rendezett a képzős ifjak részére.

Minden hittanórát bibliamagyarázattal kezdtünk és több ízben bibliai megbeszéléseket tartottunk aktuális kérdések felett.

A növendékek viselkedése valláserkölcsei szempontból kifogástalan s a vallás dolgai iránt érdeklődő.

c) *Az ág. h. ev. hittanár:*

Az ág. h. ev. vallásitanítás az egész esztendő folyamán zavartalanul folyt le. A tanév kiemelkedő eseményei az idén is a hit-erősítő előadások voltak, amelyeket részint az evang. gimnáziumban, részint az Üllői-úti imaházban és a Deák-téri templomban tartottunk. Istentiszteleteket a Bécsi kapu-téri templomban láto-gatták a növendékek. Ugyanott ünnepeltük meg október 31-ét.

Hálás köszönettel kell megemlékeznem az Igazgató úr és az intézet tanári karának mindenkor segítségre kész magatartá-sáról is.

A növendékek szorgalma és viselkedése kifogástalan volt.

2. Hazafias nevelés.

A hazafias szellem tanításunkat, nevelésünket és minden tény-kedésünket áthatja. Mindent elkövettünk, hogy a nemzeti ér-zés-állandó ápolása mellett az egyes ünnepségekben rejlő nagy nevelő-erőt kiaknázzuk. A tanév folyamán rendezett ünnepségek közül különösen nagy hatással volt az ifjúságra az Aradi Vértanúk emlék-ünnepe, a március 15-iki nemzeti ünnep, a Hősök emlékünnepe, a tornabemutató ünnepély és az évváró ünnepély.

Az említett 5 ünnepély műsora a következő volt:

Aradi vértanúk emlékünnepé.

1932. október 6.

1. Hiszekegy ...
2. Alkalmi beszéd: Schönviszky Pál V. éves.
3. Szavaltat: Szrapkó Imre IV. éves és Matusek Géza II. éves.
4. Himnusz.

Iskolai ünnepély.

1933. március 15.

1. Hiszekegy ...
2. Alkalmi beszéd: Hámosi Lajos V. éves.
3. Talpra magyar: Énekkar.
4. Sajó Sándor: Magyaroknak lenni... Szavaltja Nagy Lajos III. éves.
5. Kurucdalok: Ének- és zenekar.
6. Horváth J.: „Mi a haza“ c. színjátékot előadják a gyakorlóiskola növendékei.
7. Himnusz.

Hősök ünnepe.

1933. május 28.

1. Hiszekegy ...
2. Alkalmi beszéd: Horváth István IV. éves.
3. Szavaltat: Szrapkó Imre IV. éves és Matusek Géza II. éves.
4. Himnusz.

Torna-ünnepély.

1933. június 8.

1. Hiszekegy ...
2. Tornagyakorlatok, játék.
3. Alkalmi beszéd: Nagy Ferenc tanár.
4. Himnusz.
5. Tisztelgés a nemzeti zászló előtt.

Évzáró ünnepély.

1933. június 11.

1. Hiszekegy ...
2. Évzáró beszéd: Frank Antal dr. igazgató.
3. Búcsúbeszéd. Az irredenta plakett átadása.
4. Szavaltat: Matusek Géza II. éves.
5. Himnusz.

Határozott fegyelemmel is törekedtünk hazafias célokat szolgálmi. Tudatában vagyunk annak, hogy a magyarság jövője csak úgy lehet biztosított, ha egységesek vagyunk. Ennek a nemzeti egy-

ségnek a feltétele a fegyelem. A jövő felnőttei pedig csak akkor lesznek fegyelmezettek, ha a jelen ifjúsága fegyelmezett. Nem rideg, hanem lelkes fegyelemre törekedtünk.

3. Testnevelés.

Az ifjúság nagymértékű szellemi elfoglaltságának az ellensúlyozására igen nagy gondot fordítottunk ebben az évben is a testnevelésre. Ezt a célt szolgálták elsősorban a rendes tornaórák, de emellett az internátusi reggeli tornák, a sportkör, cserkészlet, játékdélutánok, leventeórák stb. mind az ifjúság testi és lelki felnevelésére voltak szánva.

Örömmel említjük meg, hogy ifjúságunk ezeket a tornagyakorlatokat s az ezekkel kapcsolatos játékokat és az atlétika különböző ágait is nagy kedvvel és szeretettel űzte. Mindezeknek igen szép tanujelét adták az évvégi tornabemutaton, mikor az összes osztályok együttesen 25 ritmikus gyakorlatot mutattak be szünet nélküli egybekapcsolással. Ez az újszerű mozgásos torna, mint a szemnek is igen szép látványosság, az egész tanári testület tetszését megnyerte s utána a különböző labdaversenyek változatosságai is kellemes szórakozást nyújtottak a nézőközönség számára. Reméljük, hogy a közös bemutató sikere a jövőben még szebb és atlétikában is eredményesebb küzdelemre ösztönzi ifjúságunkat.

4. Művészi nevelés.

A múzeumok és időszakos kiállítások látogatása kétségtelenül leghatásosabb eszköze a művészi nevelésnek. A folyó iskolai év látogatásai közül kiemelendő a Műcsarnokban rendezett, a magyar festészet és szobrászat fejlődését a múlt század közepétől napjainkig szemléltető, értékes kiállítás tanulmányozása.

5. Állatvédelem.

Télen az intézet kertjében madáretetőket helyezünk el s a kertben termesztett napraforgómagvakkal etetjük a cinkéket. Ennek eredménye az, hogy nyáron egy-két cinkecsalád itt is költ. Miután a kertünk kis területre szorul, csak két mesterséges madárodú van felállítva. Természetes dolog, hogy a felállított odúk a verebek betolakodása miatt állandó ellenőrzés alatt vannak.

6. Ifjúsági egyesületek.

A) Önképzőkör.

Az ifjúsági önképzőkör tanárelnöki tisztét ez évben is Németh Sándor tanár töltötte be. A szeptember 20-án tartott alakuló ülésén választotta meg a kör a tisztikarát. Ifjúsági elnök lett: Hámmori Lajos V. é., főjegyző Borsos Gábor V., jegyző Rühle Béla IV., pénztáros Palotás Béla V., könyvtáros Hansági István V. é.

növendék. A kör 16 gyűlést tartott az iskolai év folyamán; a gyűlések műsora szabadelőadásokból, felolvasásokból, szavalatokból, ének- és zeneszámokból telt ki. Az április havában tartott szavalóverseny győzteseit: Matusek Géza II., Szrapkó Imre IV. é. növendékeket 5—5 pengővel jutalmazta a kör, a harmadik díjat megosztotta Virág János II. és Nagy Lajos III. éves növendékek közt. Jelentős mozzanat még a kör életében, hogy módosította régi alapszabályait. A módosított alapszabályokat a kir. főigazgatóság jóváhagyta. A kör vagyona 393 P 01 fillér készpénz.

B) Segítő Egyesület.

A szeptember hóban megtartott közgyűlésen alakult meg segítőegyesületünk, amikor is ifjúsági elnökül Barotányi Jenő V. é. növendéket, pénztárossá Farkas Sándor V. é. növendéket, jegyzőül Harach Endre IV. é. növendéket választotta az ifjúság. Nyolc választmányi gyűlésen 32 segélyt — összesen 575.18 P-ben — és két kölcsönt adott az egyesület. Mérlegét 5.48 P maradvánnyal zárta le az egyesület, mely összeget az alapszabályok értelmében tőkésítettük.

C) Mária kongregáció.

A Magyarok Nagyasszonyáról nevezett és szt. Imre herceg pártfogása alatt álló ifjúsági Mária kongregáció az év elején megválasztott tiszttakar vezetésével az idén is megkezdte működését. Régiek és újak lelkesen álltak a Nagyasszony leventéi közé, hogy az Ő eszméi szerint és segítségével e földön a „Regnum Marianum“-nak, édes Hazánknak, ezen túl pedig az Örök Hazánk polgárai lehessenek. Ez lebegett szemük előtt, akár gyűlésre jöttek össze, akár a havi szent áldozások alkalmával magával az Úrral, az örök tisztsággal beszélgettek.

D) A 334. sz. „Apáczai“ cserkészcsapat 1932—1933. évi beszámolója.

A csapat a tanév megnyitása után dr. Frank Antal igazgató, csapatparancsnok irányítása mellett, Frigyes Béla tanár, cserkészcsapatfőnök és Varga Lajos tanító, cserkészsegéd-tiszt közreműködésével 7 órsbe és 2 rajba foglalt 60 cserkésszel és 24 apródot számoló apródrajjal kezdte meg az év cserkész-munkáját.

Ez év munkája is a csapat megalakulásakor kitűzött célok jegyében folyt: testileg és lelkileg ügyes, képzett cserkészek nevelése mellett cserkészvezetői munkára alkalmas tanítók képzése. Hogy az utóbbi cél elérésében mily eredményt ért el a csapat, mi sem mutatja jobban, mint az a tény, hogy ez évben a csapat 10 ötéves tanítójelöltjének dícsérettel sikerült a segéd-tishti próbát kiállani.

A csapat évi történetét egyébképen a csendes belső munka jellemzi. A kéthetenként megtartott csapatösszejöveteleken az egész csapatot érdeklő közös ügyek megbeszélése, a cserkész-törvé-

nyek magyarázata, nyilvános szereplésekre való készülés, énekek betanulása, közös játékok szerepelnek, míg a heti őrsi órákon a cserkészpróbákra és az 1933. évi gödöllői Jamboree-ra való előkészületek folytak. A csapat parancsnoksága az ily módon folyó cserkészképzés mellett felhasznált minden, elsősorban a Magyar Cserkészszövetség és a M. Cs. Sz. I. kerülete által nyújtott továbbképző lehetőséget. Így a csapat az I. cserkészkerület rendezésében lezajlott csapattitkári és őrsvezetői tanfolyamon 3, illetőleg 12 taggal vett részt. A M. Cs. Sz. húsvéti országos őrsvezetői táborának 4, apródvezetői tanfolyamának pedig 2 cserkészünk volt a tagja. Ezenkívül a Jamboree tábori rendőrség és idegenvezető csoportja részére rendezett tanfolyamokon 8, illetőleg 1 taggal volt csapatunk képviselve.

Csapatunk ez évben is több ízben szerepelt a nyilvánosság előtt. A tanév megnyitása után 42-es létszámmal résztveszünk az I. kerület Érden rendezett cserkész hadijátékán; október hó 23-án csapatunk a Szabadság-téri ereklyés országzászlónál teljesít szolgálatot; december hó 18-án a csapat „Szondi-apródraja” az intézet gyakorlóiskolájának Vöröskereszt-egyletével karöltve rendez sikert, kedves és anyagi tekintetben is sikerrel zárult ünnepélyt, melyet február hó 25-én a csapat táborozási alapja javára rendezett csapatünnepélyünk követett. Április hó 30-án szép számú közönség előtt folyt le fogadalmi ünnepélyünk, melyen a csapat 6 jelöltét avattuk fel. Végül május hó 7-én résztvettünk az I. cserkészkerületnek a Cserkészparkban rendezett tábortüzén, mely alkalommal gr. Teleki Pál tb. főcserkész a Jamboree törzscsapatának tagjait is megsejmelte.

A most végződő tanévvel cserkészcsapatunk működésének hatodik évét zárja le. Ez évben a csapat rendes évi munkájához egy rendkívüli programmpont járult: az 1933. évi Jamboree-ra való készülés munkája. A nagyszabásúnak ígérkező, a világ minden nemzete cserkészeteinek képviselőit egy közös táborba egyesítő esemény színhelye ezúttal Magyarország lesz. Ez a tény azonban nemcsak belső felkészültséget, hanem kifogástalan és szabályszerű felszerelést, továbbá bizonyos, a szokottnál nagyobb anyagi áldozatokat kíván minden cserkészttől. Miután sem a csapat tagjai, sem pedig maga a csapat elegendő anyagiakkal nem rendelkezik, kénytelenek vagyunk lemondani arról, — a csapat apródjait kivéve — hogy mint egységes táborozó csapat vegyünk részt Gödöllőn rendezendő cserkész világtalálkozón. Azonban mégis azon körülménynél fogva, hogy egyes cserkészek a táborparancsnokság törzscsapatának rendezői munkájában segédkezve bizonyos kedvezményekben részesülhetnek, lehetővé teszik csapatunk mintegy 42 tagjának, hogy tanuja lehessen ennek a kétségtelenül impozánsnak ígérkező nemzetközi cserkészmegmozdulásnak. Így 8 cserkészünk a Jamboree tábori rendőrségénél, 18 a tábor élelmezési csoportjánál nyer elhelyezést, 12 a szórakozási csoportnál teljesít szol-

gálatot, 1 beosztást nyer az idegenvezető csoporthoz, 1 pedig a sajtócsoporthoz és végül 2 apródvezető cserkészünket a Jamboree-Kisfiútelep parancsnoksága fogja foglalkoztatni.

E) Wesselényi Sportkör.

Sportkörünk ez évi működésében nem tüntethetünk fel olyan szép eredményeket, mint a megelőző években. Az ősszel nevezetesen a Kisok atlétikai kerületi versenye elmaradt, tavasszal pedig a verseny időpontja összeesett az intézeti vizsgálatokkal s így nem vehettünk részt azokban. Háziversenyt a BBTE-pályán azonban így is rendeztünk, máj. 23. és 30-án, amelynek eredményei a következők:

100 m síkfutás:	3. Brezovits Ferenc II. é.
1. Albucz I. é. 12.3 mp.	Súlylökés:
2. Mihályfi L. II. é. 12.3 mp.	1. Borbás J. III. é. 10.42 m
3. ifj. Varga Jenő IV. é.	2. Szabó Ferenc II. é. 9.21 m
400 m síkfutás:	3. Fekete Ernő III. é. 8.70 m
1. Révay Márton III. é. 61.7 mp.	Gerelyvetés:
2. Matussek Géza II. é.	1. Borbás J. III. é. 35.10 m
Magasugrás:	2. Révay M. III. é. 34.13 m
1. Brezovits F. II. é. 156 cm	3. Németh J. IV. é. 32.40 m
2. Vella III. é. 153 cm.	Diszkoszdobás:
3. Borbás III. é. 148 cm	1. Vella III. é. 29.60 m
Távolugrás:	2. Borbás J. III. é. 29.30 m
1. Vella III. é. 6.11 m	3. ifj. Nagy L. II. é. 28.60 m
2. Maraffkó L. II. é.	

A sportkör kebelében, a téli időszakban, az ifjúság egy érdekes sakkversenyt is lebonyolított. E szerint sportköri sakkbajnok lett Lója György IV. éves, 2. Kéri József IV. éves és 3. Kutasi György V. éves.

Sportkörünk tagjainak szorgoskodása folytán végre fölépült a tenispálya is, amely előreláthatólag ifjúságunk körében is igen nagy népszerűségre tesz szert. Csak legyen módunk a pályát és felszereléseit jókarban tartanunk.

F) Jelentés az Ifjúsági Vöröskereszt-csoport 1932/33. évi működéséről.

Ifjúsági Vöröskereszt-csoportunk 1930 szeptember 26-án alakult meg. Ebben a tanévben 1932 szeptember 14-én alakult újjá a csoport 10 taggal. Tagok a gyakorlóiskola leánynövendékei.

Sajnos, ebben az évben a múlt évi szociális munkánkkal szemben egy kis visszaesés mutatkozott. Ez a tagok csekély létszámára vezethető vissza. Ebben az évben inkább arra törekedtünk, hogy az összejöveteleken készített munkákat majd a jövő évi mun-

akkal együtt juttassuk el az arra rászorulóknak. Így reméljük, hogy a jövő iskolai évben annál eredményesebb szociális munkát tudunk kifejtetni.

Külföldi vöröskeresztes testvéreinket meg akarjuk ismertetni hazánk szépségeivel. Ebből a célból hazánk különböző tájairól képeslapokat gyűjtöttünk, hogy ezeket albumalakba kötve, külföldre küldjük. Szépen gyarapodott képgyűjteményünk albumba való kötése azonban a jövő feladata.

1932 december 18-án a cserkészapródokkal karöltve műsoros összejövetelt tartottunk, szép erkölcsi és anyagi sikerrel. Az ünnepély műsora a következő volt:

1. Megnyitót mond: Frank Antal dr. igazgató.
2. Gaál F.: III. Magyar Rapszódia. Zongorán előadja: Holéczy Géza V. é. n.
3. Pósa Lajos: A tulipános láda. Elmondja: Gráf Nellike.
4. Piroska és a farkas. (Mese élőképekkel.)
5. Kérő gyermek és örvendő gyermek. Kifejezőtánc. Bemutatja: Kornhäuser Gabi. Zongorán kísér: Holéczy Géza V. é. n.
6. Jókai Mór: A nagylaki iskolásfiúk. Elmondja: Szalatsy István gyakorlóiskolai tanuló.
7. Cserkészapródok éneke.
8. P. Katona Kardos Anna: Honvág. Tündérajáték 1 felvonásban.

Összejöveteleinket minden hét csütörtökjén tartottuk. Az összejöveteleken a téli hónapokban meséléssel, játékkal, énekkel és kézimunkák készítésével foglalkoztunk. Tavasszal, jó időben összejöveteleinket az udvaron tartottuk. Sokszor kirándultunk a közeli erdőszegyre. Itt a gyermekek szabadon játszhattak.

Zárógyűlésünket 1933 június 3-án tartottuk.

Az ifjúsági Vöröskereszt-csoport tanárelnöke Prochaska Ferenc dr. tanár, ifjúsági vezetője Farkas Sándor V. é. n., segédvezetője Trubicza Ferenc IV. éves növendék.

IX.

Tanítás.

A tanítás a tanítóképző-intézeti tanterv és utasítás, valamint a népiskolai utasítás szerint folyt. A tanítóképző-intézeti utasításban megjelölt hiányait a magunk lelkével iparkodtunk pótolni.

Korunk pedagógiájának azt az elvét, amely az *élmények* nagy jelentőségét hangoztatja, azzal követtük, hogy nagy gondot fordítottunk mind az *értékelményekre*, mind a *kutató-élményekre*. Arra törekedtünk, hogy növendékeink az értékeket átéljék, az ismereteket pedig — a lehetőség szerint — a maguk kutató munkájával szerezzék meg.

Nagy gondot fordítottunk arra, hogy növendékeinknek a német és a tót nyelvben, továbbá zenében alkalmat nyujtsunk alaposabb elmélyedésre. Ezt a célt szolgálta a német és tót kisebbségi tanfolyam és a fakultatív zeneóra.

Az év folyamán összesen 11 tanári gyűlést tartottunk, 10 rendeset és 1 rendkívülit.

Tanártestületünk az elmúlt évben 8 gyűlésen a Népiskolai Utasítást tárgyalta.

1. Gyakorlati kiképzés.

A növendékek gyakorlati kiképzését a tantervi utasítások szellemében vezettük.

A IV. o. tanítási gyakorlatait Frank Antal dr. és Váradi József vezették. A mintatanításokat Drozdy Gyula, Frank Antal dr., Szalatsy Richárd és Váradi József mutatták be. Egy-egy növendék átlag kétszer-háromszor tanított.

Az V. o. tanítási gyakorlatait Prochaska Ferenc dr. és Váradi József vezették. Miután — a módszertani oktatás alátámasztása érdekében — már az előző tanévben megkapta az osztály a megfelelő mintatanításokat, ebben a tanévben csupán testgyakorlásból mutatott be Szalatsy Richárd mintatanítást. Így több idő jutott a tanítás gyakorlására. Egy-egy növendék legalább hatszor tanított rendes órákon és átlag ötször-hatszor hospitálások és helyettesítések alkalmával. Ezt a gyakorlatot teljesebbé tették a növendékektől megkívánt egyéb tanítói munkák az óráközi szünetekben, tanulmányi sétákon és kirándulásokon és iskolai ünnepélyeken.

A pedagógiai kirándulásokat Váradi József vezette Drozdy Gyula, Prochaska Ferenc dr. és Szalatsy Richárd közreműködésével. 1932 szeptember 16-án az V. o. az állami gyógypedagógiai nevelő-intézetben, október 8-án a Pestvármegyei Ált. Tanítóegyesület közgyűlésén, november 24-én a Pedagógiai Szemináriumban, 1933 március 6-án a vakok orsz. intézetében és április 20-án az Erdei iskolában volt. A tapasztalt szíves fogadtatásért és a lelkes és szakszerű vezetésért ezen a helyen is köszönetet mondunk ezen intézmények vezetőinek és tisztikarának. Ugyancsak köszönettel említjük meg, hogy Éltés Mátyás gyógypedagógiai igazgató ebben az évben is útmutatást adott az V. o. növendékeinek az intelligencia-vizsgálatok módjára vonatkozólag.

2. Nemzeti kisebbségi tárgyak.

a) *A német kisebbségi nyelvi tanfolyamon résztvevő:* az I. oszt.-ban 10, a II. o.-ban 9, a III. o.-ban 7, a IV. o.-ban 12 és az V. o.-ban 6 növendék.

A német nyelvi kisebbségi órákon olvasókönyvül használtuk a német nyelvkönyvnek a haladottabbak számára írt németnyelvű olvasókönyvnek a II—VI. osztályos kötetét, továbbá irodalmi és

pedagógiai műveket. Az V. évfolyamban átvettük a német irodalom főbb fejezeteit. A IV. és V. évfolyamban készítették a növendékek tanítási tervezeteket német nyelven, amelyeket azután el is tanítottak.

Rendszeres beszédgyakorlatokat folytattunk a népiskola beszéd- és értelemgyakorlati anyagából. Írásgyakorlatokat minden órára készítették a növendékek részint az olvasott anyag köréből, részint szabadon választott témákból. Úgy a házi dolgozatok, mint az iskolai dolgozatok önálló fogalmazványok voltak.

A németnyelvi tanfolyami órák száma minden osztályban heti 4 óra volt.

A tanfolyam vezetője az I. osztályban Prochaska Ferenc dr., a II., III., IV. és V. évfolyamban Lux Gyula dr. volt.

Az I. osztályban volt összesen 121 óra;

a II.	„	„	„	108	„ ;
a III.	„	„	„	114	„ ;
a IV.	„	„	„	112	„ ;
az V.	„	„	„	104	„ .

b) Kisebbségi tót tanfolyam.

A tót nyelvi tanfolyamra a folyó tanévben összesen 6 növendék jelentkezett és pedig 4 a kezdő csoportba, 2 a haladók csoportjába.

Mindkét csoport heti 1—1 órában tanult. Mindannyian szorgalmasan eljártak az órákra és iparkodtak elsajátítani és begyakorolni a tót nyelv ismeretéhez szükséges tananyagot.

A) Az elvégzett tananyag a kezdők csoportjában a következő volt a Hulik—Artbauer-féle tót nyelvkönyv alapján:

Kto je tu? Čo je tu? — A főnevek háromféle neme. Velky klobúk, malá hlava. — A mellékevek háromféle neme. A „lenni” ige egyes száma. Doma, vonku. — A „lenni” ige többes száma. Jaké je to? Cie je to? — Můj, tvoj, jeko, jej névmások. Škola. — Nőnemű főnevek: nás, vás, ich névmások. Barvy. Nás vešiak. Detské kázanie. — Színek jelölése: Jaho sa más? — Az —ie-re végző semleges nevek alany- és tárgyesete. Az at’ végű igék jelen ideje. Čítania. Čítajte! — Az —a-ra végződő nőnemű főnevek és mellékevek tárgyesete. A čítat’ és požičat’ jelen ideje. Počítanie. — A tőszámnevek 10-ig. Jaseň. Kto čo robi? — e —o végű semleges főnevek, —at’ végű igék. Za potravínami. — Élettelen hímnemű főnevek tárgyesete. Viezt’, niest’ jelen ideje. Na nádrží. Keď ja pôjdem na tú vojnu; — ist’—idem. Anna chystá na stôl; ruža—ruž u; pit’—pijem. Anna je nemocná. Pozdravy. — Zlá nemoc — zlú nemoc; praesens historicum. Zverinec. — Élőlényeket jelentő kemény tőhangzós hímnemű főnevek egyesszámú tárgyesete. Vel’ká repa. — Kicsinyítő főnevek: stretnút’ — hynút’. Co vidím ráno vonku. Každému svoje. — Svoj—svoja—svoje. Chcet’—chcem.

B) A haladók csoportjának a tananyaga a következő volt:

Vianoce. — Egyesszámú dativus. Kohútok a *sliepočka*. *St'astlivý* a *veselý* Nový rok! — A többesszámú dativus. *Jasličky*. — Dativussal álló prepozíciók. *Príslovía*. *Kukučka*. *Domilionu*. — Többszámnevek millióig; pénz. *Peniaze*. *Múdra* *Anička*. *Miery* a váhy (mértékek és súlyok). *Násobenie* (szorzás). *Rok* má *rychly* krok, Az év, hónapok. *Dni* (hetek, napok, órák). *Obrázok* zo *školy*. — Egyesszámú lokativus, *Remeslo* má *zlaté dno*. — Egyes számú instrumentalis. *Devätoro* *remesiel* *desieta* *bieda*. *Poriadatélom* v *triede*. — Két esetet vonzó helyhatározó prepozíciók. *Povodeň*. — Többszámú instrumentalis. *Príslovía*. — *Moja izbička*. — *Pluralia tantum* = *pomnožné*. *Chudák* a *zlodej*, *Holub* a *včela*. — Az igék ismétlése. *Zima*. — A főnév ragozásának ismétlése.

Továbbá a nyelvtani tananyag begyakorlására retroverziók voltak. A beszélőkészség megszerzésére meg kérdések- és feleletekkel beszédgyakorlatokat végeztünk.

A tót tanfolyamot a kezdők és haladók csoportjában Pázmán József vezette.

A tanfolyamon résztvevők névsora és érdemjegyei:

Albucz Gábor jeles, Bán Miklós jó, Heronai József jó, Jakab Imre jó, Schebor Antal jeles és Sebestyén Endre jó.

c) Fakultatív zene és egyházi ének.

A növendékek a kötelező hangszerükön kívül egy másik hangszert is tanulhatnak, a III. osztálytól kezdve pedig az egyházi énekeket és zenét is gyakorolhatják. Fakultatív zenét 12-en, egyházi zenét 55-en tanultak. Ezeknek a rendkívüli tantárgyaknak a tanulásaért havi 1, illetőleg 2 pengőt fizettek a növendékek, mely összeg a hangszerek karbantartására és a zenei könyvtár gyarapítására szolgált.

3. Írásbeli dolgozatok.

a) Magyar nyelvi dolgozatok.

I. o s z t á l y.

Iskolai dolgozatok: 1. Mit csinálnak most otthon? 2. A mi iskolánk leírása. 3. Temetőben. 4. Játék az udvaron. 5. Indul a vonat! 6. Vakáció után. 7. Tavaszí élet falun. 8. Az agyagbányában. 9. Séta a városban. 10. Terveim a nyári szünidőre.

Házi dolgozatok: 1. Új otthonomban. 2. A mi családunk. 3. A mi karácsonyestéink. 4. A tél örömei. 5. Intézetünk cserkészünnepe. 6. Húsvéti népszokások. 7. Osztálytársaimról.

II. o s z t á l y.

Iskolai dolgozatok: 1. Rövid mese az állatok életéből. 2. Kövezik az utcát. 3. Mivel szeretek foglalkozni szabad időmben? 4.

Szilveszter estéjén. 5. A falu v. város valamely jellegzetes alakja. (Az újságárus, A postás stb.) 6. Váratlan iskolai szünet. 7. Látogatás az Országos Levéltárban. 8. Jelenet a cserkészek mulatságáról. 9–14. Közéleti fogalmazványok.

Házi dolgozatok: 1. Nyári emlékeimből. 2. Az utolsó őszi kirándulás. 3. Az én halottaim. 4. A tanuló lakóhelyének valamely érdekes részlete. 5. Beszéd a hősök szobránál. 6. Mit tanultam Kőlcsey Parainesiséből. 7. Jegyzőkönyv.

III. osztály.

Iskolai dolgozatok: 1. „Megyek rendeltetésem pályafutásain... a jobb s nemesb lelkeknek útján.“ 2. Jelenet a cserkészek mulatságáról. 3. Arany valamelyik balladahősnének lelkirajza.

Házi dolgozatok: 1. Emlékezzünk régiekről! 2. A reformáció dalaiban is. 2. Ünnepe a hősök emlékének. 3. Beszéd a trianoni békeszerződés megváltoztatása érdekében. 4. A „Szigeti veszedelem“ epizódjai.

IV. osztály.

Iskolai dolgozatok: 1. Bolyongás a temetőben. 2. A villamosági kiállításon. 3. Bánk bán egyik alakjának jellemzése.

Házi dolgozatok: 1. Emlékezzünk régiekről! 2. A reformáció hatása művelődésünkre. 3. Alkalmi beszéd. 4. Nyelvében él a nemzet!

V. osztály.

Iskolai dolgozatok: 1. Petőfi valamelyik dalának méltatása. 2. Mit tehetek mint tanító nyelvünk érdekében.

Házi dolgozatok: 1. Minő gondolatokkal indulok tanulói pályám utolsó esztendejének? 2. Nevelő értékek a romanticizmus korának irodalmában. 3. Népies alakok Petőfi v. Arany költészetében. 4. Az ötödik év végén.

b) Német nyelvi dolgozatok.

I. osztály.

1. Die Schule. 2. Unser Lehrsaal. 3. Das Wohnhaus. 4. Der Kopf. 5. Der Körper und die Gliedmassen. 6. Der Frühling. 7. Der Sommer.

II. osztály.

1. Unser Dorf. 2. Wer ist ein Mann? 3. Zwei Lieder. 4. Auf dem Bauernhofe. 5. Kind und Apfel. 6. Ein Besuch in der Stadt. 7. Satzreihen.

III. osztály.

1. Ungarn. 2. Der Sänger. 3. Eine Geographiestunde. 4. Deutschland. 5. Eine Reise nach Deutschland. 6. Barbarossa. 7. Die drei Zigeuner.

IV. osztály.

1. Eine Sage von Ladislaus dem Heiligen.
2. Edler Entschluss.
3. Die beiden Ziegen. (Fordítás.)
4. Frühlingslandschaft. (Beschreibung eines Bildes.)
5. Was haben wir in der Geschichtsstunde gelernt?
6. Meine Osterferien.
7. Was habe ich vorigen Sonntag gemacht?

V. osztály.

1. Pestalozzi.
2. Herbart und Ziller.
3. Wilhelm Tell.
4. Der menschliche Körper.
5. Redeübungen.
6. Das Dorf.

A német nyelvi kisebbségi tanfolyam dolgozatai.

I. osztály.

1. Unser Lehrsaal.
2. Unsere Schule.
3. Unsere Wohnung.
4. Der Winter.
5. Der Frühling.
6. Der Sommer.
7. Der Winter.

II. osztály.

1. Unser Dorf.
2. Mein Ausflug bei meinem Onkel.
3. Karl besucht seinen Vetter.
4. Ein Märchen.
5. Was habe ich gestern gemacht?
6. Inhalt des Gedichtes: Vom Bäumlein.
7. Meine Lieblingsblume.

III. osztály.

1. Ein Sommerausflug ins Nachbardorf.
2. Eine Sage von Ladislaus dem Heiligen.
3. Ehre den Landmann.
4. Unser Pfadfinderball.
5. Was habe ich gestern gemacht?
6. Die Verkehrsmittel.
7. Meine Lebensgeschichte.

IV. osztály.

1. Siegfried beim Schmied.
2. Der kluge Esel.
3. Ich mag nicht lügen.
4. Der Karfunkelturm.
5. Meine Eltern.
6. Frühlingserwachen.
7. Es kommen die Ferien!

V. osztály.

1. Der gehörnte Siegfried.
2. Gründung der Bergstadt Selmec.
3. Ein schöner Weihnachtsabend.
4. Unterrichtsentwurf.
5. Brief an einen deutschen Freund.
6. Joh. Wolfgang Goethe.

c) *Mennyiségtani dolgozatok.*

I. osztály.

Algebrai alaptulajdonságok, a közönséges számtan gyakorlati és időszaki alkalmazásai és mértani alaptulajdonságok, alapszerkesztések.

II. osztály.

A gyökvonásra, logaritmusra, negatív hatványkitevőkre vonatkozó példák, másodfokú függvények, egyenletek, mértani szerkesztési, számítási feladatok, bizonyítások az összeállóság, kerületszámítás, körszámítás köréből.

III. osztály.

Kereskedelmi számtan és arányossági geometriai feladatok, Pythagoras tétele.

IV. osztály.

Számtani, mértani sorok, politikai számtan, felület és köbtartalom számítások.

V. osztály.

Az alsó évfolyamok anyagának példái és a tanítási módszerre vonatkozó példák.

4. Kirándulás.

Pünkösöd hétfőjén (június 5) 78 növendék négy tanár kíséretében egésznapos kirándulást tett Pécsre. Költségkímélés céljából az e napon a MÁV által indított úgynevezett „filléres gyors“-ot vet-tük igénybe. A város megtekintésére 8 óra állt rendelkezésünkre. A pécsi róm. kat. tanítóképző-intézet növendékeinek vezetése mel-lett kórsétát végeztünk a városban. A testvérintézet szívélves ven-déglátása mellett növendékeink különösen értékes élményként könyvelték el a székesegyház és a Zsolnay-gyár megtekintését. Estefelé a Pécs egyik külvárosát alkotó Tettyére mentünk, ahol a pompás kilátás mellett, a város különböző társadalmi rétegeiből adódó kirándulók tarka tömegében gyönyörködtünk.

X.

Az intézeti orvos jelentése.

1932 június 16-án orvosilag megvizsgáltam az I. évfolyamra jelentkezetteket. Jelentkezett 40 tanuló. Ezek között kettőnél szervi szívbetegséget találtam. 38 tanuló, miután egészségesek vol-tak, fel is vétettek.

Szeptember 27-én jelentkezett még 5 elsőéves és 2 új tanuló az V-ik évfolyamra. Egészségesek lévén, felvétettek.

A tanulók egészségi állapota a múlt évekhez viszonyítva, ki-elégítő volt. A szokásos téli influenza fellépett az idén is, de igen enyhén és szövődmények nélkül.

Az internátus tanulói közül 46 fekvő betegünk a beteg-szobában. 12-nek volt mandulagyulladás, 4-nek gyomorrontásból eredő gyomorhurutja, 2-nek aranyérgyulladása, 1-nek sokizületi csúza, 1-nek kelevényei, 26-nak egyszerű influenzája. Ezek mind néhány napi kezelés után rendbejöttek.

Az év folyamán egy volt növendékünk (Szánti László) halt meg.

A betegszobai felügyelettel Korponai András V. éves tanulónk bízott meg, aki ezen tisztét nagy igyekezettel és buzgalommal látta el. Magánbeteg-rendelésemen 60 ambuláns tanuló keresett fel.

XI.

Tanítóképesítés.

A tanítóképesítő vizsgálat elnöke szeptemberben Molnár Oszkár tanítóképző-intézeti c. főigazgató, júniusban pedig Madzsár Imre dr. egyetemi c. ny. rk. tanár, tankerületi c. főigazgató volt, akik meleg szeretettel vezették a vizsgálatokat.

Az egyházak részéről Strecke Ernő, Gaudy László dr. és Haypál Béla dr. küldettek ki vizsgálatainkra.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr rendelete szerint az áll. tanítóképző-intézetek közül 1932 szeptember havában csak a budapesti áll. tanítóképző-intézetben tartattak meg a tanítóképesítő vizsgálatok.

A rendelet értelmében a javító tanítóképesítő vizsgálatra jelentkezett a bajai áll. tanítóképző-intézetből 12 jelölt, a csurgói áll. tanítóképző-intézetből 4 jelölt, a kiskunfélegyházi áll. tanítóképző-intézetből 3 jelölt, a kőszegi áll. tanítóképző-intézetből 3 jelölt, a pápai áll. tanítóképző-intézetből 8 jelölt, összesen 34 jelölt.

Tanítói oklevelet nyertek

1932 szeptember havában:

1. Berg Imre, 1909. máj. 26. Békásmegyer, Pest vm., gr. kat.
2. Bugyáki Ernő, 1910. szept. 4. Ruttka, Turóc vm., r. k.
3. Daday Zoltán, 1909. jún. 1. Kerkabarabás, Zala vm., r. k.
4. Deák István, 1908. febr. 13. Abaújszántó, Abaúj-Torna vm., r. k.
5. Dékány Andor dr., 1905. jún. 3. Szeged, Csongrád vm., r. k.
6. Egyed János, 1912. okt. 1. Gelse, Zala vm., r. k.
7. Ernst Sándor, 1911. okt. 9. Pusztavám, Fejér vm., ev.
8. Glatt Ferenc, 1908. okt. 5. Pécsbányatelep, Baranya vm., r. k.
9. Gulyás Sándor, 1909. december 8. Kőröstarcsa, Békés vm., ref.
10. Habony Endre, 1913. máj. 21. Budapest, Pest vm., r. k.
11. Hartmann Károly, 1912. szept. 22. Dad, Komárom vm., r. k.
12. Hints György, 1912. márc. 1. Marosvásárhely, Maros-Torda vm., r. k.
13. Keresztes János, 1912. nov. 28. Paks, Tolna vm., ref.
14. Koncz Sándor, 1907. márc. 31. Pápa, Veszprém vm., ref.
15. Kopeczky Alajos, 1907. febr. 11. Budapest, Pest vm., r. k.
16. Kováts Ödön, 1906. szept. 24. Arad, Arad vm., r. k.
17. Laczkovits Mihály, 1913. jan. 14. Vácbottyán, Pest vm., r. k.
18. Kuzma Mihály, 1908. aug. 13. Gebe, Szatmár vm., g. kat.
19. Lakatos József, 1910. aug. 27. Szálka, Tolna vm., r. k.
20. Lehner Lajos, 1903. nov. 15. Mezőhegyes, Csanád vm., r. k.
21. Lugosi Jenő, 1910. nov. 16. Tata, Komárom vm., r. k.
22. Mihályka Lajos, 1908. jan. 23. Adorjánháza, Veszprém vm., ref.
23. Molnár Béla, 1905. dec. 31. Marcali, Somogy vm., r. k.

24. Nagy Béla, 1906. dec. 30. Budapest, Pest vm., r. k.
25. Nagy József, 1909. jan. 5. Balogfa, Vas vm., r. k.
26. Nagy Károly, 1911. júl. 14. Kőszeg, Vas vm., r. k.
27. Nádor Zoltán, 1912. júl. 2. Ádánd, Somogy vm., r. k.
28. Németh József, 1910. szept. 6. Felsősegesd, Somogy vm., ev.
29. Pongó János, 1912. júl. 15. Szilágycseh, Szilágy vm. ref.
30. Prucser Lajos 1898. aug. 8. Szekszárd, Tolna vm., r. k.
31. Sallér Sándor, 1912. aug. 24. Celldömölk, Vas vm., ev.
32. Szalay Ádám, 1910. dec. 22. Tiboldaróc, Borsod vm., r. k.
33. Szegedi József, 1910. febr. 27. Kiskunfélegyháza, Pest vm., r. k.
34. Takácsy Dezső, 1910. máj. 27. Windber, U. S. A., ref.
35. Tóth Sándor, 1911. márc. 22. Gyömöre, Győr vm., r. k.
36. Weichhart Kálmán, 1911. febr. 16. Budapest, Pest vm., r. k.
37. Werner László, 1910. máj. 20. Mélykút, Bács-Bodrog vm., r. k.

1933 június havában:

1. Adámi Rezső, 1910. jún. 26. Ada, Bács vm., r. k.
2. Barotányi Jenő, 1913. aug. 6. Nagymagyar, Pozsony vm., r. k.
3. Bálint János, 1914. jún. 10. Jászkarajenő, Pest vm., r. k.
4. Biró Zsolt, 1914. jan. 13. Rákospalota, Pest vm., ref.
5. Borbás Ferenc, 1913. szept. 20. Budapest, Pest vm., r. k.
6. Borsos Gábor, 1913. febr. 26. Nyitrabánya, Nyitra vm., r. k.
7. Csáki Imre, 1914. szept. 27. Szolnok, Jász-Nagykún-Szolnok vm., ref.
8. Dobos József, 1913. nov. 1. Endrőd, Békés vm., ref.
9. Falvai Sándor, 1913. szept. 25. Ózd, Borsod vm., ev.
10. Farkas Sándor, 1912. jan. 21. Kemenespálfa, Vas vm., ev.
11. Galántai Imre, 1912. máj. 10. Ócsa, Pest vm., r. k.
12. Gilányi László, 1914. jan. 5. Budapest, Pest vm., r. k.
13. Gyenes József, 1911. okt. 5. Maglód, Pest vm., ev.
14. Halmai Tivadar, 1909. ápr. 15. Hőgyész, Tolna vm., ref.
15. Hansági István, 1913. márc. 24. Mosonszentpéter, Moson vm., r. k.
16. Hámori Lajos, 1912. jún. 8. Budafok, Pest vm., r. k.
17. Holéczy Géza, 1914. ápr. 24. Budapest, Pest vm., ev.
18. Korponai András, 1913. jún. 18. Rábahídvég, Vas v. m., r. k.
19. Ködmenci Pál, 1913. jún. 24. Budapest, Pest vm., ref.
20. Kutasi György, 1913. júl. 13. Budapest, Pest vm., r. k.
21. Látrányi Gyula, 1907. márc. 7. Látrány, Somogy vm., r. k.
22. Mátai János, 1913. márc. 2. Esztergom, Esztergom vm., r. k.
23. Mestaneck Sándor, 1914. jún. 2. Budapest, Pest vm., r. k.
24. Németh Ferenc, 1911. jún. 8. Somogysámson, Somogy vm., r. k.
25. Németh Gyula, 1913. dec. 28. Budapest, Pest vm., ev.
26. Ötvös Lajos, 1912. febr. 25. Mátyásföld, Pest vm., r. k.
27. Palotás Béla 1912. júl. 5. Budapest, Pest vm., r. k.
28. Pap Béla, 1912. szept. 19. Pestszentlőrinc, Pest vm., r. k.
29. Pálfalvi Béla, 1914. febr. 23. Budapest, Pest vm., r. k.
30. Rajkai György, 1914. ápr. 22. Budapest, Pest vm., r. k.

31. Sallai Tibor, 1911. ápr. 26. Budapest, Pest vm., r. k.
32. Schönviszky Pál, 1912. szept. 14. Budapest, Pest vm. r. k.
33. Solti László, 1914. ápr. 2. Újpest, Pest vm., r. k.
34. Szántó Béla, 1912. júl. 13. Budapest, Pest vm., r. k.
35. Strausz László dr. 1901. nov. 1. Budapest, Pest vm., r. k.
36. Tálos Géza, 1913. szept. 21. Balatonfüred, Zala vm., ref.
37. Varga József, 1913. jan. 13. Dunavecse, Pest vm., ref.
38. Ványi Gábor, 1914. márc. 21. Dunaföldvár, Tolna vm., r. k.
39. Virág István, 1914. ápr. 22. Marcali, Somogy vm., r. k.
40. Zaláni Béla, 1898. júl. 22. Budapest, Pest vm., r. k.

Egyházi énekekre és zenére képesítést nyertek:

1. Barotányi Jenő.	9. Rajkai György.
2. Borsos Gábor.	10. Sallai Tibor.
3. Gilányi László.	11. Ványi Gábor.
4. Hámori Lajos.	12. Virág István.
5. Korponai András.	13. Berg Imre.
6. Kutasi György.	14. Jurassza Endre.
7. Mátai János.	15. Tarján László.
8. Németh Ferenc.	

Német tannyelvű iskolákra kiegészítő képesítést nyertek:

1. Csáki Imre.	4. Kutasi György.
2. Halmai Tivadar.	5. Mátai János.
3. Hansági István.	6. Rajkai György.

Tanítóképesítő vizsgálat statisztikája.

Vizsgálatra jelentkezett 41 jelölt, oklevelet nyertek 40-en.

Egy tárgyból javítóvizsgálatot tehet 1 jelölt.

Németnyelvű kiegészítő vizsgálatot tett 6 jelölt.

Egyházi énekből és zenéből vizsgálatra jelentkezett 18 jelölt, oklevelet nyertek 15-en.

Tanítóképesítő vizsgálati tételek.

a) Neveléstudományból:

Rousseau „Emil“-je és népiskolai tantervünk.

b) Magyar nyelv- és irodalomból:

Nemzetünk multja Arany János költészetében.

c) Mennyiségtanból:

1. Valaki iskolaépítés céljára 35.200 P-t hagyományozott. Fia ehhez egy félév múlva kezdődő 500 P-ös félévi járadékot csatol s azt 20 éven át fizeti. Hányadik azutáni félévben éri el a már meglevő összeg a 180.000 P-ös építési költséget? (Évi 5%.)

2. Egy munka elvégzését A és B közösen 12 napra vállalták.

Miután 8 napig együtt dolgoztak, A megbetegedett és B-nek még 10 napig kellett dolgoznia, hogy a munkát befejezze. Hány napig tartott volna A és B-nek külön-külön a munka?

3. Egy tutaj 20 darab fenyőfagerendából áll. Hossza 15 m, nagyobbik szélessége 5.2 m, kisebbik szélessége 3.6 m. Mekkora terület bír el a vízen saját súlyán kívül? (A fenyőfa fajsúlya 76 kg/dm^3 .)

4. Valamely 30 cm sugarú hengeralakú edénybe 25 kg higanyt (fajsúlya 13.6 kg/dm^3) és 950 g borszeszt (fajsúlya 0.79 kg/dm^3) öntünk. Milyen magas a folyadékoszlop?

d) Német nyelvből (kiegészítő képesítő vizsgálat):

Der Hof.
Der Garten. .
Die Schule.
Der Wald.
Die Haustiere.
Die Stadt.

XII.

Gyakorlóiskola.

1. A gyakorlóiskola tanulóinak névsora:

I. osztály:

1. Csernátony Pál
Fáy Aladár
Horváth István
Kanizsai Mária
5. Kovarc Zoltán
Lenz János
Magyar Éva
Nagy Józsa Magdolna
Nemessányi Melita
10. Pukánszky Béla
Szeifert Lóránt
Tolnay Béla
Weszely Zoltán

Magántanulók:

Sölch Frigyes
Trettina Károly
Soós Pál

II. osztály:

1. Csernátony Zsuzsanna
Éry Katinka

- Fáy Ildikó
Frank Imre
5. Frank Marius
Gyürky Tibor
Hübner Helga Mária
Jurányi György
Kádár Attila
10. Molnár Oszkár
Skoda Egon
Szukováthy György
Zimmer Péter

Magántanulók:

Damber Márta Mária
Sadlon Alexandra Mária

III. osztály:

1. Békássy László
Bodrogközy Zoltán
Buchelt Zoltán
Csávicz Éva
5. Katona László
Kéry Lenke

- Kornhauser Gabi
 Lenz Klára
 Lőrinc József
 10. Mensáros György
 Petrik Sári
 Szalatsy István
 Trettina Jenő
 Vattay Eleonóra
 15. Zwerina Sarolta

IV. osztály:

1. Boronkay Attila Dénes
 Buzik Ferenc
 Clementis Iván
 Czerman Izabella
 5. Csapó Mária Magdolna
 Dreiszelt Ferenc
 Gomperz János
 Gráf Kornélia
 Kecskeméthy Mária
 10. Kéry János
 Kohányi Judit
 Korpáczy Győző
 Kretoivits Irén
 Latinovits Vera
 15. Molnár Judit
 Novakovszky László

- Rozgonyi-Rösler Mária
 Schmeis Livia
 Szabó Klára
 20. Szabó Károly
 Szentpéteri Mária
 Weszely Edit
 Zágonyi László

V. osztály:

1. Forintos Etel
 Galac Magda
 Holinszki Teréz
 Holinszki Ferenc
 5. Katona Irén
 Kocor János
 Torma János
 Túri F. József

VI osztály:

1. Balogh József
 Czibolya Ilona
 Csatlós Gizella
 Janovszki István
 5. Megadja László
 Szakács Rózi
 Windeisen István

Gyakorlóiskolánk két tagozatú. Az egyik tagozatban az I—IV., a másikban a III—VI. osztály van. Az I—IV. tagozatot Drozdy Gyula, a III—VI-at Szalatsy Richárd vezette.

A beiratásokat június hó 26-án tartottuk. A tanítást június hó 15-én záróvizsgálattal végeztük.

A gyakorlóiskola tanulóinak magaviselete, szorgalma, előmenetele kifogástalan volt. A tanulók egészségi viszonyai kielégítőek voltak, bár január hónapban, fertőző betegség miatt, a tanítások két hétig szüneteltek.

Az iskolai ünnepélyeket részint a tanítónövendékekkel közösen, részint külön tartottuk meg. Az alkohol káros hatásával január hó 31-én 1—1 órai tanítás keretében foglalkoztunk. Szülői értekezletet ősszel és tavasszal tartottunk, a szülők élénk érdeklődésétől kísérve. A madarak és fák napját ez évben május hó 3-án, az Anyák napját május 20-án tartottuk meg, ünnepélyes keretek között.

Gyakorlóiskolánkban a tanítónövendékeken kívül a tanítóképző-intézeti tanárjelöltek is hospitáltak. Ezenkívül több tanító- és tanítónőképző-intézet növendékei, tanáraik vezetésével, fővárosi

A gyakorlóiskolai tanulók statisztikai adatai.

O s z t á l y	Beiratkozott	Kimaradt	Vizsgát tett	Nem szerint		Előmenetel szerint					Vallás szerint				Anyanyelv szerint	A szülők foglalkozása szerint					
				fiú	leány	kitűnő	jeles	jó	elégséges	elégtelen	róm. kat.	ref.	ág. h. ev.	izr.		magyar	tisztviselő	katona	iparos, kereskedő	tanár, tanító	más
I.	13	2	11	8	3	9	2	—	—	—	8	3	—	—	11	7	2	—	2	—	
II.	14	—	14	10	4	9	4	1	—	—	10	3	1	—	14	8	2	—	3	1	
III.	16	2	14	7	7	10	3	1	—	—	9	5	—	—	14	10	3	—	—	1	
IV.	22	—	22	10	12	17	3	2	—	—	13	8	1	—	22	9	4	1	4	4	
V.	10	2	8	4	4	1	5	2	—	—	6	2	—	—	8	—	—	4	—	4	
VI.	8	1	7	4	3	1	2	4	—	—	5	1	1	—	7	—	—	4	—	3	

és vidéki tanítók, tanárok hospitáltak gyakorlóiskolánkban, sőt május hónapban egy 9 tagú spanyolországi tanítótársaság is meglátogatta gyakorlóiskolánkat.

Gyakorlóiskolánk V—VI. osztályú tanulóit ez évben is sikerült anyagi támogatásban részesítenünk. Budapest Székesfőváros Tanácsa ez évben 20 drb fehérneműt, 2 öltöny ruhát, 1 télikabátot, 3 pár cipőt, 4 pár talpalást, 3 pár harisnyát adományozott tanulóinknak. Ezenkívül 7 tanulónkat részesítette a Székesfőváros az ingyenebédeltető akció áldásában. A Budapesti Állami Tanítóképző-intézeti Iskolatársak Egyesülete pedig karácsonykor cukorkákat és képeskönyveket ajándékozott szegénysorsú tanulóinknak. A kegyes adakozóknak ezúton is hálás köszönetet mondunk adományaikért.

(A gyakorlóiskolai tanulók statisztikai adatait lásd a 77. oldalon.)

XIII.

Iskolánkívüli népművelés.

Intézetünk nagy gondot fordít a népművelés kérdéseire. Ezt 3 feladatkörben juttatjuk kifejezésre. 1. Alaposan tárgyaljuk az iskolánkívüli népművelés problémáit. 2. A lehetőség szerint minden tanításunkat átítatjuk a népművelés gondolatával. Élesen rámutatunk arra, hogy a tanítónak mind az iskolában, mind az iskolán kívül gondoznia kell a nép anyagi és szellemi szükségleteit. 3. Nemcsak elméletileg tárgyaljuk ezeket a kérdéseket, hanem a lehetőség szerint azok gyakorlati keresztülvitelét is megmutatjuk. Ezt a célt szolgálta részben az intézetben tartott kultúresték, másrészt az analfabéta-tanfolyam.

a) Kultúresték.

Ebben az évben az eddigi népművelési előadásainkat kultúrestékké avattuk. Ezek gazdagabb programja szélesebb körben is aratott tetszést. Úgy érezzük, hogy ezekkel a kultúrestékekkel megtaláltuk az iskolánkívüli népművelésnek azt az útját, amelyen tovább kell haladnunk. A kultúresték rendezője Németh Sándor c. igazgató volt.

Kultúrestéink programja:

Október 25.

1. Tschaikowszky: Derült éjszakák Előadják: Borsos G. (orgona), Falvai S. (zongora) V. é. növendékek.

2. „Fogságom emlékeiből” címen előadást tart Tscheik Ernő intézeti tanár.

3. Orosz népdalokat énekel az int. ifj. énekkar.

4. Gyóni Géza költeményeiből szavalnak: Mátai J., Dobos J., Matussek G.

5. Ivanovici: Napkelet rózsaí. Zenekar.

November 14.

1. Arany János: Rege a csodaszarvasról. Megjelenítve előadja nyolc V. éves növendék.

2. „Arany János lelke“ címen előadást tart Németh Sándor intézeti tanár, c. igazgató.

3. Arany dalaiból énekel az int. énekkar.

4. Arany költeményeiből szavalnak: Szrapkó I. IV., Remete I. III. és Virág J. II. éves növendékek.

5. Kéler: Magyar dalok. Zenekar.

December 12.

1. Toselli: Szerenád. Előadják: Palotás Béla V. é. növ. (hegedű) és Földiák Erzsébet, a Nemzeti Zenede növendéke (zongora).

2. Vitéz Faragó Ede előadása: A világ cserkészzeinek összejövetele.

3. Chopin: Etüd. (Hárfa-etüd.). Zongorán játssza: Földiák Erzsébet.

4. Mikszáth: A legmodernebb párbaj. Elmondja: Falvai Sándor V. é. növendék.

Január 9.

1. Orgonajáték.

2. Dénes Tibor dr. előadást tart a szavalókórusról.

3. Opera-áriákat énekel D. Micsey Józsa operaénekesnő.

4. Magyar dalokat énekel Dobos András hangversenyénekes.

5. Szaval Nagy Lajos III. é. növendék.

6. Ádám és Éva énekkettőse Haydn: „Teremtés“ című oratóriumából. Előadják: Dobos András és D. Micsey Józsa.

Február 13.

1. J. Ascher: La Cascades de Roses. Zongorán játssza: dr. Tima Lajosné.

2. A közgazdasági ismeretek gyakorlati jelentősége címen előadást tart Horn József dr.

3. Dalok. Énekli: Szemerszky János.

4. Költemények. Szavalja: Bálint Árpád.

5. Magyar dalok. Énekli: Szemerszky János.

Március 13.

1. Zongora-orgona kettős. Játsszák: Borsos G. (orgona) és Holéczy G. (zongora) V. é. növendékek.

2. Anglia oktatásügyéről előadást tart Loczka Alajos dr.

3. Liszt: Waldesrauschen. Dohnányi: Capriccio. Zongorán előadja: Földes Ilonka zeneakadémiai növendék.

4. Mécs L.: A gyermek játszani akar. Elmondja: Máta János V. é. növendék.

5. Grieg: Solvejg dala. Zenekar.

Május 2.

1. Chován: Magyar táncok. Zongorán előadják: Holéczy G. és Falvai S. V. é. növendékek.

2. Párisról előadást tart Prochaska Ferenc dr.

3. Rubinstein: Melodie. Popper: Gavott. Gabriel Marie: Serenad Badin. Gordonkán játssza: Teleky Hajnalka zeneakadémiai növendék.

4. Költeményeket mondanak el: Remete I. III., Matussek G. II., Szrapkó I. IV. éves növendékek.

b) Analfabéta tanfolyam.

Az iskolán kívüli népművelés munkáját már harmadízben az analfabétákra is kiterjesztettük. A Budapest Székesfőváros Iskolán kívüli Népművelési Bizottsága közreműködésével rendeztük az analfabéta tanfolyamot, amely szeptember hó 26-tól január hó 11-ig tartott s amelynek felügyelője Frank Antal dr., az intézet igazgatója, vezetője és oktatója pedig Szalatsy Richárd gyak.-isk. tanító volt. A tanításokat hetenként három nap este fél 8 órától fél 10-ig tartottuk. A tanfolyamra összesen 20 hallgató iratkozott be, akik közül azonban — kenyérkereseti és egyéb okokból — a tanfolyam berekesztése előtt kimaradt 3 hallgató. Így a tanfolyamot 17 hallgató végezte el s tanult meg írni, olvasni és számolni.

A tanfolyamot főként azért rendeztük, hogy tanítónövendékeink ezirányú gyakorlati kiképzését is szolgáljuk, amit teljes mértékben sikerült is elérnünk, mert a növendékek igen nagy érdeklődéssel kísérték a tanfolyam munkáját, amiben tevékeny részt is vettek. Bár nem volt kötelező, mégis rendszeresen hospitáltak a tanításokon, sőt tanítottak is.

A tanfolyam sikere tehát nemcsak az volt, hogy 17 analfabéta sajátította el az elemi ismereteket, hanem az is, hogy növendékeink gyakorlatilag is megismerték a népművelés ezirányú munkáját.

XIV.

Apponyi Kollégium.

Az Apponyi Kollégium budapesti tagozatában ebben az évben (II. felében) csak zeneszakos jelöltek voltak.

A jelöltek névsora: Bitter Dezső, Faragó Mária, Friedländer Rózsi, Pachmayer Vilmos, Péterfy Ida, Preisinger László, Rossa Ernő, Sipos Erzsébet, Somogyi Magda, Sződy Szilárd, Doktor Edit, Kleitsch Ilona, Szakonyi Róza és Szabóné Ábrányi Margit.

Ezeknek a jelölteknek tartott a Kollégium igazgatója heti egy órában előadásokat a tanítóképzés pedagógiája köréből. Ezenkívül minden jelölt 12 órát hospitált és 6 órát tanított. Ezeket a didaktikai gyakorlatokat a férfijelöltek a mi intézetünkben, a nőjelöltek pedig a VII. ker. áll. tanítónőképző-intézetben végezték.

XV.

Neveléstudományi szakértekezlet.

Az iskolai év története c. részben jeleztem azt a nagy eseményt, hogy intézetünkben neveléstudományi szakértekezlet lesz. Most már lezajlott ez az ünnepi hetünk. Most már rövid beszámolót írhatunk. Az egész értekezlet az idealizmustól áthévitett gyakorlat jegyében folyt le. Sok tanfolyamnak az a gyengéje, hogy továbbképzés címén különlegességeket, század-, vagy ezredrangú részletkérdéseket hoz, egy-egy kutatónak az iskolai munkát alig érintő problémáját tűzi ki stb. Ezenkívül sokszor olyanok tartanak előadást egy-egy tanfolyamon, akik meglehetősen távol állnak annak az iskolának a levegőjétől, amely iskolának a tanáraitól van szó. Ezzel szemben ez a szakértekezlet a munkánk gerincét tette megbeszélés tárgyává; előadói pedig kivétel nélkül olyanok voltak, akik ezt a munkát a valóságban végzik is.

Az volt a célunk, hogy egymástól tanuljunk, az volt a célunk, hogy egymást meghallgatva, munkánk tökéletesebb, színesebb, gazdagabb — több gyakorlattal és több lelkiséggel telítettebb legyen. Az volt a célunk, hogy a közvetlen érintkezésből ösztönzést merítsünk arra, hogy olyan tanítóságot nevelhessünk, akik nemcsak szavaink, hanem tetteink alapján is töreksenek a Népiskolai Utasítás végrehajtására. Az volt a célunk, hogy gyönyörködhesünk a magyar tanítóképzést irányító szép gondolatokban. Az volt a célunk, hogy közkinccsé tegyük azokat az értékes elveket, amelyeket egyesek a maguk munkássága közepette kitermeltek.

Úgy érezzük, hogy minden célunkat elértük. Hogy a szakértekezletnek milyen szép sikere volt, azt tudjuk és érezzük mindannyian, akik ott voltunk; — csekély részben tudhatják ezt azok is, akiknek alkalmuk lesz a felvett jegyzőkönyveket és az elhangzott előadásokat átolvasniok. Szinte fenséges érzés volt az a lelki emelkedettség, amely nagyon sok kérdéssel kapcsolatban az egész hallgatóság szellemi világát jellemezte. Hoztunk néhány kérésformájú határozatot (ezeket felterjesztjük a minisztériumba) is. Azonban az értekezlet eredménye nem ezek a határozatok, hanem az a meg nem mérhető lelki ösztönzés, amely szinte óránként érezteti majd nagyszerű hatását. Kiszámíthatatlan az a szellemi nyereség, amely az itt hallott gondolatok, átélt érzelmek, megindult akarások kisugárzása révén megtermékenyíti a jövő tanítónemzedék lelkét.

A szakértekezlet munkarendje a következő:

Hétfő. (VII. 3.)

1. Balázs Béla: Megnyitó.
2. Frank Antal dr.: Néhány lélektani irány érintésével kapcsolatban olyan lélektanért való küzdelem, amelyben „lélek“ is van.
3. Czech Arnold dr.: Néhány gondolat a lélektan tanításának módjáról.
4. Kenyeres Elemér dr.: Hogyan tanítom a lélektant?
5. Kraft József: A logika tanításának módja.
6. Czech Arnold dr.: Lélektanból való tanítás.
7. Kraft József: Logikából való tanítás.
8. Hozzászólások.

Kedd. (VII. 4.)

1. Frank Antal dr.: A neveléstan tanításának módja.
2. Barcsai József: Pedagógiai problémák megbeszélése a neveléstan tanításában.
3. Frank Antal dr.: Neveléstanból való tanítás.
4. Juhász Béla dr.: A neveléstudományi tárgyak idegen szavai.
5. Mácsay Károly: A tanítástan tanításának módja. Tanmenetkészítés.
6. Hozzászólások.

Szerda. (VII. 5.)

1. Frank Antal dr.: A vázlatkészítés szempontjai. Összhang a tanítóképző-intézet és a népiskola módszere között. Mit tanítson a pedagógia tanára a módszertanból?
2. Mácsay Károly: A gyakorlati kiképzés.
3. Barcsai József: A kirándulások szerepe a tanítóképzésben — különös tekintettel a pedagógia tanárának feladataira.
4. Barcsai Károly: A módszertan tanításának módja.
5. Mácsay Károly: Tanítástanból való tanítás.
6. Fekete János: Módszertanból való tanítás.
7. Hozzászólások.

Csütörtök. (VII. 6.)

1. Frank Antal dr.: A neveléstörténelem tanításának módja.
2. Váradi József: A szerveztan tanításának módja.
3. Frank Antal dr.: Neveléstörténelemből való tanítás.
4. Váradi József: Szerveztanból való tanítás.
5. Váczy Ferenc: Hogyan készítjük elő növendékeinket megfelelő társadalmi magatartásra.
6. Laszczik Ernő: A néprajzi ismeretek jelentősége a tanító munkájában.
7. Hozzászólások.

Péntek. (VII. 7.)

1. Frank Antal dr.: Növendékeink tanulmányozása és lelki irányítása.
2. Medgyesi Zsófia: Leánynövendékeink sajátosságai. Lelki gondozásuk.
3. W. Lajos Mária dr.: A hospitálás.
4. Laszczik Ernő: Néhány adat gyermekmegfigyeléseimből.
5. F. Kiss István: Ismétlés és figyelem.
6. Tóth Antal dr.: A növendékek pedagógiai olvasmányai.
7. Jakab Ferenc: Működő tanítók munkájának megfigyelése, mely feladatokra hívja fel különösebben a figyelmünket?
8. Hozzászólások.

Szombat. (VII. 8.)

1. Frank Antal dr.: Mit jelent a gyakorlati élet szolgálása a tanítóképzésben?
2. Molnár Oszkár: Pedagógiai gyakorlatok az V. oszt.-ban.
3. Kenyeres Elemér dr.: A 6—12 éves gyermek testi és lelki világának főbb jellemvonásai.
4. Vitéz Málnási Ödön dr.: Az önálló pedagógiai gondolkodás fejlesztése a pedagógiai gyakorlati órákon.
6. Váradi József: Az iskolán kívüli népművelés.
7. Hozzászólások.
8. Az értekezlet berekesztése.

A szakértekezleten az előadók (összesen 20-an) kívül még a következők voltak:

Szániel István (Csurgó), Lechnitzky Gyula (Budapest), Farkas Mária Magdaléna (Debrecen r. k.), Büchler E. Karitás (Pápa r. k.), Fekete E. Klarina (Pápa r. k.), Molnár Ilona Lujza (Pápa r. k.), Rajczy M. Mechtildis (Sopron, Isteni Megváltó Leányai), Bohnenstingl M. Theonia (Sopron, Isteni Megváltó Leányai), Pintér M. Engrátia (Sopron, Isteni Megváltó Leányai), Poór M. Alexandra (Sopron, Isteni Megváltó Leányai), Fábian Erzsébet (Győr), Tanai Antal (Jászberény), Pődör Béla (Kőszeg), M. Kondé Mária (Eger r. k.), M. Kövér Erzsébet (Eger r. k.), Istvánfi József dr. (Zalaegerszeg r. k.), Braunecker M. Sacre Coeur (Zalaegerszeg, r. k.), Csomay M. Gonzága (Zalaegerszeg r. k.), Dittrich M. Berchmans (Zalaegerszeg r. k.), Turcsányi-Sipos Margit (Zalaegerszeg r. k.), M. Stingl Janka (Veszprém), M. Kunszt Mária (Veszprém r. k.), Günther Jolán (Veszprém r. k.), M. Szávik Julianna (Kisvárd r. k.), Sr. Jandrók Rafaela (Kisvárd r. k.), Polesinszky Jenő (Győr r. k.), Oszvald József (Kalocsa r. k.), Selmeczi Károly (Kalocsa r. k.), Paál E. Ferenc (Kalocsa r. k.), Illés István (Kalocsa r. k.), Szántó Lenke (Budapest VII. ker.), Katona Miklós dr. (Szeged kir. kat.), Horváth B. Kristóf (Szeged kir. kat.), Haitsh Ella (Cinkota áll.), vitéz Losonczy György (Baja áll.), Szabó József (Kecskemét), Kiss József (Jászberény áll.), Répay

Dániel (Budapest), Hollós Dénes (Miskolc), Siknó M. Kinger (Debrecen), Répási M. Ernesztin (Dombóvár), Vátcy M. Terézia (Győr), Roland M. Ottilia (Zsámbék r. k.), Schubert M. Angelina (Zsámbék r. k.), Gaál Ödön (Kalocsa), Horváth M. Ottilia (Dombóvár), Prochaska Ferenc dr. (Budapest I. ker.), Mesterházy Jenő (Budapest I. ker.), Szalatsy István (Budapest I. ker.), Szabó Béla (Budapest I. ker.), Vincze Sándor (Budapest I. ker.), Jankovits Miklós dr. (Budapest), Lenkei István (Budapest), Ifj. Nagy Ferenc (Budapest), Cser János (Budapest), Schön István (Budapest VII. ker.), M. Bontó M. Márta (Budapest, Angolkisasszonyok), M. Peller M. Irén (Budapest, Angolkisasszonyok), Lóránth Erzsébet (Budapest, Angolkisasszonyok), Emmert P. Klotild (Budapest, Ranolder), Szarvák Charitás (Budapest, Ranolder), Nagy Perpétua (Budapest, Ranolder), Tukáts M. Annunciáta (Kalocsa r. k.), Bauer M. Hermina (Kalocsa r. k.), Fazekas M. Blandina (Kiskunfélegyháza r. k.), Gaál Purissima (Kiskunfélegyháza r. k.), Stefkó M. Concessa (Baja r. k.), Krupa M. Alojziána (Baja r. k.), Öllös Sarolta (Kecskemét ref.), Evva Gabriella (Kecskemét ref.), Magyar Ilona (Kecskemét ref.), Csuvara Immaculata (Esztergom r. k.), Heitler Mária (Esztergom r. k.), Ádám Zsigmond (Miskolc izr.), Simon M. Metilla (Miskolc r. k.), Pitnéer M. Aloisia (Miskolc r. k.), Dobrovsky Irén (Budapest, r. k. óvónőképző), Papp Mária (Budapest, r. k. óvónőképző), Pumb Augisztinia (Budapest, r. k. óvónőképző), Szügyi Trajtler Géza (Eger r. k.), Lehoczky Egyed (Miskolc ev.), Árpássy Gyula (Esztergom kir. kat.), Nacs Mária Adalberta (Szeged r. k.), Jónás Mária Hedvig (Szeged r. k.). (Összesen 104.)

Újból köszönetet mondunk a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak azért, hogy ezt a magyar tanítóképzés történetében jelentős szakértekezletet rendezte.

XVI.

1. Értesítés a következő iskolai évre.

A budapesti (I. ker. Fery Oszkár-utca 40.) állami tanítóképző-intézetbe felvételért pályázhatnak azok a kifogástalan erkölcsi magaviseletű tanulók, akik életük 14. évét betöltötték, de a 16. életévet még nem lépték túl s akiknek a polgári iskola vagy középiskola IV. osztályáról szóló félévi értesítőjük, illetőleg ugyan ezen osztályról szóló bizonyítványuk általános jeles, vagy legalább általános jó tanulmányi előmenetelt igazol. Általános jó az a bizonyítvány, amelyben legfeljebb egy elégséges fordul elő. A folyamodók kérvényüket a vallás- és közoktatásügyi minisztériumhoz címezve, április hó 30-ig az intézet igazgatóságánál tartoznak benyújtani.

Más úton (esetleg közvetlen a minisztériumba) beadott folyamodványok iktatás és tárgyalás nélkül küldetnek vissza a folyamodónak.

Azok a folyamodók, akik előtanulmányaik során valamely tantárgy tanulása alól fel voltak mentve, felvételük esetén a tanév elején sikeres felvételi vizsgát tartoznak tenni.

A szabályszerű, ezidőszert 2 P-s bélyeggel ellátott kérvényhez a következő okmányok csatolandók:

1. születési anyakönyvi kivonat,
2. újkeletű hatósági orvosi bizonyítvány arról, hogy a folyamodó éptestű, érzékszervei teljesen egészségesek, beszélszerve és színérzéke hibátlan és így a tanítói pályára alkalmas,
3. iskolai bizonyítvány annak igazolására, hogy a folyamodó a polgári iskola, vagy középiskola négy osztályát a fentebb jelzett eredménnyel elvégezte; ha a folyamodó a kérvény beadása idején a IV. osztály elvégzését igazoló bizonyítvánnyal még nem rendelkezik, a III. osztálybeli bizonyítványát és a IV. osztálybeli félévi értesítőjét csatolja,
4. újkeletű hiteles községi bizonyítvány a családfő polgári állásáról, vagyoni állapotáról, jövedelméről és a kérvényező esetleges magánvagyonáról vagy ösztöndíjáról, továbbá a családtagok számáról, életkoráról és a családfő közvetlen gondozása alatt álló gyermekek számáról.
5. Azok a folyamodók, akik a folyó iskolai évben mint rendes tanulók iskolába nem jártak, erkölcsi magaviseletük kifogástalanságáról szabályszerű községi bizonyítványt is tartoznak mellékelni.

Minden melléklet szabályszerű (30 filléres) okmánybélyeggel látandó el, akiknek újkeletű hiteles szegénységi bizonyítványuk van, azok folyamodványa, valamint a folyamodvány mellékletei is bélyegmentesek.

A felsőbb évfolyamokba rendszerint a megfelelő alsóbb osztályból fellépő intézeti rendes növendékek vétetnek fel. Azok a tanulók, akik gimnáziumi (esetleg reálgimnáziumi), reáliskolai érettségi vizsgálatot tettek, ha tanulmányi előmenetelük legalább jórendű, a tanítóképző-intézet IV. osztályába folyamodhatnak, amennyiben hely van, abban az esetben vétetnek fel, ha sikeres különbözeti vizsgálatot tesznek a tanítóképző I—III. osztályának következő tárgyaiból: a test- és élettanból, a gazdasági ismeretekből, az énekből, a zenéből, a kézimunkából, a rajzból azok a gimnáziumi tanulók, akik a rajzot mint rendkívüli tárgyat nem tanulták.

A felsőkereskedelmi iskolának és a felső mezőgazdasági iskolának érettségi bizonyítványa alapján nem lehet tanítói oklevelet szerezni.

Az intézettel kapcsolatos internátusban a tartásdíj a segélyezés foka szerint évi 200 P, 300 P, 400 P és 500 P. A kintlakók 18 P-ért ebédet kaphatnak.

A díjak minden hó 5-ig fizetendők be az intézet pénztárába.

A vallás- és közoktatásügyi minisztérium 40.575/1933. számú rendeletével megállapított évi 100 pengő felvételi és vegyes rendeltetésű díjból az 1. éves növendékek a sikerrel kiállott orvosi, színérzéki és hallási vizsgálat, az érettségi bizonyítvány alapján felvett IV. éves növendékek a fentieken kívül a különbözeti vizsgálat letétele után történő felvétel (beiratás) alkalmával, a többi II.—V. osztálybeli tanulók pedig *június hó végéig 20 pengőt* tartoznak mint első részletet az intézet igazgatójánál befizetni. A fennmaradó 80 pengő 4 egyenlő részletben minden év október, december, február és április hó 1—3 napja között fizetendő be.

Nem kötelező díj, a táncdíj: 10. — P; azonban kívánatos, hogy ötévi tanulmányai ideje alatt minden növendék legalább egyszer vegyen részt az intézetben minden évben rendezendő tánc-tanfolyamon.

A bentlakók hozzanak magukkal legalább 2 rend ruhát, amelyek közül az egyik sötét legyen, 1 télikabátot, 2 pár cipőt, 6 pár fehérneműt, 3 hálóinget, 4 törülközőt, 6 pár harisnyát, 10 zsebkendőt, 3 ágylepedőt, 1 vánkost 3 huzattal, 1 téli takarót, vagy dunyhát 3 huzattal, 1 hatszemélyes abroszt, 2 asztalkendőt, 2 poharat, 1 fogkefét, 1 fésűt, 1 ruhakefét, 1 pár hálópapucsot és cipőtisztító felszerelést. Minden fehérneműbe bejegyzendő (színes fonállal, vagy moshatlan tintával) a ruha száma. A felszerelés minden darabja magyar gyártmányú legyen. A szalmazsák és az ágyterítő a méret és az egyöntetűség miatt a beíráskor itt szerzendő be annál a kereskedőnél, akivel az igazgatóság ár és minőség tekintetében előzetesen megállapodott. A szalmazsák ára kb. 16.— P, az ágyterítőé 25.— P.

Fogazatával, orrával, torkával és fülével kapcsolatos bajokat mindenki hozza rendbe és szemüvegről gondoskodjanak, akiknek kell.

A zenéből egy hangszer, a hegedű vagy a zongora, illetőleg a harmónium tanulása kötelező. Aki második hangszert, egyházi éneket vagy zenét akar tanulni, vagy német, illetőleg tót nyelvben akarja magát tovább képezni, hogy az év végén más ajkú népiskolában való tanításra is szerezhessen képcsítést, ezt az év elején írásban kell kérnie.

Az intézeti házi szabályok értelmében mindenki köteles az előírt tankönyveket és tanítási eszközöket legkésőbb szeptember hó 16-ig beszerezni. Senki könyveit el nem adhatja.

A felvételtől, az esetleges kedvezményről, a jelentkezés idejéről, valamint a fizetendő díjakról, a kötelezett felszerelésről a folyamodók az intézet igazgatóság útján értesíttetnek, azzal a hozzáadással, hogy a felvétel csak akkor válik véglegessé, ha a felvett tanulókat az intézetben tartandó orvosi vizsgálat, zenei, hallási és színérzéki vizsgálaton tanítói pályára alkalmasnak találtnak.

Az 1933—34. iskolai év megkezdése.

- Szept. 1. Javítóvizsgálatok.
Szept. 2. Különbözeti vizsgálat.
Szept. 4. Javító képesítővizsgálat. Írásbeli képesítővizsgálat a pedagógiából.
Szept. 5. Javító képesítővizsgálat. Írásbeli képesítővizsgálat magyarból.
Szept. 6. Javító képesítővizsgálat. Írásbeli képesítővizsgálat számtanból.
Szept. 7. Szóbeli képesítővizsgálat.
Szept. 9. Beírás. 9 órakor istentisztelet. 10 órakor évnytás.
Szept. 11. Rendes tanítás.

2. A budapesti I. ker. állami tanítóképző-intézetben az 1933—34. iskolai évben használandó iskolakönyvek jegyzéke.

(Tankönyvek, vezérkönyvek, segédkönyvek.)

I. osztály.

- Pokorny: Polg. isk. biblia, r. k.
Hamar: Bibliaismertetés, ref. I. r.
Pálffy-Bereczky: Egyháztörténet, ev.
Németh-Novy: Magyar nyelvtan.
Németh-Novy: Magyar stilisztika.
A magyar helyesírás szabályai. I—V. o. r.
Lux: Német nyelvkönyv. I. r.
Kelemen: Magyar-német és német-magyar szótár, I—V. o. r.
Mesterházy-Madai: Egyetemes történet. I. r.
Fodor: Földrajz tanítóképzők részére. I. r.
Kiss: Mennyiségtan. I. r.
Jaloveczky-Koch: Szervetlen kémia.
Móczár-Török: Gazdasági ismeretek. I. r.
Sztankó: Énekiskola. I. r.
Kosáry: Zongoraiskola.
Dobó-Ráth-Véghné: Magyar hegedűiskola. I. r.
Barthos-Kurucz: Atlasz a világtörténelem tanításához. I—III. r., I—III. o. r.
Cholnoky és társai: Földrajzi iskolai atlasz. I—II. r.

II. osztály.

- Pokorny: Keresztény kat. hittan.
Czeglédi: Bibliaismertetés, ref. II. r.
Pálffy-Bereczky: Egyháztörténet ev.
Quint: Testi élet ismertetése.
Németh-Novy: Retorika.
Lux: Német nyelvkönyv. II. r.
Mesterházy-Madai: Egyetemes történet. II. r.

Fodor: Földrajz II. oszt. számára.
 Kiss: Mennyiségtan. II. r.
 Móczár: Növénytan.
 Móczár-Török: Gazdasági ismeretek. II. r.
 Sztankó: Énekiskola. II. r.
 Dobó-Ráth-Véghné: Magyar hegedűiskola. I. r.
 Sarudy-Hódossy: Összhangzattan. II—V. o. r.
 Kosáry: Harmóniumiskola, vagy Kovács: Orgonaiskola.

III. osztály.

Schütz: Erkölcstan r. k.
 Révész: Kereszténység története ref. I. r.
 Batizfalvy-Bereczky: Bibliaismertetés ev.
 Kornis: Lélektan és logika. II. kiadás.
 Németh: Poétika.
 Lux: Német nyelvkönyv. III. r.
 Lux: Német nyelvtan III—V. o. r.
 Mesterházy-Madai: Egyetemes történet. III. r.
 Fodor: Magyarország földrajza.
 Kiss: Mennyiségtan. III. r.
 Móczár: Állattan.
 Jaloveczky-Koch: Földtan.
 Éber: Fizika. I. r.
 Móczár-Török: Gazdasági ismeretek. III. r.
 Sztankó: Énekiskola. III. r.
 Dobó-Ráth-Véghné: Magyar hegedűiskola. II. r.
 Sarudy-Hódossy: Összhangzattan. II—V.
 Kovács: Orgonaiskola, vagy Kosáry: Harmóniumiskola.

IV. osztály.

Schütz: Kat. egyháztörténet.
 Révész: A kereszténység története ref. II. r.
 Batizfalvy-Bereczky: Bibliaismertetés ev.
 Drozdy-Frank: Neveléstan, tanítástan, módszertan.
 Lux: Német nyelvkönyv. IV. r.
 Mesterházy: Magyar nemzet történelme.
 Fodor: A földrajztanítás módszere.
 Népiskolai tanterv 1925.
 Németh-Novy: Magyar irodalomtörténet. I. r.
 Sarudy-Bartha: Magyar nyelvi kézikönyv.
 Jaloveczky-Koch: Szerves kémia.
 Csada: Fizika. II. r.
 Móczár-Török: Gazdasági ismeretek. IV. r.
 Sztankó: Énekiskola. IV. r.
 Dobó-Ráth-Véghné: Magyar hegedűiskola II. r.
 Kovács: Orgonaiskola.
 Sarudy-Hódossy: Összhangzattan.
 Barthos-Kurucz: Atlasz a magyar történelem tanításához.

V. osztály.

- Magdics: Hitelemzés, r. k.
Makkay: Kegyelemből, hit által, ref.
Szele: A vallásoktatás módszertana, ref.
Raffay: Evang. népisk. vallásitanítás módszertana.
Szelényi: Az evang. kereszténység világnézete.
Frank-Németh: Neveléstörténet.
Népiskolai tanterv 1925.
Váradi: Iskolaszervezet. II. kiadás.
Németh: Magyar irodalomtörténet. II. r.
Lux: Német nyelvkönyv. V. r.
Lévay: Számtani példatár. V. r.
Lévay: Geometriai példatár. V. r.
Havas-Bogyó: Kamatoskamat-táblázatok a politikai szám-
tanhoz.
Horn: Alkotmánytan.
Quint-Jaloveczky: Egészségtan. II. kiadás.
Horn J.: Közgazdaságtan.
Sztankó: Énekiskola. V. r.
Bloch: Hegedűiskola.
Kovács: Orgonaiskola.

Segédkönyvek és vezérkönyvek.

- Népiskolai tanterv, 1925., IV—V. o. r.
Frank-Drozdy: Hogyan tanítsunk a népiskolában, IV—V. o. r.
Egységes vezérkönyvek, IV—V. o. r.
Kosáry: Népiskolai dalok harmóniumkísérettel. IV—V. o. r.

Gyakorló elemi iskola.

I. osztály.

- Quint-Drozdy: Abc színes.

II. osztály.

- Quint-Drozdy: Olvasókönyv II.

III. osztály.

- Quint-Drozdy: Olvasókönyv. III.
Urhegyi: Magyar nyelvi példatár. III.
Tanfi-Stelly: Számtan. III.

IV. osztály.

- Quint-Drozdy: Olvasókönyv IV.
Urhegyi: Magyar nyelvi példatár. IV.
Tanfi-Stelly: Számtan. IV.
Kiss-Nagy: Földrajz. IV.
Kogutowicz: Térképfüzet IV.

V—VI. osztály.

Quint-Drozdy: Olvasókönyv. V—VI.
Urhegyi: Magyar nyelvi példatár. V—VI.
Tanfi-Stelly: Számтан. V—VI.
Novy: Állampolgári ismeretek.
Kiss-Nagy: Földrajz. V—VI.
Jaloveczky-Móczár: Természettan.
Éber: Vegytan és természettan.
Kogutowicz: Térképfüzet. V—VI.
Bexheft: Egészségtan.

XVII.

A Budapesti Állami Tanítóképző-intézeti Iskolatársak Egyesülete.

Ez egyesület 1928 március hó 24-én alakult meg. Célja: az összetartás érzésének s a társas érintkezésnek ápolása azok között, kik ifjúságuk legszebb éveit a budapesti állami tanítóképzőben töltötték; célja ezen érintkezés által is ébren tartani azt a pedagógiai szellemet, melyre mint tanítójelöltek, az intézet falai között a vállaláserkölcsei, hazafias népnevelés céljából irányítást nyertek; továbbá célja a nevezett tanítóképzőt, annak intézményeit és az iskolatársak esetleges hátramaradottjait erkölcsileg és — amennyire a körülmények szükségessé és lehetővé teszik — anyagilag is támogatni.

A választmány évenként rendszerint négy ülést tart. A választmány, ha szerény keretben is, igyekszik csekély adományaival, rendszeren karácsony táján, az intézet növendékeit támogatni.

Az iskolatársak bajtársi érzésének ápolására minden hó második szombatján (ezidőszerint a Magyar Tanítók Otthona helyiségében, IX. kerület, Kinizsi-u. 14.) összejövetelt tart.

Az egyesület vezetősége: az egyesület tiszteletbeli elnöke Frank Antal dr., választott tisztviselői ezidőszerint: Sztankó Béla elnök, Hittig Lajos, Emhő Gyula, Mihalik József alelnökök, Jánosi Imre ügyvezetőigazgató, Gyurkovics Zoltán főtitkár, Stollmár László dr. titkár, Klell Kálmán és Winter Pál jegyzők, Tas József háznagy, Baráthy László pénztáros, Klemm Árpád ellenőr.

A lefolyt iskolai évben — 1933 április hó 22-én — tartotta meg az egyesület VI. rendes közgyűlését, a következő tárgysorozattal:

I.

1. Himnusz. Énekli a tanítóképző-intézet ifj. énekkara.
2. Tas József: A magyarországi cserkészek multjából.
3. Magyar dal a családban. Előadják: Calligaris Ferenc és gyermekei.

4. Költemények. Szavalja: Bálint Árpád.

5. a) Hálévy: Átok-ária a „Zsidónő“ c. operából, b) Magyar dalok. Énekli: Dobos András szfőv. tanító, hangversenyéneces. Zongorán kíséri: Bató László képzőintézeti tanár.

6. Beethoven: Adelaide. Orgonán és zongorán előadják: Borsos Gábor és Falvai Sándor V. é. tanítójelöltek.

7. Frigyes Béla t. tag: Intézetünk cserkészcsapata; a világtáborozás Gödöllőn.

8. Hiszekegy. Énekli a tanítóképző-intézet ifj. énekkara.

II.

1. Bevezető beszéd: Frank Antal dr. igazgató.

2. Elnöki megnyitó.

3. Titkári jelentés.

4. Pénztárosi jelentés. Az 1933. évi költségvetés előterjesztése.

5. A számvizsgáló-bizottság jelentése.

6. Választmányi tagok választása.

*

Az intézet igazgatóságával s a tanártestülettel egyetértően s karöltve mozgalmat indított az egyesület az intézet azon volt növendékei emlékének felállítása tárgyában, kik a világháborúban hősi halált haltak, vagy harctéren szerzett betegségben hunytak el.

Erre vonatkozóan az intézet igazgatósága s az egyesület elnöksége a következő kérelmet intézte az intézet volt növendékeihez:

Kedves Pályatársunk!

A budapesti I. ker. állami tanítóképző-intézet tanártestülete s az Iskolatársak egyesületének választmánya egybehangzóan elhatározta, hogy intézetünknek a világháborúban hősi halált halt, vagy harctéren szerzett betegség következtében elhunyt növendékei iránt való kegyeletes megemlékezése jeléül s e kegyelet minden időkre szóló hűséges ápolásának biztosítékául hősi halottainknak emléket fog állítani.

Azok előtt, kiknek lelkében a hősök iránti tisztelet s az intézetünk egykori tanulói iránt való kartársi érzület elevenen él, aligha volna szükséges; avagy helyénvaló e magasztos szándék bővebb okadatolása.

Mégis legyen szabad rámutatnunk arra, hogy az emlékmű felállításának kötelességszerű ténye míg egyfelől hirdetni fogja a jelen nemzedék fennkölt gondolkozását, mellyel leróni igyekszik háláját azok iránt a hősök iránt, kik a multban legnagyobb kincsüket, ifjú-, vagy férfiéletüket áldozták fel a hazáért; addig másfelől ez a tény azt a tüzet kívánja élesztgetni a jövő tanítónemzedék lelkében, melynek egyik éltető eleme a hősök áldozatos honfiérmelmének tündöklő példája leend.

Legyen ez emlékmű a magyar nemzeti nevelés gondolatát mindenkor híven ápoló, nemes tradícióktól övezett s immáron

mártírvérrel is megszentelt intézetünknek egyik hatalmas nevelő értéke!

Állíttassék fel ez is annak az eszmének szolgálatára, mely intézetünk épületének homlokzatán imígyen van feljegyezve: „Pro Paedagogia“.

Célunk megvalósítása érdekében tisztelettel kérjük kedves Pályatársunkat:

a) hogy intézetünk mindazon volt tanulóiról, különösen osztályos társairól, kik biztos tudomása szerint a világháborúban hősi halált haltak, vagy a harctéren szerzett betegség következtében hűnytak el, tanítóképző-intézetünk Igazgatóságát (Budapest, I., Fery Oszkár-utca 40.) — lehetőleg a körülmények pontos megjelölésével, — különösen elhunyt bajtársunk legközelebbi hozzátartozóinak megnevezésével értesíteni szíveskedjék; megjegyezvén, hogy az emlékmű hivatva leendő megörökíteni intézetünknek úgy a tanulmányaik közben hadbavonult, mint tanulmányaik bevégezése után, hivatásuk köréből harcba hívott volt tanítványai emlékezetét;

b) tisztelettel kérjük továbbá, hogy az emlékmű létesítésének céljára kegyeletes adományt küldeni szíveskedjék; az adományok vagy a csatolt csekklapon (számlaszám 45.837), vagy utalványon, de bármely esetben a cél megjelölésével, az Iskolatársak egyesületének pénztárosa, Baráthy László címére (Budapest, VI. ker., Szinyei-Merse-utca 16. sz.) küldendők.

Intézetünk iránt való szeretetünkben, elhalt hős pályatársaink iránt való kegyeletünkben együttérezve, egybeforrvá, hazafias tisztelettel vagyunk

Budapest, 1933. évi március hó 15.

Frank Antal dr.,

a budapesti állami tanítóképző-intézet
igazgatója.

Sztankó Béla,

az Iskolatársak egyesületének
elnöke.

*Az egyesület tagjainak névjegyzéke.**

1. Adamkovits Bertalan, főv. el. ig. IX., Üllői-út 121.
2. Andor Mihály, főv. tanító, III., Bécsi-u. 62.
3. Arany Lajos, főv. tanító, I., Ugocsa-u. 11.
4. Augusztiny Oszkár, VII., Ilka-u. 19.
5. Bajnok Géza, rk. isk. látogató, Dunakeszi.
6. Bálint Árpád, főv. tanító, VIII., Rozgonyi-u. 2.
7. Balla Árpád, forg. adóellenőr, VIII., Örömvölgy-u. 18.
8. Balogh Géza, főv. tanító, Kispest, Zrinyi-u. 118.
9. Balogh Imre, polg. isk. tan., Cegléd.
10. Baracsy Lajos, főv. tanító, I., Csend-u. 40.
11. Bárány Zsigmond, ny. c. ig., I., Fery Oszkár-u. 55.

* Az egyesület tagjait tisztelettel kéri az elnökség, hogy az alkalmaztatásukat, vagy lakóhelyükre illető változást az egyesület ügyvezető igazgatójának (Budapest, VI., Bajnok-utca 18. sz.) tudomására adni szíveskedjenek.

12. Balogh Ferenc, áll. tanító, IX., Állami Menhely, Üllői-út.
13. Bartosch József, főv. tanító, VI., Gyöngyössy-út 6.
14. Baráthy László, főv. tanító, VI., Szinnyey Merse-u. 16.
15. Bárdos Sándor, főv. tanító, X., Harmat-u. 1.
16. Bató László, óvónőképző int. tan., VII., Ilka-u. 22.
17. Bazsó Károly, kir. közalapítv. ig., Szilfamajor, Fehér m.
18. Bencze István, jav. őrség parancsnoka, IX., Rádai-u. 8.
19. Benkő Miklós, tanító, Debrecen, Kossuth-u. 67.
20. Berina István, gyógyped. tanár, VII., István-u. 95.
21. Besse Gyula, tanító, Szöllőserdő, Abauj m.
22. Békéssy Károly, főv. polg. isk. ig., VII., Dembinszky-u. 34.
23. Bíró Árpád, áll. rend. kezelőfőtit. II., Batthányi-u. 29.
24. Bóna Menyhért, tanító, Jászfákóhalma, Szolnok m.
25. Borenich István, ny. máv. ig. tan., Győr, Ágyúgyári telep 36.
26. vitéz Breznay Lajos, polg. tan., Putnok, Gömör m.
27. Buckstaber Antal, főv. tanító, Rákospalota, Dobó-u. 20.
28. Burics László, polg. tan., Nagyatád.
29. Buza Gábor, zeneisk. tan., Debrecen, Darabos-u. 16.
30. Büttel Károly, áll. polg. tan., Sarkad, Bihar m.
31. Barabás György, polg. tan., Sárvár.
32. Bendes Gyula, főv. tanító, III., Kiscelli-u. 80.
33. Baráth Géza, r. t. irodavezető, VII., Vilma királyné-u. 33.
34. Cicutti Lajos, főv. el. ig., II., Horváth-u. 14.
35. Csapó Gusztáv, főv. tan., Rákospalota, Imre-u. 68.
36. Csányi Lipót József, gyógyped. ig. III., Miklós-tér 5.
37. Csekő Géza, főv. polg. tan., I., Tábor-u. 3.
38. Cser János főv. tan., VII., Szabó J.-u. 14/c.
39. Cserven György tanító, Alsódabas, Pest m.
40. Debreczeny Miklós, főv. el. ig., III., Zöldmáli-u. 23/a.
41. Deme Bálint, főv. testn. tan., III., Bécsi-u. 88.
42. Dietzel Béla, főv. ip. tan., Rákosliget, XXV-u. 24.
43. Dobos András, főv. tan., VIII., József-körút 63.
44. Dobos Béla, főv. el. ig., VII., Sajó-u. 5/a.
45. Dragoner Endre, főv. tan., Kispeszt, Teleki-u. 11.
46. Drozdy Kálmán, főv. tan., I., Maros-u. 29.
47. Dobos László rendk. tag., polg. tan., VI., Szinyei M.-u. 11.
48. id. Edelmann Rezső, ny. áll. ig., Budakeszi.
49. Egedy István, főv. el. ig., VIII., Őr-u. 9.
50. Emhő Gyula, főv. szakf. ig., VI., Szív-u. 19.
51. Ettig Károly, tan., Dunaharaszti, Kossuth-u. 30.
52. Ebner Rezső, ny. polg. tan., III., Pacsirta-u. 35.
53. Faics István, kántortan., Várszó, u. p. Pétervására, Heves m.
54. Farkas János, főv. tan., VII., Gyarmat-u. 47.
55. Fehérváry Ferenc, főv. polg. ig., I., Bíró-u. 6/c.
56. Fetter Cornél, főv. polg. tan., IX., Remete-u. 24.
57. Flérik József, tan., Pere, u. p. Gibárt, Abauj m.
58. Flóry Győző, főv. tan., III., Nánássy-u. 45.

59. Farkas István, tan., Bag, Pest m.
60. Fehér Elemér dr., klin. orv., VI., Bulcsú-u. 23/c.
61. Flórencz József, tan., VIII., Nürnbergi-u. 18. III. 20.
62. Gábler Ödön, áll. tan., Pestujhely, Nádor-u. 40.
63. Gaál Ödön, áll. ig. tan., Szada, Pest m.
64. Gártner Rezső, ny. főv. ig., I., Uri-u. 29.
65. Gáspárdy Aladár, polg. ig., Balatonfüred.
66. Gömör Jenő, tan., Gyömrő, Pest m.
67. Göndös József, áll. polg. tan., Orosháza, IV., Könd-u. 47.
68. Gräfl János, áll. el. ig. tan., Solymár.
69. Guzmics Lajos, Letenye, Zala m.
70. Gyurkicza Miklós bizt. titk., Szolnok, M. Holl. bizt. társaság.
71. Gyurkovich Zoltán, főv. ip. ig., VIII., Práter-u. 59/a.
72. Hahn Győző, főv. ip. ig., VII., Egressy-u. 62.
73. Haán János, főv. polg. tan., X., Hajtsár-u. 75/c.
74. Haán Pál, áll. szinh. tisztv., m. kir. Operaház.
75. Hajas György, áll. ig. tan., Dunapentele, Fehér m.
76. Hajós Mihály, főv. el. ig., I., Hidegkúti-u. 5.
77. Háros Antal, főv. el. ig. VIII., Szentkirályi-u. 47.
78. Harsányi László, kántortanító, Marcaltó.
79. Hasznosy Mihály, tan., Cegléd, II., Kupsi Kovács-major.
80. Hegedüs Sándor, tan., Kiskunmajsa, Szegedi-u. isk.
81. Heideringer Nándor, főv. polg. tan., VII., Damjanich-u. 32.
82. Hertendi József, főv. tan., V, Dráva-u. 12.
83. Hittig Ágoston, főv. tan., III., Kiscelli-u. 46.
84. Hittig Lajos, ny. polg. ig., VIII., Üllői-út 40.
85. Hock János, főv. el. ig., IX., Soroksári-u. 38.
86. Hodászy Miklós, testn. ig., IV., Eskü-tér 6.
87. Hollós István, főv. tan., III., Tavaszu. 2.
88. Horváth István, főv. polg. tan., VII., Egressy-út 71.
89. ifj. Horváth István, rt. intéző, IX., Tóth Kálmán-u. 8—10.
90. Horn József dr., felsőkeresk. igazgató, Thököly-út.
91. Hublik János, főv. polg. tan., VI., Szinyei Merse-u. 10.
92. Hittig Gyula, rkívüli tag, ny. főv. el. ig., VII., Törökőr-u. 58.
93. Ihász Károly, kántortanító, Igrici, u. p. Mezőcsát.
94. Ilosvay Lajos Károly, gazd. tanácsos, VII., Conti-u. 21.
95. Jakobovits Lajos, főv. el. ig., VI., Berliu-tér 3.
96. Jankovits László, főv. tan., I., Városmajor-u. 30.
97. Jánossy Imre, főv. ip. ig., VIII., Kisfaludi-u. 40.
98. Jósuvay Gábor dr., főv. polg. tan., IX., Soroksári-út 42.
99. Jovicza Sándor, főv. el. ig., VIII., Bezerédi-u. 16/a.
100. Jankó László, tanítóképző int. tan., Pápa.
101. Kajdy Gyula, tan., Uri, Pest m.
102. Kállai Nándor, uradalmi tan., Sarkad, Nyékpusztá.
103. Kapcsos Ferenc, főv. tan., I., Városmajor-u. 31.
104. Karabélyos Ede, tan., Ura, u. p. Csenger, Szatmár m.
105. Kiss Imre, főv. polg. tan., V., Tisza-u. 18.

106. Kiss József Imre, főv. ip. ig., I., Halmi-u. 29.
107. Kiss Károly, főv. polg. tan., VIII., Szentkirályi-u. 23.
108. Klell Kálmán, főv. tan., VI., Rózsa-u. 48.
109. Klemm Árpád, főv. nyomdaellenőr, II., Kapucinus-u. 18.
110. Koczóh Sándor, ig. tan., Nagyrábé, Bihar m.
111. Koháry Géza, könyvelő, Maglód, Pest m.
112. Koller János, ny. főv. el. ig., III., Polgár-u. 12.
113. Kóta László, főv. tan., X., Liget-u. 25.
114. Kóta Ferenc, főv. tan., IX., Kén-u. 3. IV. épület.
115. Kosztolányi István, tan., Gyulaj, Tolna m.
116. Kökény Péter, tan., Rákosszentmihály, Rákóczi-u. 34.
117. Kovalcsik János, főv. tan., VIII., Erdélyi-u. 19.
118. Krasznai András, főv. tan., IV., Cukor-u. 6.
119. Kreizler Sándor, főv. el. ig., X., Kada-u. 31.
120. Kriszt Sándor, főv. tan., I., Logodi-u. 28.
121. Kuppi Ferenc, főv. nyilv. vezető, I., Alkotás-u. 39/a.
122. Komlós Antal, főv. tan., VIII., Gyulai Pál-u. 6.
123. Karvaly Viktor, főv. énekszakf., II., Kelety Károly-u. 26.
124. Koncz Géza, főv. polg. tan., V., Berzenczey-u. 48.
125. Kertész Gyula, főv. polg. tan., I., Fery Oszkár-u. 55.
126. Kósa Imre, főv. elektr. művek tisztv., III., Bécsi-u. 88.
127. Kristó István tan., V., Vág-u. 19—21.
128. Lakos Gusztáv, áll. tan., Budakeszi.
129. Lantos Zoltán, tan., Budaörs.
130. Lánecz József, áll. ig. tan., Budafok, Anna-u.
131. Lébisch Lőrinc, áll. polg. tan., Győr, Megyeház-u. 38.
132. Lenkei Vilmos, főv. el. ig., VII., István-út 29.
133. Ligeti Béla, főv. polg. tan., V., Csanádi-u. 8.
134. Linczopolcz József, gyárig., III., Újlaki téglagyár, Bécsi-u. 134
135. Locsava Sándor, főv. tan., Rákospalota, Horthy M.-u. 80.
136. Luspay Kálmán, főv. polg. tan., I., Csurgói-u. 20/a.
137. Klébert Géza, tan., VIII., Baross-u. 67.
138. Magyary Lajos, főv. el. ig., I., Horthy M.-út 152.
139. Machács Lajos, főv. ip. tan., I., Horthy M.-út 59.
140. Majser János, polg. tan., Kíspeszt, Előd-u. 10.
141. Makray János, főv. tan., Pesterzsébet, Bánffy-u. 8.
142. ifj. Mandl Kálmán, urad. tan., Alcsúth, Göböljárás, Fejér m.
143. Márkus Rudolf, áll. tan., Hódmezővásárhely.
144. Matheisz Béla, főv. tan., Rákospalota, Elemér-u. 18.
145. Mérey György, főv. tan., Újpest, Anonymus-u. 16.
146. Merva Ferenc, áll. ig. tan., Rákospalota.
147. Mezey Ferenc, főv. torna szakf., I., Horthy Miklós-út 71.
148. Mihalik József, tanítóképző int. tan., Sashalom, Bejczy-u. 1.
149. Misky István, áll. tan., Makó, Rákostanyai-u. el. isk.
150. Molnár Géza, főv. tan., VII., Izabella-u. 27/b.
151. Molnár János, főv. polg. tan., VIII., Szentkirályi-u. 11.
152. Molnár József, kántortanító, Bánd, Fehér m.

153. Molnár Mihály, ny. áll. tan., Kistelek, Régiposta-u. 13.
154. Moravitz Lajos, főv. el. ig. VIII., Práter-u. 11.
155. M. Mórocz Sándor, főv. polg. ig. Újpest, Kölcsey-u. 15.
156. vitéz Móry Jenő, főv. tan., IX., Páva-u. 31.
157. Moussong Gusztáv, áll. ig. tan., Nagykovácsi, Pest m.
158. Martos Ágost, ny. el. ig. tan., II., Margit-körút 64/a.
159. Nagy József, polg. tan., Debrecen, Szent Anna-u. 29.
160. Neliba Ferenc, főv. tan., III., Miklós-tér 2.
161. Németh Károly, főv. tan., VI., Szív-u. 14.
162. Novomeszky Gusztáv, főv. tan., VI., Váci-u. 159.
163. Nyers Elek, főv. polg. tan., VII., Erzsébet királyné-u. 88.
164. Nagy Béla, főv. polg. ig., II., Kapi-u. 11.
165. Nyiri Albert, tan., Kispest, II., Hungária-út 42.
166. Nagy Jenő, tan., II., Téglá-u. 6.
167. Orgonovszky Ernő, ig. tan., Felsőgalla, Cementgyár.
168. Orbán Béla, főv. tan., III., Kerék-u. 32.
169. Palotás Miklós, főv. tan., I., Alkotás-u. 35.
170. Pákány János, tan., Dáka, Veszprém m.
171. Pédery Gyula, főv. ip. tan., VIII., Horánszky-u. 26.
172. Petik Kálmán, főv. el. ig., kormánytanácsos, IV., Prohászka Ottokár-utca 4—6.
173. Pilissy Lajos, kántortanító, Érsekcsanád, Pest m.
174. Pogány József, főv. el. ig., III., Ürömi-u. 64.
175. Pörje László, főv. tan., I., Maros-u. 27.
176. Preisinger József, főv. tan., Kispest, Thurzó-köz 1.
177. Prockl Gyula, ig. tan., Bicske.
178. Pusztay Kálmán, főv. el. ig., I., Kelenföldi vasúti iskola.
179. Princz Rudolf, tan., Vácduka, u. p. Váchartyán.
180. Perjessy Kálmán dr., fogorvos, I., Alkotás-u. 39/a.
181. Randl Árpád, magántisztv., VIII., Lippay György-u. 2.
182. Ray Sándor, tan., Dunaszentmiklós.
183. Reicz Antal, tan., Hajós, Pest m.
184. Reif Lajos, főv. el. ig., VI., Váci-út 57.
185. Remes Alajos, főv. el. ig., I., Városmajor-u. 33.
186. Riesz Donáth, főv. tan., I., Menkina János-u. 15.
187. Rudolf Rezső, főv. polg. tan., III., Föld-u. 57.
188. Ruppert Róbert, áll. tan., Balatonalmádi, Veszprém m.
189. Rupnik Károly, főv. tan., I., Galántai-u. 14.
190. Ruthner Gyula, főv. tan., II., Mész-u. 3.
191. Reuter Ágoston, főv. polg. tan., IX., Kinizsy-u. 10.
192. Rágy Kálmán, tan., Mindszentkállya, u. p. Kővágóórs.
193. vitéz Sándor István, főv. el. ig., V., Pannónia-u. 81.
194. Simon Ferenc, polg. tan., Putnok, Gömör m.
195. Simon Miklós, ny. polg. ig., III., Tavaszu. 17.
196. Simonffy János, főv. polg. tan., I., Kékgyólyó-u. 28.
197. Soóky Gábor, főv. tan., III., Hunor-u. 5.
198. Stromayer Sándor, áll. tan., Szigetújfalu.

199. Stolmár László dr., főv. el. ig, VIII., Mária Terézia-tér.
200. Stolmár Károly, főv. polg. tan., IX., Üllői-út 124.
201. Sebestyén Ferenc, tan., Nagykamond, Vas m.
202. Sterk István, tan., Pestszentlőrinc, Darányi Ignác-u. 21.
203. Stipinger János, tan., I., Városmajor-u. 31.
204. Studentz István, tan., Monor, Toldi-u. 20.
205. Schannen Jenő, főv. polg. tan., I., Krisztina-körút 8—10.
206. Scherer Gyula, ny. főv. el. ig., Újpest, Toldi-u. 14.
207. Scheiber Ferenc, tan., Rinabesenyő, u. p. Lábóld, Somogy m.
208. Schiller Ferenc, főv. tan., Vác, Fegyház-u. 6.
209. Schmoll Zsigmond, ny. ig. tan., I., Fery Oszkár-u. 82.
210. Schmoll János, tan., Ózd, gyártelep, Borsod m.
211. boczonádi Szabó Lajos, földb., Hövely, Vincemajor, Sopron m
212. Szalay Pál, áll. tan., Kunszentmiklós, Pest m.
213. Szalatsy Richárd, tanítóképző-int. tanár, I., Tétényi-u. 19.
214. Szeidl Oszkár, kántortanító, Vecsés, Pest m.
215. Szeite Lajos, főv. tan., I., Városmajor-u. 49.
216. Sziklaváry Béla, főv. tan., Soroksár, Grassalkovich-u. 172.
217. Szilágyi Béla, főv. polg. tan., IX., Mátyás-u. 13.
218. Szilas Ágost, főv. szakf. ig., I., Krisztina-körút 131.
219. Szöllösi Andor, főv. tan., I., Ostrom-u. 16.
220. Sztankó Béla, ny. tanítóképző-int. főig., I., Alkotás-u. 37.
221. Szvoboda Ödön, ny. áll. gazd. tan., X., Kerepesi-út 67.
222. Szvoboda Cornél, főv. tan., VII., Hernád-u. 3.
223. Szarvas Ede, áll. ig. tan., Kispest, Vécsey-u. 11.
224. Takáts Bogdán, főv. el. ig., I., Gellérthegy-u. 27.
225. Tanner Gyula, kántortanító, Nagybárkány, u. p. Sámsonháza.
226. Tarkó Lajos, népm. titkár, Berettyóújfalu, Bihar m.
227. Tas József, főv. felügyelő ig., III., Pusztaszeri-u. 85.
228. Tellér Ferenc dr., főv. polg. tanár, I., Schweidel-u. 11.
229. Tellér Gyula, főv. ig., III., Kiskorona-u. 10.
230. Ternyei Ferenc, főv. el. ig., V., Sziget-u. 15/b.
231. Till Géza, főv. el. ig., I., Logodi-u. 25.
232. Török Miklós, kántortanító, Oros, Szabolcs m.
233. Tőke Gyula, tan., I., Városmajor-u. 31.
234. Ungváry Elemér, főv. el. ig., VII., Zuglói-u. 38.
235. Vándory Dezső, főv. gyógyint. ig., X., Vezér-u. 18.
236. Vanger Béla, tan., V., Csáky-u. 43.
237. Ványi Benő, tan., Siómaros, Veszprém m.
238. Varga Károly, főv. tan., VII., Istvánffy-u. 38.
239. Végh József, óvónóképző-int. ig., VII., Szegényház-tér 7.
240. Vésey Győző tan., III., Kiscelli-út 66.
241. Vitál Ödön, főv. el. ig., II, Lövőház-u. 22/a.
242. Vlaszák István, ny. főv. el. ig., IX., Mester-u. 21.
243. Vecsey Géza, főv. ip. tan., I., Aladár-u. 6.
244. Volly István, tan., VIII., Üllői-út 76.
245. Waldfogel Ferenc, áll. tan., Pécs, Megyeri-u. 8.

246. Weiser Imre, tan., Dévaványa.
247. Wilde Ferenc dr., főv. tan., VIII., Horánszky-u. 26.
248. Winter Pál, főv. tan., VIII., Kísteplom-u. 8.
249. Zelenka János, tan., Pestszenterzsébet, Család-u. 88.
250. Zsadányi Ferenc, főv. el. ig., I., Rozmaring-u. 3.
251. Zsemlye Zoltán, tan., Felsőögd, Pest m.
252. Zsidó Lajos, áll. ig. tan., Nyergesújfalu, Esztergom m.

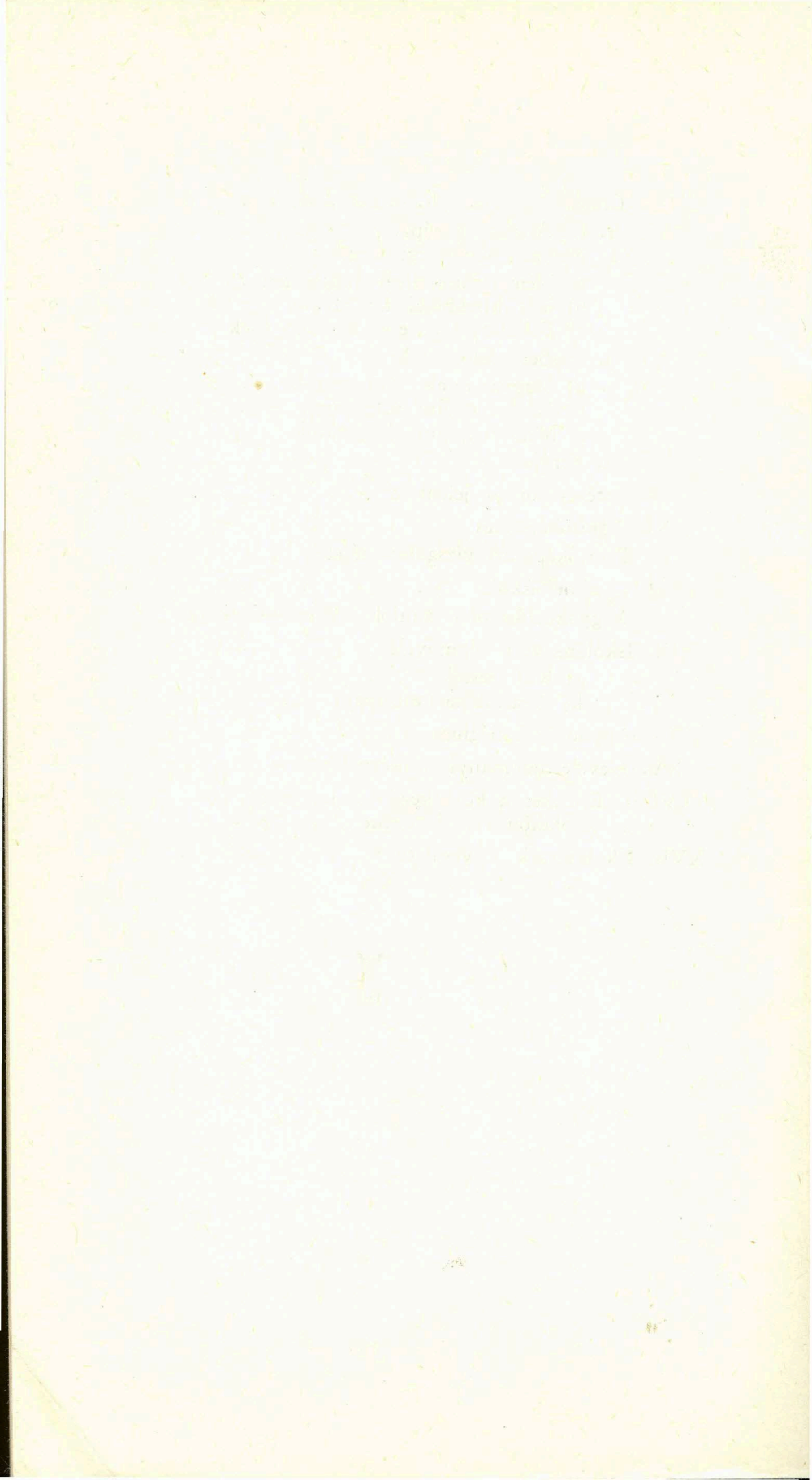
576684

TARTALOM.

I. A) A tanítónövendék örömei	3
1. Öröm, hogy lehet tanulni	3
2. Öröm a bizalom, öröm a magyarságunk	11
B) Néhány lélektani irány érintésével kapcsolatban olyan lélektanért való küzdelem, amelyben „lélek“ is van	19
II. Iskolai év története	31
III. Tanári testület — alkalmazottak	33
IV. Növendékek:	
A) Névsor	41
B) Magaviselet, szorgalom és előmenetel	46
C) Tanulmányi eredmény (összegezés)	51
D) Általános előmenetel	52
E) A tanulók statisztikája	53
F) A tanulók szüleinek foglalkozása	54
G) Magántanulók (vizsgaengedélyesek statisztikája)	55
V. Épület. Berendezés. Udvar. Kert	55
VI. Internátus, köztartás	56
Segélyezés, ösztöndíjak, alapítványok	57
VII—VIII. Nevelés. Fegyelem	58
1. Vallás erkölcsös nevelés	58
2. Hazafias nevelés	59
3. Testnevelés	61
4. Művészi nevelés	61
5. Állatvédelem	61
6. Ifjúsági egyesületek:	
A) Önképzőkör	61
B) Segítő Egyesület	62
C) Mária kongregáció	62
D) Cserkészcsapat	62
E) Sportkör	64
F) Ifjúsági Vöröskereszt	64

IX. Tanítás	65
1. Gyakorlati kiképzés	66
2. Nemzeti kisebbségi tárgyak	
a) Német kisebbségi tanfolyam	66
b) Tót kisebbségi tanfolyam	67
c) Fakultatív zene és egyházi ének	68
3. Írásbeli dolgozatok	
a) Magyar nyelvi dolgozatok	68
b) Német nyelvi dolgozatok	69
c) Mennyeiségtani dolgozatok	70
4. Kirándulás	71
X. Intézeti orvos jelentése	71
XI. Tanítóképesítés	72
Tanítóképesítő vizsgálati tételek	74
XII. Gyakorlóiskola	75
A gyakorlóiskolai tanulók statisztikai adatai	77
XIII. Iskolánkívüli népművelés	78
a) Kultúresték	78
b) Analfabéta tanfolyam	80
XIV. Apponyi Kollégium	80
XV. Neveléstudományi szakértekezlet	81
XVI. 1. Értesítés a következő iskolai évre	84
2. Iskolakönyvek jegyzéke	87
XVII. Iskolatársak Egyesülete	90

501